

T.C.
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI

2016 YILI İDARE FAALİYET RAPORU

T.C.
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI

2016 YILI
İDARE FAALİYET RAPORU

İÇİNDEKİLER

TABLolar LİSTESİ

ÜST YÖNETİCİ SUNUŞU

I. GENEL BİLGİLER.....	1
A. Misyon ve Vizyon	1
B. İlkeler, Görev ve Yetkiler	2
C. İdareye İlişkin Bilgiler	4
1. Fiziksel Yapı	4
2. Örgüt Yapısı	4
a. Tarihçe.....	4
b. Örgüt Teşkilatı	5
i) Merkez Teşkilatı.....	6
ii) Yurtdışı Teşkilatı.....	6
3. Bilgi ve Teknolojik Kaynaklar	7
4. İnsan Kaynakları	7
5. Yönetim ve İç Kontrol Sistemi.....	8
II. AMAÇLAR VE HEDEFLER	10
A. Başlıca Dış Politika Amaçlarımız.....	10
B. Dış Politika Amaçlarımız Doğrultusunda Öncelikler ve İzlenecek Temel Siyasalar	11
C. İnsan Kaynakları, Fiziksel ve Teknik Altyapı ile Bütçe Konularındaki Öncelikler	12
1. İnsan Kaynaklarımızı Yeterli Düzeye Yükseltmek.....	12
2. Teşkilatımızın Fiziksel Altyapısını Güçlendirmek.....	13
3. Bilişim ve Teknoloji Altyapımızı Geliştirmek	13
4. Bütçe Konularındaki Öncelikler.....	13
III. 2016 YILI FAALİYETLERİNE İLİŞKİN BİLGİ VE DEĞERLENDİRMELER.....	14
A. Malî Bilgiler	14
1. Bütçe Uygulama Sonuçları.....	14
2. Temel Malî Tablolara İlişkin Açıklamalar	14
a. Personel Giderleri.....	16
b. Mal ve Hizmet Alım Giderleri	16
c. Uluslararası Kuruluşlara Yapılan Ödemeler	16
d. Sermaye Giderleri	17
e. Kamu Zararı	17
3. Malî Denetim Sonuçları	18
4. Diğer Hususlar	19
B. Performans Bilgileri.....	20

1. İnsan Kaynakları Alanında Atılan Adımlar	20
a. Bakanlığımızın Yeniden Yapılandırılması	20
b. Eğitim.....	21
c. Personelin Sosyal ve Malî Haklarının İyileştirilmesi	21
2. Fizikî Yapının İyileştirilmesi Alanında Atılan Adımlar.....	22
a. Merkez Teşkilatımızda Yapılan Faaliyetler	22
Mal ve Hizmet Alımları	22
Temsil ve Ağırılama Faaliyetleri	23
Mekânsal Düzenlemeler.....	24
Bakım onarım faaliyetleri ve makine-teçhizat yenilemeleri	24
Taşıt Alımları	25
b. Yurtdışı Teşkilatımızda Yapılan Faaliyetler	26
Yapım İşleri	26
Satın Alma ve Kamulaştırma	28
Kiralama.....	29
Taşıt Alımları	30
Demirbaş Alımları	32
Fizikî Güvenlik	32
Telefon Santrali Kurulumları	32
3. Haberleşme ve Teknolojik Altyapının Geliştirilmesi İçin Atılan Adımlar	33
4. Siyasi, Kültürel, Konsolosluk ve Eğitim Faaliyetleri.....	34
Avrupa Birliği (AB).....	34
Amerika Birleşik Devletleri (ABD)	35
Rusya Federasyonu	36
Avrupa Ülkeleri.....	36
Balkanlar	38
Kıbrıs.....	39
Orta Doğu ve Kuzey Afrika	40
Orta Asya ve Kafkasya	47
1915 olayları	48
Güney Asya.....	51
Doğu Asya.....	52
Güneydoğu Asya.....	55
Afrika	57
Latin Amerika ve Karayipler	58
Birleşmiş Milletler	61

NATO	62
Denizcilik, Havacılık ve Hudut Konularındaki Faaliyetler.....	62
AGİT, Silahsızlanma ve Silahların Kontrolü	63
Avrupa Konseyi ve İnsan Hakları	63
İnsani Yardımlar	64
Suriyeliler, Düzensiz Göçle Mücadele, Uluslararası İşbirliği ve AB Vize Serbestisi Diyalogu.....	65
Terörizmle Uluslararası Mücadele	66
Uyuşturucu ve Organize Suçlarla Mücadele.....	69
15 Temmuz Darbe Teşebbüsü ve FETÖ/PDY ile Mücadele	69
Antisemitizmle Mücadele ve Holokost’a İlişkin Faaliyetlerimiz.....	71
Uluslararası Ekonomik ve Bölgesel Örgütler.....	72
Enerji.....	76
Su	76
Çevre	76
Eğitim, Kültür ve Tanıtım	77
Enformasyon ve Kamu Diplomasisi	80
Yurtdışında Yaşayan Vatandaşlarımız	83
Konsolosluk Faaliyetleri	84
Stratejik Araştırmalar Merkezi.....	87
Diplomasi Akademisi.....	88
Tercüme Faaliyetleri	89
Arşiv Faaliyetleri.....	90
Hukuk Müşavirliği	91
Teftiş Kurulu	92
IV. KURUMSAL KABİLİYET VE KAPASİTENİN DEĞERLENDİRİLMESİ	92
A. Güçlü Yönlerimiz	94
B. Güçlendirilmesi Gereken Yönlerimiz.....	94

TEŞKİLAT ŞEMASI

EKLER

Ek-1: Üst Yöneticinin İç Kontrol Güvence Beyanı

Ek-2: Malî Hizmetler Birim Yöneticisinin Beyanı

TABLÖLER LİSTESİ

Tablo 1 - Dış Temsilciliklerimizin Türlerine Göre Dağılımı (2016 sonu itibarıyla).....	6
Tablo 2 - Dış Temsilciliklerimizin Coğrafi Dağılımı (2016 sonu itibarıyla)	7
Tablo 3- Dışişleri Bakanlığı Personelinin Statüleri İtibarıyla Dağılımı	8
Tablo 4 - Dışişleri Bakanlığı Bütçesinin Yıllara Göre Genel Bütçe İçerisindeki Payı.....	14
Tablo 5 - 2016 Yılı Bakanlığımız Bütçe Teklifi ve Ödeneklerin Harcama Kalemleri.....	15
Tablo 6- 2016 Yılı Özel Ödenek Kullanımı	15
Tablo 7 - Mal ve Hizmet Alım Giderleri (TL)	16
Tablo 8 - Uluslararası Kuruluşlara Yapılan Ödemeler (TL)	17
Tablo 9 - 2014-2016 Açılan Kamu Zararı Dosyası	18
Tablo 10 - 2016 Yılındaki Fiili Durum	18
Tablo 11- Merkez Taşıt Alımları.....	25
Tablo 12- 2016 Yılında İhale Edilen İnşaat İşleri	26
Tablo 13- 2016 Yılında Devam Eden İnşaat Proje İşleri.....	26
Tablo 14- 2016 Yılında Devam Eden İnşaat Yapım İşleri	26
Tablo 15- 2016 Yılında İhale Edilen Onarım Proje İşleri	27
Tablo 16- 2016 Yılında Devam Eden Onarım Proje İşleri	27
Tablo 17- 2016 Yılında İhale Edilen Onarım Yapım İşleri.....	27
Tablo 18- 2016 Yılında Devam Eden Onarım Yapım İşleri	27
Tablo 19- 2016 Yılında Tamamlanan Onarım Yapım İşleri	28
Tablo 20- 2016 Yılında Satın Alınan Gayrimenkuller	28
Tablo 21- 2016 Yılında Kiralanan Binalar	29
Tablo 22- 2016 Yılında Bina Değişikliği Sebebiyle Kiralanan Binalar	29
Tablo 23- Kiralama Genel Durum.....	30
Tablo 24 - 2016 Yılı Sonu itibarıyla Dış Temsilciliklerimizdeki Taşıt Durumuna İlişkin Veriler ...	31
Tablo 25- 2016 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi'ndeki Olağan Ödeneklerden 237 Sayılı Taşıt Kanunu Uyarınca Dış Temsilciliklerimiz için 2016 Yılında Satın Alınan Taşıtlar	31
Tablo 26 - 2016 Mali Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi'ne Ekli E-Cetvelinin 19. Maddesi Uyarınca Yeni Açılan Dış Temsilciliklerimiz için 2016 Yılında Satın Alınan Taşıtlar	31
Tablo 27- Ülkemizin LAK Bölgesi Ülkelerine 2016 Yılındaki İhracatında Ülke Sıralaması.....	59
Tablo 28- TRCD 2016 yılı istatistiki bilgileri	90

"Yurtta Sulh, Cihanda Sulh"

ÜST YÖNETİCİ SUNUŞU

Değişim süreçlerinin, yaşanan siyasi, ekonomik ve insani krizlerin yansımalarının yoğun bir şekilde hissedildiği bir dönemde, ülkemizin merkezinde bulunduğu Avrasya coğrafyası, zorlu sınamalarla karşı karşıya bulunmaktadır. 2016 yılı, bu tür gelişmelere sahne olan farklı bölgelerin kesişim noktasındaki ülkemizin dış politika gündemi açısından hareketli ve yoğun geçmiş; Avrupa'dan Orta Doğu'ya, Karadeniz'den Akdeniz'e yakın çevremizde önemli gelişmelerin yaşandığı, mevcut krizlerin şiddetini arttırdığı, sınır aşan etkileri olan yeni krizlerin ortaya çıktığı bir yıl olmuştur.

Girişimci ve insani dış politikamız, dört temel unsur üzerine kurulmuştur: Bölgesel güvenlik ve istikrara katkıda bulunmak, kıta ölçekli açılım ve ortaklık politikalarını sürdürmek, stratejik ilişkilerimizi derinleştirmek ve uluslararası kuruluş ve platformlarda aktif roller üstlenmek. Türkiye, bu çerçevede yapıcı ve aktif girişimleriyle, uluslararası düzeyde istikrar, güvenlik ve refahın artırılmasına katkı sağlamaktadır.

Yakın çevremizde dostlukların artırılması hedefiyle, mevcut işbirliği imkânlarını değerlendirerek ve yeni işbirliği imkânları yaratarak, devletlerarası siyasi diyalogun, ekonomik karşılıklı bağımlılığın ve toplumlararası etkileşimin artırılması yönünde somut adımlar atılmaktadır. Ülkemiz, bu anlayışla 2016 yılında da, önemli bölümü yakın çevresinden kaynaklanan çeşitli sorunlarla bölgesel sahiplenme anlayışıyla etkin biçimde mücadele etmiştir. Bölgesel işbirliğinin sürdürülmesine ve güçlendirilmesine yönelik girişim ve faaliyetleri destekleyen ülkemiz, kurulmasına öncülük ettiği Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü ile Ekonomik İşbirliği Teşkilatı'nın da aralarında bulunduğu çok sayıda bölgesel kuruluş bünyesinde etkin roller üstlenmeye devam etmiştir. Ülkemiz, ağırlıklı olarak yakın çevresindeki ülkelerle her alanda işbirliğini geliştirme iradesini, Yüksek Düzeyli (Stratejik) İşbirliği Konseyleri (YDSK/YDİK) oluşturmakla göstermektedir. Hâlihazırda yakın bölgemizdeki 19 ülkeyle fiilen bu mekanizma çerçevesinde ilişkilerimizi derinleştirmek için çalışıyoruz.

Girişimci dış politikasının bir sonucu olarak ülkemiz, yakın bölgesine ilaveten, açılım ve ortaklık politikalarıyla uzak coğrafyalarda barış, istikrar, güvenlik ve refahın tesisi yönünde de varlık göstermektedir. Bu bağlamda, Afrika ortaklık politikamız ve Latin Amerika ve Karayipler ile dünya ekonomisinin ağırlık merkezi haline gelmekte olan Asya-Pasifik bölgesine açılım politikalarımız geliştirilerek sürdürülmektedir. Ülkemiz, eskiden “uzak coğrafyalar” addedilen bu kıtalarda, üst düzey ziyaretlerle, kapsamlı ekonomik işbirliği projeleriyle, kalkınma ve insani yardımlarıyla, kültürel ve eğitim çalışmalarıyla ikili ve çok taraflı ilişkilerine yoğunluk kazandırmaya devam etmektedir. Açılım ve ortaklık politikalarımız, TİKA'dan Türk Hava Yolları'na, Ekonomi Bakanlığı'ndan Yunus Emre Kültür Enstitülerine pek çok kurum ve kuruluşumuzun eşgüdümüyle sürdürülmekte; dış dünyaya yönelik tüm faaliyetlerimiz kurumlararası işbirliği ve koordinasyonla bütüncül bir şekilde hayata geçirilmektedir.

AB üyeliği, Avrupa'nın bir parçası olan ülkemiz için stratejik bir hedeftir. AB ile ilişkilerimiz çok boyutlu ve katmanlıdır. AB'yle ilişkilerimizin, sağlam, tutarlı ve uzun vadeli bir vizyonla yürütölmesi amaçlanmaktadır. Özellikle göç krizi bağlamında yaşanan gelişmeler, Türkiye'nin AB üyesi olmasının, AB açısından da stratejik önem taşıdığına işaret etmektedir. Tam üyelik hedefiyle 2005 yılında başlayan AB'ye katılım müzakerelerimizde bugüne kadar 16 fasıl açılmış ve 25 nolu Bilim ve Araştırma faslı geçici olarak kapatılmıştır. Müzakere sürecimiz bağlamında, son olarak 30 Haziran 2016 tarihinde Hollanda Dönem Başkanlığı sırasında 33 nolu Malî ve Bütçesel Hükümler faslı açılmıştır.

Ülkemiz, Avrupa-Atlantik güvenliğinin ve savunma politikalarının temel taşı olarak görmeye devam ettiği NATO'nun önde gelen üyelerindendir. Ülkemiz, İttifakın güncel tehditler karşısında uyarlanmasıyla yönlendirici roller üstlenmekte; Afganistan başta olmak üzere NATO harekâtlarına ve misyonlarına kaydadeğer katkı sağlamakta ve NATO'nun kolektif savunma, kriz yönetimi ve işbirliğine dayalı güvenlik olarak tanımlanan üç temel görevinin layıkıyla yerine getirilmesi için çaba sarf etmektedir.

Türkiye, küreselleşmenin getirdiği sınamalara sorumluluk bilinci içerisinde, pozitif gündemle yanıt verme kararlılığını sürdürmekte ve mevcudiyetini sadece bölgesinde değil uluslararası düzeyde her alanda hissettirmeye devam etmektedir. Küresel alanda yaşanan zafiyetlerin giderilmesi için insani dış politika anlayışıyla, dış politika gündemimizdeki tüm meselelere sorumluluk sahibi, insan-odaklı ve ilkeli bir biçimde yaklaşılmakta; girişimlerimizin bölgesel ve uluslararası düzeyde insan hayatı açısından olumlu yansımaları ve somut sonuçlara yol açması hedeflenmektedir. Sürdürülebilir istikrar ve barışın adil bir sistemde sağlanabileceği anlayışıyla, girişimlerimiz, etik bir perspektif ve "adalet" olgusunu her düzeyde güçlendirecek şekilde yürütölmektedir.

Türkiye, uluslararası platformlarda aktif bir dış politika izlemekte ve bu çerçevede çok sayıda uluslararası toplantıya katılmakta ve ev sahipliğı yapmaktadır. 2016 yılında, Somali Yüksek Düzeyli Ortaklık Forumu (23-24 Şubat), İslâm İşbirliği Teşkilatı 13. Zirve Toplantısı (10-15 Nisan), EXPO-Antalya Botanik Sergisi (23 Nisan-30 Ekim), Dünya İnsani Zirvesi (23-24 Mayıs), En Az Gelişmiş Ülkelere Yönelik İstanbul Eylem Programının Yüksek Düzeyli Kapsamlı Ara Dönem Gözden Geçirme Toplantısı (27-29 Mayıs), UNESCO Dünya Miras Komitesi 40. Dönem Toplantısı (10-17 Temmuz) ve 23. Dünya Enerji Kongresi (9-13 Ekim) ülkemizde düzenlenmiştir.

İnsani diplomasi alanındaki yetkinliğimiz, 23-24 Mayıs 2016 tarihlerinde ev sahipliğı yaptığımız tarihin ilk Dünya İnsani Zirvesi (DİZ) ile taçlanmıştır. 180 ülkenin katılım sağladığı DİZ vesilesiyle, 55 Devlet ve Hükümet Başkanı, 60'ı aşkın Bakan ve 40'tan fazla uluslararası örgüt Genel Sekreteri/Başkanı ülkemizde ağırlanmıştır. Bu katılım düzeyiyle, DİZ, bir kerede en fazla ülkenin katılım sağladığı, BM merkezi New York dışındaki en büyük BM Zirvesi unvanını almıştır. Ülkemizin, söz konusu Zirveye ev sahipliğı yapmak üzere seçilmesi, insani diplomasi alanındaki gücümüzün uluslararası toplum nezdinde kazandığı takdirin en önemli yansımalarındandır.

2016 yılı tahmini rakamlarına göre, kalkınma yardımlarımız 6,18 milyar dolara ulaşmış ve bu meblağın 5,7 milyar dolarını insani yardımlarımız teşkil etmiştir. Küresel İnsani Yardım 2017 Raporu'na göre ülkemiz, insani yardımlar açısından ABD'den sonra dünyanın 2. büyük donör ülkesidir. Aynı rapora göre, 2016 yılında milli gelirinin % 0,75'ini insani yardım için ayıran ülkemiz, aynı zamanda “dünyanın en cömert ülkesi” konumundadır.

Dünyanın 17. ve Avrupa'nın 6. büyük ekonomisine sahip olan ülkemiz, uluslararası ekonominin yönetimindeki ağırlığı giderek artmakta olan G-20 içinde de aktif bir rol oynamaktadır. Yakın coğrafyamıza yönelik işbirliği faaliyetlerimiz, farklı kıtalardaki açılım ve ortaklık politikalarımız, uluslararası kuruluşlar bünyesindeki aktif ve öncü rollerimiz, küresel yönetişimin çağın gereksinimlerine uygun şekilde reforme edilmesine yönelik çağrılarımız, önleyici diplomasi ve arabuluculuk konularında uluslararası farkındalığın artırılmasına önemli katkı sağlayan “Barış için Arabuluculuk” girişimimiz, kültürlerarası diyalog, hoşgörü ve farklılıklarla bir arada yaşamanın önemini vurgulayan “Medeniyetler İttifakı” girişimimiz ve dünyanın her köşesine ulaştırdığımız insani ve kalkınma yardımlarımızı kapsayan uluslararası alandaki tüm çalışmalarımız, dış politikamızın özünde yatan “girişimci” ve “insani” anlayışın bir gereği ve sonucudur.

Son yıllarda sınırlarımızda yaşadığımız insani krizler, dış politikamızın insani yönünü daha belirgin hale getirmiştir. Ülkemiz, hem Suriye krizine siyasi çözüm bulunması yönündeki çabalara aktif olarak katılmış, hem de sınırlarımızda yaşanan insani krizin etkilerinin hafifletilmesi için çalışmıştır. Sayıları 3 milyonu bulan Suriyeli kardeşlerimize kapılarımızı açarak sağladığımız hizmetler uluslararası toplumun takdirini kazanmıştır. 2016 yılında ülkemiz içindeki Temsilciliklerimizin beşincisi Gaziantep'te açılmıştır.

Suriye krizinin güvenlik ortamı üzerindeki yansımalarından da görüleceği üzere, içinde bulunduğumuz küreselleşme çağında güvenlik bölünmez bir hal almış, tehdit ve sınamalar sınır aşan bir boyut kazanmıştır. Bu ortamda uluslararası işbirliği ve dayanışma önem taşımaktadır. Ülkemiz, terör örgütlerinin ülkemize yönelik tehditlerinin ortadan kaldırılmasını ve terör örgütlerinin faaliyetlerinin engellenmesini teminen askeri, ekonomik, diplomatik çabalarına kararlıkla devam etmektedir.

FETÖ terör örgütünün 15 Temmuz 2016 günü milli egemenliğimize, ülkemizin birlik ve bekasına yönelik darbe teşebbüsü sonrasında, yurtiçinde alınan önlemlere ilaveten, yurtdışında da dış temsilciliklerimizce yoğun temas ve faaliyetler yürütülmüştür. FETÖ örgütlenmesinin ortadan kaldırılmasına yönelik girişimlerimiz neticesinde kısa sürede dahi somut ilerlemeler kaydedilmiş ve FETÖ konusunda tüm ülkelerde bir farkındalık yaratılmıştır.

FETÖ, PKK/PYD, DEAŞ veya ne şekilde tezahür ederse etsin, tüm terör örgütleriyle mücadeleye kararlıkla ve aralıksız devam edilmektedir.

Bakanlığımız, yurtdışında yaşayan vatandaşlarımızın hak ve menfaatlerini korumak, yaşam kalitelerinin yükseltilmesine yönelik çalışmalar yürütmek, ülke dışındaki vatandaşlarımıza destek olmak ve konsolosluk himayesi sağlamak konusunda da yoğun çalışmalar yürütmektedir. Nitekim, bu amaçla Bakanlığımızın yurtdışı teşkilatının büyümesi ve vatandaşlarımıza verilen hizmetlerin kalitesinin artırılması yönündeki çalışmalarımız devam etmektedir. Üst düzey yetkililerimizin yurtdışına gerçekleştirdikleri ziyaretlerde, vatandaşlarımızın durumları ikili temaslarda ele alınan ana gündem maddelerinden biridir. Ayrıca, bu ziyaretler sırasında vatandaşlarımızla bir araya gelinen toplantılar ve etkinlikler düzenlenmekte; vatandaşlarımızın sorunları ve talepleri doğrudan kendilerinden dinlenmekte ve gerekli yönde düzenlemeler yapılmaktadır.

2002 yılında 163 olan faal dış temsilcilik sayımız, 2016 yılı sonu itibariyle, 135 Büyükelçilik, 13 Daimi Temsilcilik, 85 Başkonsolosluk, 1 Konsolosluk Ajanlığı ve 1 Ticaret Ofisi olmak üzere toplam 235'e ulaşmıştır. Dış temsilciliklerimizin 92'si Avrupa, 69'u Asya, 43'ü Afrika, 27'si Amerika, 4'ü Okyanusya'dadır. 2016 yılında Lahor (Pakistan) Başkonsolosluğumuz faaliyete geçmiştir.

Yurtdışı temsilciliklerimizin sayısının artırılmasının yanı sıra, ülkemizin yurtdışında en iyi şekilde temsil edilmesini sağlayacak kançılarya, ikametgâh ve memur konut binaları inşa edilmesine, bu koşullarda binaların satın alınmasına, kiralanmasına ve mevcut binaların onarımlarının yapılmasına da önem verilmiştir. Bu çerçevede, 2016 yılı içinde Mogadişu Büyükelçiliğimiz (Somali) kançılarya, ikâmetgah ve memur konutları ile Kişinev (Moldova) Büyükelçiliğimiz kançılarya ve ikâmetgah binaları kullanıma hazır hâle gelmiş; Belgrad (Sırbistan), Encemine (Çad Cumhuriyeti), Gaboron (Botsvana), Kigali (Ruanda) ve San Hose (Kosta Rika) Büyükelçiliklerimiz onarımdan geçmiştir. Bağdat (Irak) Büyükelçiliği Yerleşkesi, Rabat (Fas) Büyükelçiliği Kançılarya Binası, Helsinki (Finlandiya) Büyükelçiliği Kançılarya Binası ve Kigali Büyükelçiliği (Ruanda) Kançılarya Binası satın alınmıştır.

Uygulamakta olduğumuz aktif dış politika neticesinde ülkemizi yerinden izlemek ve ilişkileri daimi temsil yoluyla yürütmek isteyen çok sayıda ülke ve uluslararası kuruluşun ülkemizde Temsilcilik açmakta olduğu görülmektedir. 2005 yılında 84 olan ülkemizdeki Büyükelçilik sayısı 2016 yılı sonu itibariyle 125'e yükselmiştir. Ülkemizde ayrıca 84 Başkonsolosluk, 9 Konsolosluk ve 46 Uluslararası Kuruluş Ofisi bulunmaktadır.

Dış ilişkilerimizin yoğunlaşmasıyla birlikte, Bakanlığımızın teknolojik alt yapısının en ileri seviyeye getirilmesinin yanı sıra, bu seviyenin muhafazası da önem kazanmıştır. 2016 yılında son teknolojinin, genel bilişim ve haberleşme altyapımızda daha ileri bir düzeyde kullanılmasına yönelik çalışmalar devam etmiş, yeni açılan dış temsilciliklerin bilişim ve haberleşme altyapısı kurulmuş, güncel bilişim hizmetlerine cevap veremeyen teknolojik altyapı yenilenmiş ve personelimize gerekli eğitim verilmiştir. Son zamanlarda çeşitli kamu kurumlarının maruz kaldığı siber saldırılar karşısında Bakanlığımız da mevcut siber güvenlik uygulamalarını çeşitlendirme ve güçlendirme yoluna gitmiştir.

Teknoloji, Bakanlığımızın yoğun mesaisini hafifletmek amacıyla da kullanılmaktadır. Vize işlemlerinin on-line olarak verilmesi bu kapsamda kaydedilen önemli bir gelişme olmuştur. Sınır kapılarında evvelce bandrol ve kaşe tatbiki şeklinde uygulanan vize işleminin yerini başarılı bir şekilde yürütülen e-vize uygulaması almaya başlamıştır. 2016 yılı sonu itibariyle 106 ülkenin bu uygulamadan yararlanması sağlanmış olup, yıl içinde verilen vize sayısı 3.768.923'e ulaşmıştır. 2013 yılından bu yana verilen toplam vize sayısı ise 16 milyondan fazladır.

Bakanlığımız bilişim alanında elde ettiği tecrübeleri, ilgi gösteren ve talep eden dost ve kardeş ülkelerle de paylaşmaya başlamıştır. Gana, Gine ve Benin bilişim alanında tecrübe paylaşımına dayalı işbirliği projeleri yaptığımız ülkelerdir.

Ülkemizin akdetmiş olduğu ikili anlaşmalar veya tek taraflı olarak almış olduğu kararlar uyarınca hâlihazırda 79 ülkenin vatandaşı Türkiye'ye seyahatlerinde vizeden muaftır. 2002 yılı itibariyle, umuma mahsus pasaport hamili vatandaşlarımız 42 ülkeye vizesiz seyahat edebilmekteyken, hâlihazırda onay işlemleri tamamlanmak üzere olan hukuki düzenlemelerle birlikte bu sayı 70'e yükselmiştir.

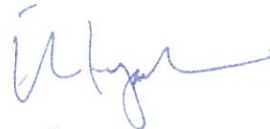
Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'yla 2016 yılında Bakanlığımıza 2.739.482.000 TL ödenek tahsis edilmiştir. Öte yandan, Teşkilatımızın temel ihtiyaçları ve genişlemekte oluşundan ötürü çeşitli tarihlerde Maliye Bakanlığından ek ödenek alınması suretiyle bütçemiz takviye edilmiştir.

2016 yılında ödeneklerimizin kullanımında etkinlik ve verimlilik prensipleri titizlikle uygulanmış ve tasarruf ilkelerine uygun hareket edilmiştir. Gerek ödenek tahsisatlarının merkez ve yurtdışı teşkilatında ihtiyaca uygun şekilde planlanmasında gerek harcamaların mali disiplin çerçevesinde yapılmasında azami seviyede dikkatli davranılmıştır.

Netice itibarıyla, Türkiye, artan imkân ve olanakları çerçevesinde, gerek yakın çevresinde gerek uluslararası düzeyde güvenlik, istikrar ve refahın sağlanması amacıyla "girişimci ve insani" bir dış politika anlayışıyla, etkin ve yapıcı faaliyetlerde bulunmaya devam etmektedir.

2016 yılındaki faaliyetlerimizin ayrıntılarını içeren "2016 Yılı İdare Faaliyet Raporu" ilgili kurumlarımızın ve kamuoyunun bilgisi için takdim kılınmaktadır.

Saygılarımla,

Ümit YALÇIN
Büyükelçi
Müsteşar

I. GENEL BİLGİLER

A. Misyon ve Vizyon

Misyon

Cumhuriyetimizin 100. kuruluş yıldönümü olan 2023 yılında Türkiye Cumhuriyeti'nin hedefi,

- Siyasi, ekonomik ve kültürel alanlarda dünyanın en etkili 10 ülkesi arasına girmek,
- Komşu ülkelerle ortak güvenlik havzaları ve ortak ekonomik alanlar hâlinde bütünleşmek, bu ülkelerle ve geniş bir coğrafyada çok sayıda ülkeyle mal, hizmet, sermaye, insan ve düşünce hareketliliğini sağlamak,
- Ulusal çıkarlarımızı ilgilendiren tüm konularda girişimci dış politikamızla olumlu katkılar getiren bir rol üstlenmek,
- Küresel alanda aktif faaliyet göstermek ve ön alarak sorunlara çözüm sağlayabilmek,
- İnsani dış politikamızla küresel zafiyetleri gidermek için azami gayret göstermek,
- Dünyanın her köşesinde temsil edilmek,
- Uluslararası örgütlerde belirleyici rol oynamak,
- Küresel medeniyete özgün ulusal katkımızı getirebilen güçlü ve saygın bir ülke olarak konumlandırılmaktır.

Vizyon

Ulusal çıkarlarımız ile evrensel değerler, özgürlük ile güvenlik arasında gözettiğimiz denge doğrultusunda, yapıcı, ön alıcı, gerçekçi ve sorumlu bir dış siyaset uygulamak suretiyle,

- Türkiye'nin ve Türk milletinin hak ve menfaatlerini ileriye taşıırken, tüm ülkeler, halklar ve bireylerin insan hakları ve demokratik değerler temelinde güvenlik içinde yaşama hakkını savunmak,
- Güç kullanımı ve gerginliği tırmandırıcı uygulamalardan kaçınmak,
- Özellikle yakın çevremizde tarihi ve kültürel bağlarımız bulunan bölgelerde siyasi diyalog zeminini güçlendirmek,

- Bölge ülkeleri arasında ekonomik ilişkileri pekiştirerek tüm tarafların yararına olacak şekilde, “kazan-kazan ilkesi” çerçevesinde karşılıklı ekonomik bağılılık yaratmak,
- Farklı kültürler arasında hoşgörüyü teşvik etmek yoluyla, barışçıl ve istikrarlı bir düzenin kurulmasına katkıda bulunmak,
- Kıtasal ölçekli açılım ve ortaklık politikalarıyla dünya üzerindeki tüm ülkelerle ilişkiler geliştirmek,
- Küresel düzeyde işbirliğinin güçlendirilmesini teminen çok taraflı örgüt ve platformlarda etkin bir diplomasi yürütmektir.

B. İlkeler, Görev ve Yetkiler

7 Temmuz 2010 tarihinde TBMM Genel Kurulunda kabul edilen ve 12 Ağustos 2010 tarihinde yürürlüğe giren 6004 sayılı Dışişleri Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 2. maddesinde Dışişleri Bakanlığının ilkeleri, görev ve yetkileri aşağıdaki gibi sıralanmaktadır:

İlkeler

- Ulusal hak ve çıkarların savunulması ve korunması;
- Bölgesinde ve dünyada barışçıl, adil ve kalkınmaya imkân tanıyan bir ortamın kalıcı şekilde tesisi ve güçlendirilmesi;
- Her türlü toplumsal yaşamın temelini oluşturan insan haklarının ve demokratik değerlerin savunulması ve ileriye götürülmesi; dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle yapılan her türlü ayrımcılık ile mücadele edilmesi;
- İnsanlığın kültürel mirasının, çevrenin ve yerkürenin doğal yaşam alanlarının korunması;
- Uluslararası hukukun ve ona olan saygının geliştirilmesi ve güçlendirilmesi.

Görev ve Yetkiler

- Türkiye Cumhuriyeti’nin dış politikasının tespiti için hazırlık çalışmaları yapmak ve tekliflerde bulunmak, Hükümet tarafından tayin ve tespit edilen hedef ve esaslara göre dış politikayı uygulamak ve koordine etmek;
- Türkiye Cumhuriyeti’ni ve Hükümetini yabancı devletler ve uluslararası kuruluşlar nezdinde yetkili makam olarak temsil etmek, yabancı devletler ve uluslararası kuruluşlarla temas ve müzakereleri ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliğinde bulunmak suretiyle

yürütmek, Türkiye Cumhuriyeti'nin dış ilişkilerini tüm boyutlarıyla ve ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliğinde bulunmak suretiyle tesis etmek, yürütmek, yönlendirmek, geliştirmek ve ülkenin çıkarlarını korumak;

- Devlet organlarının uluslararası temaslarının yürütülmesinde bu organlara yardımcı olmak;
- 05.05.1969 tarihli ve 1173 sayılı Milletlerarası Münasebetlerin Yürütülmesi ve Koordinasyonu Hakkında Kanun çerçevesinde, diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca dış politika ile bağlantılı olarak yurtdışında yürütülen faaliyetlerin Hükümetçe saptanan dış politikaya uygunluğunu gözetmek, bu faaliyetleri koordine etmek ve bunlara katılım sağlamak;
- Hükümeti dış dünyadaki gelişmeler ve değişen şartlar konusunda bilgilendirmek;
- Türkiye Cumhuriyeti hakkında yurtdışında bilgilendirici faaliyetler yürütmek;
- Yurtdışında yaşayan vatandaşların hak ve menfaatlerini korumak ve yaşam kalitelerinin yükseltilmesine yönelik çalışmalar yürütmek, ülke dışındaki vatandaşlara ve Türkiye Cumhuriyeti uyrukluğunu taşıyan tüzel kişilere destek, yardım ve konsolosluk himayesi sağlamak;
- 31.5.1963 tarihli ve 244 sayılı Milletlerarası Andlaşmaların Yapılması, Yürürlüğü ve Yayınlanması ile Bazı Andlaşmaların Yapılması İçin Bakanlar Kuruluna Yetki Verilmesi Hakkında Kanun çerçevesinde, diğer devletlerle ve uluslararası kuruluşlarla akdedilen andlaşmalara ilişkin temas, müzakere, yetki belgesi, imza, onay ve tescil süreçlerini ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği içinde yürütmek, bu andlaşmaları veya tescil edilmiş kopyalarını muhafaza etmek ve sicillerini tutmak, andlaşma taslaklarının mevzuata uygunluğunu incelemek ve görüş bildirmek;
- Uluslararası hukukun ve uluslararası hukuk içtihadının gelişimine yönelik süreçleri takip etmek ve bu süreçlere iştirak etmek;
- Türkiye Cumhuriyeti'nin tarafı olduğu siyasi nitelikli uluslararası davaları ve Adalet Bakanlığı ile işbirliği yapmak suretiyle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesindeki davaları ikame ve takip etmek;
- Türkiye Cumhuriyeti'ni temsil yetkisine sahip olarak Bakanlar Kurulu kararı ile belli bir geçici görevle görevlendirilen temsilciler ve temsil heyetlerine Türkiye Cumhuriyeti'ni bağlayan hususlarda Hükümetin talimatlarını iletme, bu temsilci ve temsil heyetlerinin ihtisasa dair hususlarda ihtiyaç duyacakları talimatları ilgili Bakanlıklar ile istişare suretiyle tespit edip onlara iletme, heyetlerin başkanları diğer Bakanlıklardan ise bu heyetlerde temsilci bulundurmak;

- Kamu kurum ve kuruluşları tarafından yurtdışı teşkilatı kurulması ve dış temsilcilik açılması konusunda görüş bildirmek;
- Malî, iktisadi ve diğer teknik konularda ilgili kurum ve kuruluşlarca yürütülmesi gereken veya statülerinde, üyelerinin ve ortaklarının belirli bakanlık veya merci vasıtasıyla işlem yapacağı belirtilen uluslararası kuruluşlarla yürütülen dış temas ve müzakerelerin dış politikaya uygun olarak yürütülmesini gözetmek, gerekirse bunlara katılmak;
- Türkiye Cumhuriyeti'nin Devlet ve Dışişleri protokolünü düzenlemek ve yürütmek;
- Diplomasi ve konsolosluk ilişkilerinin yürütülmesi ile bağlantılı olarak uluslararası anlaşmalardan kaynaklanan iş ve görevleri yerine getirmek;
- Uluslararası kuruluşlarla işbirliğini geliştirmek;
- Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak.

C. İdareye İlişkin Bilgiler

1. Fiziksel Yapı

Bakanlığımız Merkez teşkilatının fizikî yapısı, Balgat'taki ana bina, yine Balgat'ta bulunan ek bina ile Çiğdem Mahallesiindeki ek binadan oluşmaktadır.

Ayrıca, yurt içinde 5 ilde (İstanbul, İzmir, Edirne, Gaziantep, Antalya) irtibat büroları bulunmaktadır.

2. Örgüt Yapısı

a. Tarihçe

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, uzun bir geçmişe dayanan köklü Osmanlı diplomasisi geleneği üstüne kurulmuştur.

19. yüzyıla kadar Osmanlı İmparatorluğu'nun harici işleri Reis-ül Küttap'ın yönetiminde idare edilmiştir. 1793'te III. Selim döneminde ilk sürekli Büyükelçilik Londra'da açılmış ve Yusuf Agâh Efendi ilk sürekli Osmanlı Büyükelçisi olarak atanmıştır.

Harici işlerin çok artmış ve önem kazanmış olması sebebiyle, Reis-ül Küttaplık makamı 1835 yılında nezaret seviyesine yükseltilmiştir. Son Reis-ül Küttap Yozgatlı Akif Efendi, müşirlik rütbesiyle ilk Umur-ı Hariciye Nazırı yapılmıştır.

Cumhuriyet dönemi dış politikamızın temelleri Milli Mücadele yıllarında atılmıştır. 23 Nisan 1920’de Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin açılışının hemen ardından oluşturulan ilk Milli Hükümetle birlikte “Hariciye Vekâleti” de 2 Mayıs 1920 tarihinde resmen kurulmuş ve başına Bekir Sami Bey getirilmiştir.

Cumhuriyetin kurulmasının ardından Hariciye Vekâleti, hem iç hem de dış teşkilatını geliştirmeye başlamıştır. 1927 yılında Hariciye Vekâleti teşkilatına dair ilk kapsamlı hukukî düzenleme yapılmış ve 1154 sayılı Kanunla Bakanlığımızın günümüzdeki yapısının temelleri atılmıştır.

I. Dünya Savaşı sonrasında oluşan uluslararası ortama ve giderek yaygınlaşan uluslararası siyasi ve ekonomik işbirliği ve örgütlenme çabalarına uygun olarak, ikili ilişkilerin yürütülmesinin yanında, Bakanlığımızın işlevleri arasında çok taraflı siyasi ve ekonomik işler de ağırlıklı bir yer almıştır. Çok taraflı diplomasi faaliyetlerinin ve uluslararası örgütlerin çoğalmasıyla Daimi Temsilciliklerimizin sayısı da arttırılmıştır.

1970’li yıllarla birlikte dış teşkilatımızda görevli memurlarımızı ve aile mensuplarını hedef alan planlı ve organize Ermeni terörizmi yaşanmıştır. Ermeni terör örgütü ASALA’nın gerçekleştirdiği suikastlara, Yunanistan’da faaliyet gösteren “17 Kasım” terör örgütüne hedef olan Türk diplomat ve görevlilerimiz de eklendiğinde, Dışişleri Şehitlerimizin sayısı beşi Büyükelçi olmak üzere 39’u bulmaktadır.

Soğuk Savaşın bitişi sonrasında ortaya çıkan yeni devletlerle birlikte dış temsilciliklerimizin sayısı artmış, uluslararası alanda yaşanan gelişmeler Bakanlığımız teşkilatlanmasında yapısal değişikliklere gidilmesini zorunlu kılmıştır. 2016 yılı sonu itibarıyla yurtdışında 235 dış temsilcilikle temsil edilen Türkiye Cumhuriyeti, 1923 yılında kuruluşundan bu yana büyük önder Atatürk’ün görüş ve ilkelerini Türk dış politikasının yürütülmesinde rehber edinmiş, bu bağlamda “Yurtta sulh, cihanda sulh” özdeyişi dış politika faaliyetlerimizin temel hedefini oluşturmuştur.

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, sınırlı insan kaynaklarına rağmen uluslararası siyasi, ekonomik ve kültürel ilişkilerimizin ikili çerçevede ve çok taraflı platformlarda yürütülmesi ve daha da geliştirilmesi yönünde çaba göstermekte, başta kendi coğrafyamız olmak üzere tüm dünyada barış, istikrar ve refaha katkıda bulunmaktadır.

b. Örgüt Teşkilatı

6004 sayılı “Dışişleri Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun”un 3. maddesine göre Dışişleri Bakanlığı, merkez ve yurtdışı teşkilatından oluşmaktadır.

i) Merkez Teşkilatı

Bakanlık merkez teşkilatı ana hizmet, danışma ve denetim birimleri ile yardımcı hizmet birimlerinden oluşur. Ana Hizmet Birimleri; 7 Müsteşar Yardımcılığı, 21 Genel Müdürlük, 46 Genel Müdür Yardımcılığı ve 6 Müstakil Daire Başkanlığı'ndan meydana gelir. Danışma ve Denetim birimleri; Dış Politika Danışma Kurulu, Teftiş Kurulu Başkanlığı, Strateji Geliştirme Başkanlığı, Stratejik Araştırmalar Merkezi Başkanlığı, Hukuk Müşavirliği ve Bakanlık Müşavirlikleridir. Yardımcı Birimler; İnsan Kaynakları Dairesi Başkanlığı, Diplomasi Akademisi Başkanlığı, İdari ve Malî İşler Dairesi Başkanlığı, Bilişim Teknolojileri Dairesi Başkanlığı, Diplomatik Arşiv Dairesi Başkanlığı, Tercüme Dairesi Başkanlığı, Özel Kalem Müdürlüğü, Özel Müşavirlikler ve Bakanlık Komisyonundan oluşmaktadır. Bunlara ilaveten İstanbul, Edirne, İzmir, Antalya ve Gaziantep'te birer irtibat bürosu bulunmaktadır.

ii) Yurtdışı Teşkilatı

Bakanlığımızın yurtdışı teşkilatı; Büyükelçilikler, Daimi Temsilcilikler, Başkonsolosluklar, Büyükelçilik Konsolosluk Şubeleri, Konsolosluk Ajanlıkları ile Fahri Başkonsolosluk/Konsolosluklardan meydana gelmektedir. İhtiyaç olması hâlinde, elçilik, konsolosluk, irtibat ofisi, büyükelçilik bürosu, başkonsolosluk bürosu ve muavin konsolosluk ile diplomatik temsil ve konsolosluk hizmeti amaçlı benzer temsilcilikler, Bakanlığımızın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulabilir.

Türkiye Cumhuriyeti, 2016 yılı sonu itibarıyla yurtdışında 235 dış temsilcilikle temsil edilmektedir. Yeni dış temsilcilikler açılmasında, maliyet ve gereklilik ölçütleri ile ulusal çıkarlarımız göz önünde bulundurulmaktadır. Bu çerçevede, 2016 yılında Lahor (Pakistan) Başkonsolosluğumuz faaliyete geçmiştir.

Dış temsilciliklerimizin 135'i Büyükelçilik, 13'ü Daimi Temsilcilik, 85'i Başkonsolosluk, 1'i Ticaret Ofisi ve 1'i Konsolosluk Ajanlığı'dır (Tablo 1). Coğrafi dağılım (Tablo 2) bakımından, 235 dış temsilciliğimizin 92'si Avrupa ülkelerindedir. Avrupa'yı 69 temsilcilikle Asya, 43 temsilcilikle Afrika, 27 temsilcilikle Amerika, 4 temsilcilikle Okyanusya izlemektedir.

Tablo 1 - Dış Temsilciliklerimizin Türlerine Göre Dağılımı (2016 sonu itibarıyla)

Temsilcilik Türü	Sayısal Dağılım	Oransal Dağılım (%)
Büyükelçilik	135	57,4
Daimi Temsilcilik	13	5,6
Başkonsolosluk	85	36
Ticaret Ofisi	1	0,5
Konsolosluk Ajanlığı	1	0,5
Toplam	235	100

Tablo 2 - Dış Temsilciliklerimizin Coğrafi Dağılımı (2016 sonu itibarıyla)

Temsilcilik Türü	Avrupa	Asya	Afrika	Amerika	Okyanusya	Toplam
Büyükelçilik	40	39	39	15	2	135
Başkonsolosluk	42	27	4	10	2	85
Daimi Temsilcilik	10	1	0	2	0	13
Ticaret Ofisi	0	1	0	0	0	1
Konsolosluk Ajanlığı	0	1	0	0	0	1
Toplam	92	69	43	27	4	235

3. Bilgi ve Teknolojik Kaynaklar

Merkez ile yurtdışı teşkilatı arasındaki haberleşmeyi yürütmek, gelen ve giden haberleşme evrakının kayıt, tasnif ve dağıtımını sağlamak, bilişim ve haberleşme ihtiyaçları ile bağlantılı yazılımları temin etmek, oluşturmak ve geliştirmek Bilişim Teknolojileri Dairesi Başkanlığı'nın görevidir.

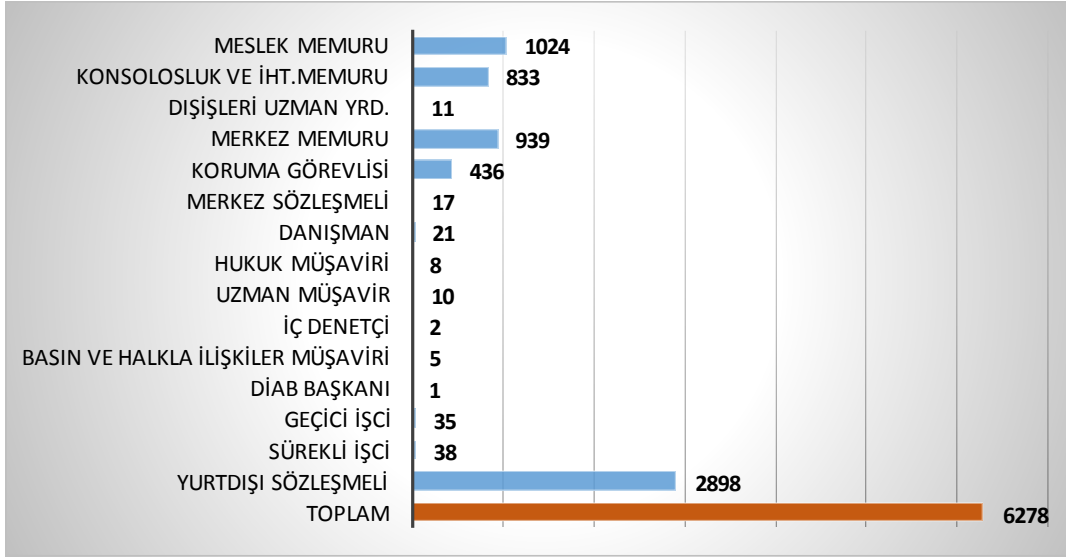
Anılan Başkanlık, aynı zamanda merkez ile yurtdışı teşkilatı arasında mevcut haberleşme sistemi üzerinden yapılması uygun görülmeyen yazışmaları periyodik kuryeler göndermek suretiyle ulaştırmak, diplomatik çantaların sevkiyatını sağlamak ve bunlara dair yazışmaları yürütmekten de sorumludur.

Bakanlığımız, merkez ve yurtdışı teşkilatımızın görevlerini en verimli şekilde yerine getirebilmesi amacıyla teknolojik yenilikleri kullanmakta; gerekli altyapıyı hazırlamakta ve birimler arasında emniyetli ve hızlı iletişimi sağlamaktadır.

4. İnsan Kaynakları

Bakanlığımız üstlendiği görevlere kıyasla oldukça mütevazı bir kadroyla çalışmaktadır. 2016 yılı sonu itibarıyla Bakanlığımızın tüm kategorilerdeki toplam personel sayısı **6278**'dir (Tablo 3).

Tablo 3- Dışişleri Bakanlığı Personelinin Statüleri İtibariyle Dağılımı

5. Yönetim ve İç Kontrol Sistemi

5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nda iç kontrol, “İdarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçle iç denetimi kapsayan malî ve diğer kontroller bütünüdür” şeklinde tanımlanmıştır.

Bakanlıkta iç kontrol sisteminin oluşturulması, uygulanması, geliştirilmesi ve izlenmesinde koordinatörlüğü sağlamak üzere Strateji Geliştirme Başkanlığı görevlendirilmiştir.

Bakanlığımızda 2016 yılında gerçekleştirilen İç Kontrol ve Ön Malî Kontrol İşlemleri kapsamında yürütülen faaliyetler aşağıda belirtilmektedir.

İç Kontrol İşlemleri

- Bakanlığımızda mevcut bulunan kontrol sisteminin kamu iç kontrol standartlarına uyumunu sağlamak üzere 26 Aralık 2007 tarih ve 26738 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan “Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği” ile 4 Aralık 2009 tarih ve 1205 sayılı Maliye Bakanlığı yazısı ekinde yer alan “Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı Rehberi” kapsamında başlanan çalışmalara devam edilmiştir.
- Maliye Bakanlığı’nın 7 Şubat 2014 tarihli ve 13 Sayılı Onayı ile yayımlanan, kamu iç kontrol standartlarının uygulanması konusunda kamu idarelerine rehberlik yapmak amacı taşıyan ve iç kontrol bileşenlerinin uygulama adımları ile örneklerini içeren Kamu İç

Kontrol Rehberi'nden, iç kontrol sisteminin kurumda uygulanmasında yol gösterici kaynak olarak yararlanılmıştır.

- Maliye Bakanlığı ile diğer bakanlıkların iç kontrol alanında yapmış oldukları çalışmalar takip edilmiş ve iyi uygulama örneklerinden faydalanılmıştır.
- Sayıştay Başkanlığı tarafından Bakanlığımız malî işlemleri üzerinde yapılan denetim sonuçları da dikkate alınarak, alınacak önlemler hakkında değerlendirme yapmak üzere ilgili harcama birimlerimizle toplantılar düzenlenmiştir.
- Kamu malî yönetim sisteminin yürütülmesi kapsamında kamu idareleri tarafından oluşturulan bilişim sistemlerinin bütüncül bir yaklaşım sergilemesi amacıyla, Maliye Bakanlığı tarafından oluşturulmaya çalışılan “Bütünleşik Kamu Malî Yönetim Bilişim Sistemi” yapısına katkı sağlamak amacıyla, Maliye Bakanlığı ve TÜBİTAK tarafından düzenlenen toplantılara Bakanlığımız ilgili birimlerince katılım sağlanmış, oluşturulmaya çalışılan sisteme ilişkin görüş ve önerilerimiz sunulmuştur.
- Diplomasi Akademisi Başkanlığı tarafından düzenlenen personel eğitim seminerlerinde malî mevzuat ve iç kontrol konularını kapsayan eğitimler verilmiştir.

II. AMAÇLAR VE HEDEFLER

A. Başlıca Dış Politika Amaçlarımız

- Ülkemizin barış, istikrar, güvenlik ve refahına katkı yapacak uluslararası ortamın temini;
- Yurtdışındaki tüm vatandaşlarımızın hak ve menfaatlerini korumak ve onların yaşam kalitelerinin yükseltilmesine yardımcı olmak;
- Türkiye'nin çevresindeki çatışma ve gerilim noktalarının bertaraf edilmesini, sorunların barışçı yollardan çözülmesini ve ekonomik kalkınmayı hızlandıracak bir istikrar, güvenlik ve refah kuşağı oluşturulmasını sağlamak;
- Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne (AB) diğer üyelerle eşit koşullarda tam üyeliğini sağlamak;
- Türkiye'nin, başta Afro-Avrasya havzası olmak üzere, bölgesel ve küresel ölçeklerde etkisi daha da artan; siyasi, ekonomik ve kültürel gelişmelere yön verebilen, etrafına refah ve istikrar yayan, uluslararası sistemin kilit ülkelerinden biri konumunu korumak ve geliştirmek;
- İkili ve bölgesel planda, komşularımız ve yakın havzalar başta olmak üzere, tüm ülkelerle ilişkilerimizi güçlendirmek ve derinleştirmek; bölgesel işbirliği için yeni dinamikler yaratılmasına öncülük etmek; kıta ölçekli açılımlarda bulunduğumuz bölgelerle ilişkilerimizi ve işbirliğimizi derinleştirmek;
- Aktif dış politikamızın çok boyutlu niteliğinin bir göstergesini oluşturan uluslararası kuruluşlarla ilişkilerimizde ulusal çıkarlarımızı en iyi şekilde savunmak; bu kuruluşların yönetim ve karar organlarında artan oranda sorumluluk üstlenmek;
- Küresel planda, barışın korunması, sosyal uyum ve refahın hakim olması ve evrensel düzeyde bir dayanışmanın oluşmasına katkımızı arttırarak sürdürmek;
- Üçüncü ülkelerin aralarındaki sorunları çözmelerinin bölgesel ve küresel barışa katkı sağlayacağı ve bunun ulusal çıkarlarımızla örtüşeceği anlayışından hareketle, bu ülkelerin aralarındaki sorunları gidermeleri için kolaylaştırıcı faaliyetlerde bulunmak ve bu çerçevede arabuluculuk yapmak; ayrıca BM ve AGİT nezdindeki mekanizmalarda eş başkan rolümüzle arabuluculuk konusunda uluslararası farkındalığı güçlendirmek;
- İnsanlığın ortak yaşam alanı olan yerkürenin korunmasına yardımcı olmak; çevresel ve ekolojik tehditlerle mücadele etmek;
- Ülkemizin toplum ve ülke olarak kültürel zenginliklerini yurtdışında en iyi şekilde tanıtmaktır.

B. Dış Politika Amaçlarımız Doğrultusunda Öncelikler ve İzlenecek Temel Siyasalar

- Gerek komşularımızla gerek bölgesel ve küresel düzeyde ikili ilişkilerimizi mevcut düzeyinden daha ileriye götürmek için, siyasi diyalogun artırılması, karşılıklı ekonomik bağımlılığın geliştirilmesi ve karşılıklı kültürel anlayışın ve işbirliğinin kuvvetlendirilmesi ilkeleri doğrultusunda somut adımlar atmak;
- Ülkemizin Cumhuriyetimizin kuruluşunun 100. yıldönümü olan 2023 yılına kadar dünyanın en büyük 10 ekonomisi arasına girmesi hedefi doğrultusunda, dış ticari ve ekonomik ilişkilerimizi sürekli geliştirmek ve çeşitlendirmek;
- Bölgesel ihtilafların önlenmesi ve barışçı yollardan çözümünü amaçlayarak ihtilaf tarafları arasında diyalogu teşvik etmek, barışın tesisi ve barış sonrası yeniden imar çabalarına etkin katkıda bulunmak; bu bağlamda arabuluculuk alanında etkin bir rol üstlenmek;
- Dış politikamızda stratejik hedefimizi teşkil eden AB'ye tam üyelik için katılım müzakerelerimizi makul bir zaman dilimi içinde sonuçlandırmak;
- Transatlantik bağların güçlenerek devamı için gerekli adımları atmak ve bu çerçevede, ABD'yle ilişkilerimizi derinleştirirken, NATO İttifakı içindeki yüksek profilimizi muhafaza etmek ve örgütün etkinliğinin artmasına katkıda bulunmak;
- Ortadoğu ve Kuzey Afrika'da kalıcı barış ve istikrarın sağlanması ve evrensel demokratik değerlerin yaygınlaşmasına katkıda bulunmak;
- Balkanlar'da kalıcı barış ve sürdürülebilir kalkınmanın sağlanmasını ikili ve çok taraflı girişimlerle desteklemek, Kafkasya bölgesindeki ihtilafların çözümüne yardımcı olmak;
- Karadeniz, Ege ve Akdeniz havzalarında işbirliği alan ve konularının genişletilmesini sağlamak, gerektiğinde bu yöndeki girişimlere önderlik etmek;
- Türkiye'yi Orta Asya, Hazar ve Ortadoğu petrol ve doğalgazı için, çevre mülahazalarına dikkat ederek, güvenilir, güvenli ve istikrarlı bir geçiş, toplama ve dağıtım merkezi hâline getirmek;
- Terörizmle mücadelede daha etkin bir uluslararası işbirliği ortamının yaratılması için, bu alandaki deneyimlerimizden de yararlanarak ikili ve çok taraflı tüm platformlarda aktif çaba göstermek, FETÖ, PKK, DEAŞ terör örgütleriyle mücadeleyi yurtdışında da kararlılıkla sürdürmek;
- Demokrasi, hukukun üstünlüğü, insan haklarına saygı, çoğulculuk, katılımcılık, iyi yönetim ve hesap verebilirlik değer ve ilkelerinin yaygınlaştırılması çabalarına katkıda bulunmak;

- Uluslararası hukuk düzeninin güçlendirilmesine ve devletlerarası ilişkilerde uluslararası hukuk normlarına saygılı olunmasını sağlamaya yönelik çabalara destek olmak;
- Kitle imha silahlarının yayılması, iklim değişikliği, yoksulluk, salgın hastalıklar, doğal afetler, örgütlü suçlar, ırkçılık, İslâm düşmanlığı, antisemitizm ve yabancı düşmanlığı gibi küresel tehditlerle mücadele çabalarına katılmak, bu konularda uluslararası toplumun ve insanlığın yararına sonuçlar alınmasına katkıda bulunmak;
- Kalkınma ile güvenlik arasındaki ilişkinin bilinci içinde, ülkemizin gelişen ekonomik imkânlarını da verimli şekilde kullanmak suretiyle, küresel kalkınma diplomasisinde etkin rol oynamak ve gerek insani gerek kalkınma yardımları bakımından son yıllarda artan etkinliğimizi devam ettirmek.

C. İnsan Kaynakları, Fiziksel ve Teknik Altyapı ile Bütçe Konularındaki Öncelikler

1. İnsan Kaynaklarımızı Yeterli Düzeye Yükseltmek

Türkiye'nin 21. yüzyılda ulusal çıkarlarını etkin bir biçimde korumak ve belirlenen hedeflere ulaşmasını sağlamak için Bakanlığımızı günümüz şartlarında en verimli ve kaliteli hizmeti sunacak, Bakanlık mensuplarına en uygun çalışma ve yaşam koşullarını sağlayacak bir seviyeye getirmek temel amacımızdır.

Bu temel amaç çerçevesinde belirlenmiş olan 2016 yılı önceliklerimiz aşağıda sıralanmıştır:

- İnsan kaynakları yönetiminde kamu yararı ve hizmet gereklerini ön planda tutan insan odaklı bir yaklaşım benimsemek; bu amaca uygun politika ve uygulamalar belirlemek;
- En fazla verimi alabilmek için etkili bir performans değerlendirmesi yapmak, bu maksatla somut ölçütler belirlemek;
- Ehliyet ve liyakat koşulları saklı kalmak kaydıyla, kadın-erkek eşitliğini her seviyede gözetmek;
- Tayin ve terfilerde objektif kıstaslar uygulamak ve liyakati esas almak;
- Personelimizin, Bakanlığımız dış teşkilatının ve düzenli tayin döngüsünün ihtiyaçları esas alınmak suretiyle, personelin yetişmesine ve gelişmesine katkı sağlamak amacıyla, yurtiçinde ve yurtdışında çeşitli eğitim, yüksek lisans ve doktora programlarına ve dil kurslarına katılmasını imkânlar ve ihtiyaçlar ölçüsünde teşvik etmek;
- Uluslararası kuruluşlarda ülkemizin temsilini güçlendirmek, bu amaçla diğer kurum ve kuruluşlarla eşgüdüm sağlamak;

- Personelimizin ve aile bireylerinin özlük haklarını geliştirmek için gerekli olan çalışmaları yapmak.

2. Teşkilatımızın Fiziksel Altyapısını Güçlendirmek

- Merkezdeki birimlerimizin ana ve ek hizmet binalarının ihtiyacı karşılayamaması nedeniyle yeni bir Bakanlık binası inşa edilmesine yönelik çalışmaları sürdürmek;
- Dış temsilciliklerimizin mümkün olduğunca devlet malı yerleşim düzenine kavuşturulmasını sağlamak;
- Dış temsilciliklerimizin binalarında güvenlik donanımı bakımından eksiklikleri gidermek; mevcut güvenlik donanımını yenilemek ve güçlendirmek;
- Bakanlığımızın ve dış temsilciliklerimizin sayıca yetersiz olan ve eskiyen araç sayısını bir plan dâhilinde, yeterli sayıya yükseltmek, eskiyenleri yenileriyle değiştirmek.

3. Bilişim ve Teknoloji Altyapımızı Geliştirmek

- Bakanlığımızda ve temsilciliklerimizde çevrim içi bilgisayar ağı üzerinden sunulan çalışma ortamının geliştirilmesine yönelik faaliyetlerimiz ile bilgisayar ağı altyapısının güçlendirilmesi ve merkezi kontrol ve destek hizmetlerinde imkân ve kabiliyetlerin artırılması yönündeki çalışmalarımızı sürdürmek;
- Bilgi ve iletişim güvenliği konularına ağırlık vermek, sistem güvenilirliğini artırmak ve çalışma ortamında kesintisizliği sağlamak.

4. Bütçe Konularındaki Öncelikler

- 2016 yılı bütçesinin kısıtlı olması nedeniyle azami şekilde tasarruf tedbirlerine uygun harcama yapılmasını sağlamak;
- Kaynakları etkin ve ihtiyacı karşılayacak şekilde kullanmak amacıyla özellikle yurtdışı teşkilatına gönderilecek ödeneklerin planlamasını titiz bir şekilde yapmak ve uygulamak;
- Yurtdışında biriken konvertibl olmayan konsolosluk hasılatını kullanılabilir hâle getirmek amacıyla konvertibl para birimlerine çevirmek, bunun mümkün olmadığı durumlarda yerel para ile yapılacak ödemelerde bu meblağları kullanmak;
- Malî yıl bitiminde tahsisatların tümünün amaca uygun şekilde, ekonomik ve etkin biçimde kullanılmasını sağlamak.

III. 2016 YILI FAALİYETLERİNE İLİŞKİN BİLGİ VE DEĞERLENDİRMELER

A. Malî Bilgiler

1. Bütçe Uygulama Sonuçları

2016 yılı için 3.655.819.121 TL bütçe teklifi veren Bakanlığımıza, “Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu” ile 2.739.482.000 TL ödenek tahsis edilmiştir. Teklifimizin karşılanma oranı % 75 olup, bu oran 2015 yılında % 63 idi.

Bakanlığımız 2016 yılı bütçe ödeneğinin "Genel Bütçe" içerisindeki payı binde 4,89 “Merkezi Yönetim Bütçesi” içindeki payı ise binde 4,80 olarak gerçekleşmiştir.

Anılan ödeneğin % 57’lik kısmına tekabül eden 1.568.222.600 TL dış temsilciliklerimize tahsis edilmiştir. Dış temsilciliklerimizin tüm harcamaları ön ödeme (avans) suretiyle ve döviz kurları esas alınarak yapılmakta olup, döviz kurlarındaki önemli dalgalanmalar başlangıç ödeneklerinin yetersiz kalmasına neden olabilmektedir.

2. Temel Malî Tablolara İlişkin Açıklamalar

2014–2016 dönemi Bakanlığımız bütçesinin genel bütçe içerisindeki payı Tablo 4’de ve ödeneklerin harcama kalemleri itibarıyla dağılımı Tablo 5’te gösterilmektedir.

Tablo 4 - Dışişleri Bakanlığı Bütçesinin Yıllara Göre Genel Bütçe İçerisindeki Payı

Yıl	T.C. Genel Bütçesi (Milyon TL)	Dışişleri Bakanlığı Bütçesi (Milyon TL)	Genel Bütçeye Oranı (Binde)
2014	428.396.493.000	1.868.612.000	4,3
2015	464.163.399.000	2.080.968.000	4,48
2016	560.782.309.000	2.739.482.000	4,89

Son yıllarda, özellikle Afrika, Kuzey ve Güney Amerika ile Asya’da yeni temsilcilikler açılmasına ve bu temsilciliklerin süratle gerekli fizikî imkânlarla kavuşturulmasına ağırlık verilmiştir. Bu çalışmalar, özellikle imkânların kısıtlı olduğu bölgelerde daha da yüksek bir maliyete ulaşmaktadır.

Tablo 5 - 2016 Yılı Bakanlığımız Bütçe Teklifi ve Ödeneklerin Harcama Kalemleri İtibarıyla Dağılımı (TL)

Ana Harcama Kalemleri	2016 Yılı Bakanlık Teklifi	2016 Yılı Bütçe Ödeneği	2016 Yılı Teklif Farkı	Teklifin Karşılama Oranı (%)
Personel Giderleri	1.044.335.553	855.230.000	-189.105.553	82
Sosyal Güvenlik Prim Giderleri	81.166.738	71.818.000	-9.348.738	88
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	744.445.399	482.863.000	-261.582.399	65
Cari Transferler	774.027.431	830.821.000	56.793.569	107
Sermaye Giderleri	1.011.344.000	498.250.000	-513.094.000	49
Borç Verme	500.000	500.000	0	100
Genel Toplam	3.655.819.121	2.739.482.000	-916.337.121	75

Cezayir, Bulgaristan, Lübnan, Meksika, İran, Malezya, Çin Halk Cumhuriyeti, Birleşik Arap Emirlikleri, Hindistan, Pakistan gibi ülkelerde konvertibl olmayan konsolosluk hasılatından elde edilen gelirler bütçe kanunlarına konan özel hükümler gereği, Bakanlığımıza “6” finans koduyla “özel ödenek” olarak kaydedilebilmektedir. Yaklaşık 70 dış temsilciliğimizin konsolosluk gelirleri “Konvertibl Olmayan ve Transfer Edilemeyen Konsolosluk Gelirleri” kapsamındadır.

2016 yılında özel ödenek olarak gerçekleşen 23.593.566,72 TL’nin harcama kalemleri bazında dağılımı Tablo 6’da sunulmaktadır.

Tablo 6- 2016 Yılı Özel Ödenek Kullanımı

Harcama Kalemi	Bütçe Kanunu	Gerçekleşen
Geçici Personel Giderleri	128.000	78.401,88
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	18.000.000	23.515.164,84
Sermaye Giderleri		
Borç Verme	50.000	
Toplam	18.178.000	23.593.566,72

a. Personel Giderleri

Personel giderleri harcama kaleminden 2016 yılı için 1.044.335.553 TL olan ödenek teklifimiz 855.230.000 TL olarak karşılanmıştır. Bu rakam teklifimizin % 82'sine tekabül etmektedir. Ödeneğimiz yetersiz kaldığından yıl içerisinde 44.557.500 TL ödenek eklenmiştir.

b. Mal ve Hizmet Alım Giderleri

Bakanlığımızın tüketime yönelik mal ve malzeme alımları, iç ve dış seyahat harcamaları, gerek merkezdeki hizmet birimlerinin gerek dış temsilciliklerimizin temsil ve tanıtma giderlerinin tamamı, mal ve hizmet alım giderleri tertibinden karşılanmaktadır.

Mal ve hizmet alımları harcama kalemimizde 2014, 2015 ve 2016 yılları itibarıyla tahsis edilen ödenekler bütçe talebimizin sırasıyla %75, %37 ve % 65'ini karşılamaktadır. Nitekim 2016 yılında anılan kalemdeki ödeneğimizin yetersiz kalması sonucunda kurum içi aktarma ve ek ödenek yolu ile 204.550.992 TL ödenek eklenmiştir. Yurt içi ve yurt dışı teşkilatımızda mal ve hizmet alımları son yıllarda uygulanan tasarruf önlemleri nedeniyle asgari düzeyde tutulmaktadır. Son dört yıla ait mal ve hizmet alımları harcama kalemimize ilişkin bilgiler Tablo 7'de gösterilmektedir.

Tablo 7 - Mal ve Hizmet Alım Giderleri (TL)

Yıl	Bakanlığımızın Teklifi	Bütçe Kanunu	Fark	Teklifimizin karşılanma oranı (%)
2014	417.702.973	313.900.000	-103.802.973	75
2015	915.831.535	335.428.000	-580.403.535	37
2016	744.445.399	482.863.000	-261.582.399	65

c. Uluslararası Kuruluşlara Yapılan Ödemeler

Ülkemizin üye olduğu uluslararası veya bölgesel kuruluşlara yapılan katkı ödemeleri, üyelik aidatı ödemeleri ve yardım ödemeleri cari transferler kaleminden karşılanmaktadır.

Söz konusu ödemeler için teklif ve tahsis edilen ödenek miktarları yıllar itibarıyla Tablo 8'de gösterilmektedir.

Tablo 8 - Uluslararası Kuruluşlara Yapılan Ödemeler (TL)

Yıl	Bakanlığımızın Teklifi	Bütçe Kanunu	Fark	Teklifimizin Karşılama Oranı (%)
2012	165.427.440	165.130.000	-297.440	99,8
2013	185.274.172	185.000.000	-274.172	99,8
2014	309.509.699	291.488.000	-18.021.699	94,2
2015	337.134.331	339.000.000	+1.865.669	100,5
2016	496.188.628	556.000.000	+59.811.372	112,1

d. Sermaye Giderleri

Sermaye giderleri harcama kalemindeki ödeneğimiz, merkez binalarımızın ve dış temsilciliklerimizin fizikî ve teknolojik altyapısının iyileştirilmesi, dış temsilciliklerimize devlet malı binalarda hizmet sunmaları için bina satın alınması ya da inşa ettirilmesi, hizmetin gereğinin layıkıyla yerine getirilebilmesi bakımından devlet malı binaların büyük çaplı onarımdan geçirilmesi ve Bakanlığımızın bilişim altyapısının yenilenmesi ve geliştirilmesi amacıyla kullanılmaktadır.

2016 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile,

- Gayrimenkul Sermaye Üretim Giderleri için 284.754.000 TL,
- Gayri Menkul Büyük Onarım Giderleri için 71.317.000 TL,
- Gayri Menkul Alımları ve Kamulaştırma Giderleri için 64.782.000 TL,
- Mamul Mal Alımları için 72.397.000 TL ve
- Gayrimaddi Hak Alımları için 5.000.000 TL. olmak üzere toplamda 498.250.000.- TL ödenek tahsis edilmiştir.

e. Kamu Zararı

"Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" hükümleri uyarınca, Dışişleri Merkez Saymanlık Müdürlüğünce, Bakanlığımız birimlerince ve Sayıştay Başkanlığınca kontrol, denetim veya inceleme ile kesin hükme bağlama neticesinde 2014-2016 yılları arası açılan kamu zararı dosya sayısı 3.220 adettir (Tablo 9). Bunların 452'sini, yabancı ülkede güç ve muhtaç duruma düşen vatandaşlara Bütçe Kanunu E Cetvelinin ilgili maddesi gereği yurda dönüş için verilen ödünç paralara ilişkin senetli alacaklar teşkil etmektedir. 2016 yılında açılan toplam kamu zararı dosya sayısı 1.215 adet olmuştur. Bu dosyalardan 34 adedi senetli alacaklara aittir.

Söz konusu dosyalardan 2.764 adedi tahsil edilerek; 161 adedi ise, yetkili makam onayına istinaden terkin edilerek kapatılmıştır. Tahsilatına devam edilen toplam dosya sayısı 295’dir. Bu dosyaların 201 adedini senetli alacaklar oluşturmaktadır (Tablo 10).

Tablo 9 - 2014-2016 Açılan Kamu Zararı Dosyası

Dosya Sayısı	Adet
2014 yılında açılan dosya sayısı	893
2014 yılı senetli alacaklar	330
2015 yılında açılan dosya sayısı	694
2015 yılı senetli alacaklar	88
2016 yılında açılan dosya sayısı	1181
2016 yılı senetli alacaklar	34
Toplam	3.220

Tablo 10 - 2016 Yılındaki Fiili Durum

Dosya Sayısı	Adet
Kapanan dosya sayısı (Tahsil yolu ile)	2.764
Terkin edilen dosya sayısı	161
Tahsilatına devam edilen dosya sayısı	94
Tahsilatına devam edilen senetli alacaklar	201

3. Malî Denetim Sonuçları

Dışişleri Bakanlığı, Sayıştay’ın dış denetimine tabidir.

Ön Malî Kontrol ve Malî Kontrol İşlemleri

Bakanlığımız harcamalarının risk değerlendirmesi sonucunda, 6 Mart 2007 tarih ve 57651 sayılı Onay ile yürürlüğe konulan Bakanlığımız “İç Kontrol ve Ön Malî Kontrol İşlemleri Yönergesi” gereğince;

- Bakanlığımızca yurtiçi ve yurtdışında gerçekleştirilen yatırımlara ilişkin 27 adet ihâle işlem dosyası ve sözleşme tasarısı kontrol edilmiş ve görüş yazıları hazırlanmıştır.
- Merkez birimlerimize ait ödenek gönderme ve ödenek aktarma belgeleri sürekli kontrole tabi tutulmuştur.

- Bakanlığımız personeline ödenen Tazminat ve Yan Ödeme Cetvelleri kontrol edilmiş ve uygun görülmüştür.
- Maliye Bakanlığı'nın 11 Şubat 2016 tarih ve 1196 sayılı yazısı gereğince e-bütçe sisteminde yer alan "Maaş ve Yük Hesabı" modülünün ilgili bölümlerine yapılan girişler kontrol edilmiş ve sistem üzerinden onaylanmıştır.
- Yurtdışında görevli 52 personelin kira katkısı talepleri değerlendirilerek görüş yazısı hazırlanmıştır.
- Malî mevzuat hükümlerinin uygulanmasında ortaya çıkan tereddütleri gidermek üzere talep üzerine 17 görüş yazısı hazırlanmıştır.
- Bakanlığımızca yurtiçinde ve yurtdışında gerçekleştirilen yatırımlar ile merkez harcama birimlerinin yapmış oldukları satın alma ve ihâle işlemleriyle ilgili konularda malî katkı sağlamak üzere danışmanlık faaliyetleri yürütülmüştür.

4. Diğer Hususlar

Bakanlığımız malî yapısının daha da güçlendirilmesi ve tedarik süreçlerinin etkin ve verimli bir şekilde yönetilebilmesi amacıyla, 15 Şubat 2016 tarihinde Strateji Geliştirme Başkanlığı'nın altında "İhâle Değerlendirme Dairesi Başkanlığı" adı ve "İDDB" rumuzuyla yeni bir birim oluşturulmuştur. İDDB, Bakanlığımız harcama birimlerince açılması öngörülen ihâlelere ilişkin taslak belgelerin mevzuata uygunluğunu gözden geçirmekte; ihâle sözleşmelerinin uygulanması sırasında oluşabilecek tereddütlerin giderilmesi için görüş vermektedir.

- Bakanlığımızın ilgili birimlerince iletilen taleplere cevaben 56 adet istişari nitelikte yazılı görüş hazırlanmıştır.
- Bakanlığımızca gerçekleştirilmesi planlanan yatırımlar, satın alma ve ihâle işlemleriyle ilgili olarak karşılaşılan sorunların çözümüne yönelik danışmanlık faaliyetleri yürütülmüştür.
- Bakanlığımız merkez teşkilatının ihtiyaçlarını karşılamak üzere 4734 sayılı Kamu İhâle Kanunu kapsamında gerçekleştirilen Elektrik Enerjisi Alımı, Akaryakıt Alımı, Diplomatik Kargo ve Posta Taşıma Hizmeti ve Malzemeli Yemek Hazırlama ve Dağıtım Hizmeti alımlarına ilişkin ihâle dokümanlarının hazırlanması sürecine katkı sağlanmıştır.
- Kamu İhâle Kurumu tarafından ihâle mevzuatında yapılan değişiklikler ile Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanan düzenleyici genelgeler takip etmiş, Bakanlığımız harcama birimleri zamanlıca bilgilendirilmiştir.

- İhâle mevzuatında Kamu İhâle Kurumu tarafından yapılması planlanan değişikliklere ilişkin olarak iletilen taslak metinler ile diğer kamu kurum ve kuruluşları tarafından hazırlanan ve görev alanımıza giren ikincil mevzuat düzenlemeleri hakkında gerekli inceleme ve değerlendirmeler yapılmıştır.

B. Performans Bilgileri

1. İnsan Kaynakları Alanında Atılan Adımlar

a. Bakanlığımızın Yeniden Yapılandırılması

Merkez teşkilatımız ile yurtdışı temsilciliklerimizde görev yapan mensuplarımızın özlük haklarının iyileştirilmesi yönündeki çalışmalar 2016 yılında da devam etmiştir.

- 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu’ndan sicile ilişkin hükümlerin kaldırılması üzerine “Personel Performans Değerlendirme Sistemi” ihdas edilmiş olup, Bakanlığımız yine buna ilişkin yasal düzenlemeyi ilk hazırlayan kurumlardan biri olmuştur. Performans Değerlendirme Sistemi, bilişim altyapımıza entegre edilerek hızlı, şeffaf ve etkin bir yapıya kavuşturulmuştur. Personelimize, kendilerine ilişkin değerlendirmeyi görme, arzu ederlerse bir üst makama sunma ve yorumları ile değerlendirmelerini kaydedebilme imkânı getirilmiştir.
- Memurlarımızın mesleki gelişimlerinin sağlanması ve hizmet motivasyonlarının artırılmasına özen gösterilmektedir. Bu amaçla merkez memurlarımız için ilgili mevzuat çerçevesinde statülerine uygun imkânlar sağlanmakta olup, 2016 yılında tekemmül eden kararname ile 27 merkez memuru Ataşe Yardımcısı unvanıyla yurtdışı temsilciliklerimize atanmıştır.
- Haziran 2015’te yürürlüğe giren “Dışişleri Bakanlığı Merkez Memurlarının Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Yönetmeliği” uyarınca 31 Temmuz 2016 tarihinde 4 adet mühendis, 3 adet programcı ve 6 adet teknisyen kadrosu için unvan değişikliği sınavı yapılmıştır. Öte yandan, uygulama sırasında ortaya çıkan ihtiyaçlar çerçevesinde, anılan yönetmelikte gerekli değişikliklerin yapılmasını teminen çalışma başlatılmıştır.
- Diplomatik kariyer memurlarının sayısının artırılması için her yıl meslek memurluğu giriş sınavları düzenlenmektedir. Konsolosluk ve ihtisas memurluğu giriş sınavlarında ise Bakanlığımızın İngilizce, Almanca ve Fransızca yanında Arapça, Çince, Bulgarca, İspanyolca, Portekizce, Rusça, Sırpça, İtalyanca, Gürcüce, Urduca ve Yunanca dillerine hâkim personel sayısı artırılarak küresel ölçekte yürütülen dış politikada etkin görev alacak insan kaynağı temin edilmesi için gayret gösterilmektedir. Buna göre, 2015 yılında Bakanlığımızca düzenlenen Meslek Memurluğu sınavı neticesinde 47, Konsolosluk ve İhtisas Memurluğu sınavı neticesinde ise 44 aday memur 2016 yılı içerisinde göreve

başlatılmıştır. Dış politika gündemimizin genişlemesi ve yurtdışında çok sayıda yeni temsilcilik açılması, Bakanlığımızın ilave personel ve kadro ihtiyacını artırmıştır. Nitekim 2016 yılı içerisinde 50 meslek memuru, 60 konsolosluk ve ihtisas memurunun istihdamına yönelik sınav süreci başlatılmıştır.

b. Eğitim

- Bölgesel yabancı dilleri bilen personel yetiştirilmesi konusundaki çalışmalarımız kapsamında, personelimizin gerek yurtiçi gerek yurtdışında yabancı dillerini geliştirmelerini teminen yabancı dil kurslarına katılmaları sağlanmaktadır. 2016 yılında toplam 80 kariyer memurumuz, İspanyolca, Osmanlıca, Rusça, Arapça, Fransızca, İngilizce, Farsça, Almanca, Portekizce, İbranice, Sırpça ve Japonca kurslarına devam etmiştir. 32 merkez memurumuz ise Bakanlığımız imkânlarıyla genel amaçlı İngilizce kursuna katılmıştır.
- Diplomatik kariyer memurlarımıza, Bakanlığımız merkez ve yurtdışı teşkilatı ile düzenli tayin döngüsünün ihtiyaçları esas alınmak üzere lisansüstü eğitim imkânı sağlanmaktadır. Bu çerçevede personelimiz ABD, İngiltere, RF, ÇHC, Hollanda, İsrail, Güney Afrika, Fransa, Malta ve İspanya'daki yüksek lisans programlarına katılmaktadır. 2015 ve 2016 yıllarında toplam 27 personelimize yurtdışında yüksek lisans eğitimi imkânı verilmiştir.

c. Personelin Sosyal ve Malî Haklarının İyileştirilmesi

- Yurtdışındaki temsilciliklerimizde görevli sözleşmeli personelimizin bulundukları pozisyonun tavan ücretleri ve hizmet yıllarına göre skala tavan oranları Maliye Bakanlığı tarafından belirlenmektedir. 2016 yılı içinde yurtdışı sözleşmeli personelimizin ücretlerinin iyileştirilmesi amacıyla Bakanlığımıza bildirilen talepler Maliye Bakanlığına iletilmiştir. Bakanlığımızca sözleşmeli personele skala tavan uygulaması çerçevesinde hizmet yıllarına göre hak ettikleri en yüksek ücretin ödenmesine özen gösterilmektedir. Genel bir ücret artışı imkânı sağlanmasının yanısıra, aynı ülkede farklı temsilciliklerde görev yapan aynı unvanlı personel arasındaki ve aynı temsilcilikte aynı unvanlı personel arasındaki tavan ücret dengesizliğinin giderilmesine yönelik çalışmalarımız devam etmektedir.
- Sözleşmeli personelimizin özlük haklarının iyileştirilmesine yönelik çalışmalar çerçevesinde, yurtdışı teşkilatımızda görevli sözleşmeli personel 1 Ocak 2016 tarihi itibarıyla “Aile Yardımı” almaya hak kazanmıştır.
- Bakanlığımız mensuplarının özlük haklarının ve yaşam kalitelerinin iyileştirilmesi amacıyla, Dışişleri Mensupları Eşleri Dayanışma Derneği (DMEDD) ile işbirliği içerisinde, İnsan Kaynakları Dairesi Başkanlığı bünyesinde bir “Aile Destek Birimi” (ADB) kurulmuştur. ADB ile merkezde görev yapmakta olup yurtdışı görevlere atanacak ve hâlen yurtdışında bulunup merkeze dönecek olan mensuplarımız ile ailelerinin yeni

görev yerlerine uyum süreçlerinin kolaylaştırılması hedeflenmektedir. Bu çerçevede, ADB eşlerin istihdamı ve çocukların eğitimi başta olmak üzere yerleşme, sağlık vb. alanlarda personelimize destek verebilmek için çalışmalar yürütmektedir.

2. Fizikî Yapının İyileştirilmesi Alanında Atılan Adımlar

a. Merkez Teşkilatımızda Yapılan Faaliyetler

Mal ve Hizmet Alımları

Elektrik, doğalgaz, şebeke suyu ve içme suyu alımları, tüm haberleşme giderleri ve yeni abonelik işlemleri, ek hizmet binalarımız kira ve aidat ödemeleri, yerli-yabancı yayın ve tüm gazete alımları, Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğüne mühür ve presli soğuk damga yaptırılması ve ödemeleri, resmi ilan verilmesi ve ödemeleri, Bakanlığımız merkez teşkilatının tüm kırtasiye ve demirbaş ihtiyaçlarının satın alınması, Banknot Matbaası Genel Müdürlüğünden vize etiketi alımı, tercüme yaptırılması, medya takip ve deşifre hizmetleri, Sağlık Merkezimizin ihtiyacı olan tıbbi malzeme ve laboratuvar malzemelerinin satın alınması, kaşe, levha ve arma yaptırılması, kitap alımı, dergi alımı ve bastırılması, bahçe malzemelerinin satın alınması, hediyelik malzeme alımları ve ihâle ile alınan hizmetlerin aylık hakediş evraklarının kontrolü ve ödenmesi gibi hizmetler 2016 yılında da sorunsuzca yürütülmüştür.

- Bu çerçevede, 2016 yılında 440.000 litre tutarında Akaryakıt Alımı İhâlesi 1.376.700,00 TL, 225.600 adet porsiyonu kapsayan Malzemeli Yemek Alımı İhâlesi 1.962.240,00 TL ve 6.500.000 kWh tutarında Elektrik Enerjisi İhâlesi 2.006.745,00 TL bedelle sözleşme altına alınmıştır.
- 2016 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'nun eki T Cetvelinde yer alan makam ve destek hizmetlerinde kullanılacak 20 adet binek taşıt ile 10 adet minibüs ilgili birimlerimizle eşgüdüm hâlinde toplam 3.266.081,10 TL bedelle Devlet Malzeme Ofisi üzerinden satın alınmıştır.
- Maliye Bakanlığının “Giyecek Yardımı Yönetmeliğinin Uygulanması” konulu genelgesi uyarınca, 2016 yılında 194 personelimize nakdi ve 3 personelimize ayni olarak giyecek yardımında bulunulmuştur. Maliye Bakanlığının “Seyahat Kartı” konulu genelgesine istinaden 76 personelimize EGO otobüslerinde geçerli otobüs kartı verilmiş ve bu amaçla EGO Genel Müdürlüğüne 73.392,44 TL ödeme yapılmıştır.
- Ülkemiz sanatçılarına ait çeşitli tablolar merkez binalarımız ve yurtdışı temsilciliklerimizde sergilenmek üzere satın alınmıştır.

- Diplomatik kargo ve posta gönderimi hizmet alımı için iki defa ihâleye çıkılmıştır. 1. ihâle dönemi için (Ocak-Şubat 2016) 30 Aralık 2015 tarihinde imzalanan sözleşme bedeli 384.741 TL'dir. Söz konusu sözleşme kapsamında gerçekleşen hizmet alımı ise 364.118 TL olmuştur. 2. ihâle dönemi için (Mart-Aralık 2016) 7 Mart 2016 tarihinde imzalanan sözleşme bedeli 2.599.241 TL'dir. Söz konusu sözleşme kapsamında gerçekleşen hizmet alımı ise 2.423.245 TL olmuştur.
- İhâle kapsamına girmeyen diplomatik kargoların gönderilmesiyle ilgili olarak doğrudan temin usulüyle satın alınan hizmet alımı tutarı 680.028 TL'dir.
- 2016 yılı içerisinde yurtdışındaki Temsilciliklerimizden Bakanlığımıza gönderilen diplomatik kargolar için THY'den alınan hizmetlerin toplam bedeli 118.852 TL'dir.
- Yurtiçinde bulunan 5 irtibat büromuza (İstanbul, İzmir, Edirne, Antalya, Gaziantep) gönderilen kargo ve posta bedeli 49.266 TL'dir.

Temsil ve Ağırhlama Faaliyetleri

Ülkemizin son yıllarda izlediği etkin dış politikanın doğal bir sonucu olarak, üst düzey devlet ricali tarafından yurtdışına önemli sayıda ziyaret gerçekleştirilmiş, ayrıca farklı ülkelerden kayda değer sayıda üst düzey konuk ağırlanmış ve çok taraflı birçok organizasyona evsahipliği yapılmıştır.

2016 yılı içerisinde ülkemize Cumhurbaşkanı/Devlet Başkanı/Kral/Emir düzeyinde 23, Başbakan düzeyinde 15, Dışişleri Bakanı düzeyinde 30 ziyaret gerçekleştirilmiştir. 2016 yılında ülkemizden yurtdışına ise, Cumhurbaşkanı düzeyinde 21, Başbakan düzeyinde 20, Dışişleri Bakanı düzeyinde 37 ziyaret gerçekleştirilmiştir.

2016 yılı içerisinde ülkemizin evsahipliğinde gerçekleştirilen ve pek çok ülke (Cumhurbaşkanı/Devlet Başkanı/Kral/Emir, Başbakan ve Bakan düzeyinde) ve hükümetlerarası örgüt tarafından katılım sağlanan başlıca uluslararası toplantılar aşağıda sıralanmaktadır:

- Somali Yüksek Düzeyli Ortaklık Forumu (İstanbul),
- İİT 13. İslâm Zirvesi (İstanbul),
- EXPO 2016 Antalya Botanik Sergisi (Antalya),
- Türkiye-Avrupa Birliği Suriyeli Sığınmacılara Yardım Programı Açılış Töreni (Gaziantep),
- İlk kez düzenlenen Birleşmiş Milletler Dünya İnsani Zirvesi (İstanbul),
- 2011 yılında ülkemizde düzenlenen Birleşmiş Milletler 4. En Az Gelişmiş Ülkeler Konferansı kapsamında kabul edilen İstanbul Eylem Programı'nın Üst Düzeyli Ara Gözden Geçirme Konferansı (Antalya),
- UNESCO Dünya Miras Komitesi 40. Dönem Toplantısı (İstanbul),

- Osman Gazi Köprüsü Açılış Töreni,
- Yavuz Sultan Selim Köprüsü Açılış Töreni (İstanbul),
- 23. Dünya Enerji Kongresi (İstanbul)
- Avrasya Tüneli Açılış Töreni (İstanbul)

Her yıl olduğu gibi 2016 yılında da, Cumhuriyet Bayramı, Zafer Bayramı, 10 Kasım Töreni, eski Cumhurbaşkanlarımızın vefat yıldönümleri gibi önemli günler ile Çanakkale Savaşları Yıldönümü, Şehitler Günü ve Büyükelçiler Konferansı gibi etkinliklerin protokol ve organizasyonel düzenlemeleri yapılmıştır.

Ülkemizde yerleşik diplomatik temsilciliklerin milli gün ve benzeri davetlerine mütekabiliyet esasları çerçevesinde katılım sağlanmıştır.

Ülkemizde yerleşik veya ülkemize akredite 41 Büyükelçinin agreman talebi sonuçlandırılmış, ayrıca 23 Büyükelçinin Sayın Cumhurbaşkanımıza Güven Mektubu sunma törenleri gerçekleştirilmiştir.

Ülkemizde yerleşik toplam 264 yabancı temsilcilik (125 Büyükelçilik, 84 Başkonsolosluk, 9 Konsolosluk, 46 Uluslararası Kuruluş Ofisi) ve 334 Fahri Konsoloslukta çalışan yaklaşık 6.000 temsilcilik mensubuna, (aileleriyle birlikte toplam 12.580 kişi) diplomatik ve konsüler statülerinden doğan ayrıcalıkları kapsamında gereken destek sağlanmıştır.

Mekânsal Düzenlemeler

Bakanlığımızın yurtiçindeki hizmet binalarında personel sayısındaki artışa paralel olarak mekânsal düzenlemeler (ilave ofis alanları oluşturulması, var olan ofislerdeki yenilemeler, ilave arşiv-depo alanları oluşturulması vs.) gerçekleştirilmektedir.

Bu kapsamda, 2016 yılında merkez ve ek binalarımızda (Arşiv Binası, Balgat Ek Binası, Edirne Temsilciliği, İzmir Temsilciliği, İstanbul Temsilciliği) bir çok mekânsal yenileme ve düzenleme çalışması yapılmıştır.

Bakım onarım faaliyetleri ve makine-teçhizat yenilemeleri

- Bakanlık içi çevre yolları ile parke küp taşlarının onarımı yapılmıştır.
- Fatin Rüştü Zorlu Toplantı Salonunun zemin halısı ve koltukları yenilenmiş, Sayın Bakanımıza tahsisli kulis yeniden tefriş edilmiştir.
- Bakanlığımız Nöbetçi Memurlar Odası'nın mobilyaları yenilenmiştir.
- Ana bina A Blok ve C Blok su tesisatına filtre ve yumuşatma cihazı tesis edilmiştir.

- Ana bina kalorifer tesisatı iyileştirilmiştir.
- Merkez binalarımızda bazı birimlerimizin ihtiyacına binaen arşiv dolapları yenilenmiş ve ekleme yapılmıştır.
- Asansörlerimizin, Bilim ve Sanayi Bakanlığı tarafından 2016'da çıkarılan yeni yönetmeliğe uygun şekilde revizyonları yapılmış ve güncelleştirilmiştir.
- Yangından korunma tedbirleri çerçevesinde ilave yangın tüpleri satın alınmış, yangın çıkış kapıları önündeki ahşap kapılar sökülüştür.
- Matbaamız için günümüz teknolojisine uygun baskı makinesi satın alınmıştır.
- Bakanlığımız ana binası Bakan ve Müsteşarlık katının ısıtma sisteminin ALC otomasyon sistemine dönüşümü gerçekleştirilmiştir.
- Sağlık Merkezi ambulansı için ısı yalıtımlı ve ısıtmalı kapalı garaj yapılmıştır.
- Konsolosluk işlem ve tasdik merkezine sıramatik sistemi kurulmuştur.
- Dışişleri Bakanlığı Resmi Konutunun ve Müsteşarlık Resmi Konutunun onarımı yapılmıştır.

Taşıt Alımları

Makam, destek ve diğer hizmetlerinde ve personel servisi olarak kullanılmak üzere Devlet Malzeme Ofisi üzerinden Tablo 11'de kayıtlı taşıtlar satın alınmıştır.

Tablo 11- Merkez Taşıt Alımları

T-cetveli sıra no	Taşıt cinsi	Satın alınan taşıt sayısı	Maliyeti (TL)
T1-a	Binek Otomobil / Makam Taşıtı	10	1.605.744
T2	Hizmet Taşıtı	10	786.145,5
T5	Minibüs	10	874.191,6
Toplam		30	3.266.081,1

b. Yurtdışı Teşkilatımızda Yapılan Faaliyetler

Yapım İşleri

Yapım ve onarım işleri kapsamında gerçekleştirilen faaliyetler aşağıdaki tablolarda gösterilmektedir.

Tablo 12- 2016 Yılında İhale Edilen İnşaat İşleri

Temsilcilik adı	Tutarı	Açıklama
Dakka Büyükelçiliği	19.850.000 ABD Doları	Kançılarya, İkametgâh ve Memur Konutu

Tablo 13- 2016 Yılında Devam Eden İnşaat Proje İşleri

Temsilcilik adı	Tutarı	Açıklama
Erbil Başkonsolosluğu	220.000 ABD Doları	Kançılarya, İkametgâh ve Memur Konutu
Madrid Büyükelçiliği	540.000 Avro	Kançılarya Binası
Muskat Büyükelçiliği	350.000 ABD Doları	Kançılarya, İkametgâh ve Memur Konutu
Nairobi Büyükelçiliği	600.000 ABD Doları	Kançılarya, İkametgâh ve Memur Konutu
New York Başkonsolosluğu	4.888.000 ABD Doları	Türkevi Binası
Prag Büyükelçiliği	670.000 Avro	Kançılarya Binası

Tablo 14- 2016 Yılında Devam Eden İnşaat Yapım İşleri

Temsilcilik adı	Tutarı	Açıklama
Strazburg Başkonsolosluğu Avrupa Konseyi Nezdinde Daimi Temsilciliği	37.887.512 Avro	Kançılarya ve İkametgâh Binaları
İslâmabad Büyükelçiliği	13.650.000 ABD Doları	Memur Konutu
Karaçi Başkonsolosluğu	14.800.000 ABD Doları	Kançılarya, İkametgâh ve Memur Konutu
Bağdat Büyükelçiliği	348.600 ABD Doları	Kançılarya, İkametgâh ve Memur Konutu

Tablo 15- 2016 Yılında İhâle Edilen Onarım Proje İşleri

Temsilcilik adı	Tutarı	Açıklama
Amsterdam Başkonsolosluğu	80.000 Avro	Kançılarya Binası
Santiago Büyükelçiliği	75.787 ABD Doları	Kançılarya Binası

Tablo 16- 2016 Yılında Devam Eden Onarım Proje İşleri

Temsilcilik adı	Tutarı	Açıklama
Bangkok Büyükelçiliği	7.096.000 Baht	Kançılarya, İkametgah ve Memur Konutu
Müşir Fuat Paşa Yalısı	525.000 TL	Restorasyon

Tablo 17- 2016 Yılında İhâle Edilen Onarım Yapım İşleri

Temsilcilik adı	Tutarı	Açıklama
Dubai Başkonsolosluğu	550.000 ABD Doları	Kançılarya Binası
Kuala Lumpur Büyükelçiliği	470.000 ABD Doları	Kançılarya Binası
Varşova Büyükelçiliği	1.675.000 Avro	İkametgâh Ve Personel Konutu Binaları
Vancouver Başkonsolosluğu	1.300.000 CAD	Kançılarya Binası
Seul Büyükelçiliği	1.945.000.000 Kore Wonu	Kançılarya Binası

Tablo 18- 2016 Yılında Devam Eden Onarım Yapım İşleri

Temsilcilik adı	Tutarı	Açıklama
Helsinki Büyükelçiliği	3.368.505 Avro	İkametgah Binası
Milano Başkonsolosluğu	3.878.000 Avro	Kançılarya ve İkametgah Binası
Varşova Büyükelçiliği	2.100.000 Avro	Kançılarya Binası
Kopenhag Büyükelçiliği	26.605.000 DKK	İkametgah Binası
Bangkok Büyükelçiliği	7.096.000 Baht	Kançılarya, İkametgah ve Memur Konutu
Brazavil Büyükelçiliği	180.000.000 CFA	Kançılarya ve İkametgah Binaları

Tablo 19- 2016 Yılında Tamamlanan Onarım Yapım İşleri

Temsilcilik adı	Tutarı	Açıklama
Belgrad Büyükelçiliği	4.560.279 Avro	Kançılarya Binası
Encemine Büyükelçiliği	425.981,14 Avro	Kançılarya ve İkametgâh Binası
Gaboron Büyükelçiliği	300.000 ABD Doları	Kançılarya Binası
Kigali Büyükelçiliği	85.000 ABD Doları	Kançılarya Binası
San Hose Büyükelçiliği	122.705 ABD Doları	Kançılarya Binası

Karşılıklı yerleşim ve arazi tahsisi faaliyetlerimiz 2016 yılında da devam etmiştir. Bu çerçevede;

- Senegal Cumhuriyeti ile varılan mutabakat çerçevesinde tarafımıza Dakar'da 10.057 m² yüzölçümlü bir arazi, Senegal tarafına Oran Diplomatik Site'de bulunan 4.200 m² yüzölçümlü bir arazi tahsis edilmiştir.
- Fildişi Sahili ile varılan mutabakat çerçevesinde tarafımıza Abidjan'da tahsis edilen 5.300m² arsa ile resmi başkent Yamasukra'da ayrılan 11.000 m² büyüklüğünde bir diğer arsaya karşılık, Fildişi Sahili tarafına İncek Diplomatik Site'de 4.997 m² büyüklüğünde bir arsa tahsis edilmiştir.
- Ülkemizdeki BM kuruluşlarının tek çatı altında toplanmasını teminen İncek Diplomatik Site'de "BM Evi" inşa edilmesi amacıyla 14.500 m² büyüklüğünde bir arazinin tahsisi ve projeye malî katkı (Maliye Bakanlığımızca sağlanan 22.085.000 TL) sağlanması konusunda mutabakata varılmıştır.

Satın Alma ve Kamulaştırma

2016 yılında satın alınan ve kiralanan gayrimenkullere ilişkin bilgiler aşağıdaki tablolarda sunulmaktadır.

Tablo 20- 2016 Yılında Satın Alınan Gayrimenkuller

Temsilcilik adı	Tutarı
Bağdat Büyükelçiliği Yerleşkesi	7.300.000 ABD Doları
Rabat Büyükelçiliği Kançılarya Binası	2.000.000 ABD Doları
Helsinki Büyükelçiliği Kançılarya Binası	9.125.000 Avro
Kigali Büyükelçiliği Kançılarya Binası	680.000 ABD Doları

Kiralama

Tablo 21- 2016 Yılında Kiralanan Binalar

Temsilcilik adı	Açıklama
Süleymaniye Konsolosluk Ajanlığı	Ek Kançılarya Binası (iki ayrı kiralama yapıldı.)
Vancouver Başkonsolosluğu	Kançılarya ve Resmi Konut Binası
Edinburg Başkonsolosluğu	Geçici Ek Kançılarya Ofisi
Amsterdam Başkonsolosluğu	Kançılarya Binası
Trablus Büyükelçiliği	Geçici Resmi Ek Konut
Kotonu Büyükelçiliği	Kançılarya ve Resmi Konut Binası
Erbil Başkonsolosluğu	Konsolosluk Bölümüne İlave Ofis
İslâm İşbirliği Teşkilatı (İİT) DT	Resmi Konut Binası
Guatemala Büyükelçiliği	Kançılarya ve Resmi Konut Binası
Kigali Büyükelçiliği	Resmi Konut Binası
Toplam 14 Bina	5 Kançılarya Binası 3 Ek Kançılarya Binası 5 Resmi Konut Binası 1 Geçici Resmi Konut Binası

Tablo 22- 2016 Yılında Bina Değişikliği Sebebiyle Kiralanan Binalar

Temsilcilik adı	Açıklama
Zagreb Büyükelçiliği	Kançılarya Binası
Minsk Büyükelçiliği	Resmi Konut Binası
Houston Başkonsolosluğu	Kançılarya Binası
Cakarta Büyükelçiliği	Geçici Resmi Konut Binası
Kopenhag Büyükelçiliği	Geçici Resmi Konut Binası
Varşova Büyükelçiliği	Geçici Resmi Konut Binası
Kiev Büyükelçiliği	Resmi Konut Binası
Toplam 7 Bina	2 Kançılarya Binası 2 Resmi Konut Binası 3 Geçici Resmi Konut Binası

Tablo 23- Kiralama Genel Durum

Açıklama	Toplam
2016 yılında açılan dış temsilciliklerimiz için kiralanan kançılara ve resmi konut sayısı	14
2016 yılında dış temsilciliklerimiz için kiralanan kançılara ve resmi konut sayısı	7
2016 yılı kira katkısı onay işlemi sayısı	55
Toplam kiralık lojman sayımız	172
2016 yılı dış temsilciliklerimiz için yapılan kiralama giderleri (1 finans ve 6 finans toplamı)	128.985.617,95 TL

Taşıt Alımları

Yurtdışındaki temsilciliklerimizde bulunan taşıtlar, personelin resmi görev kaynaklı ulaşım ihtiyaçlarının karşılanması, yük taşınmasının ve evrak dağıtımının yanı sıra, resmi ziyaretler için yurtdışına giden heyetlerimizin ulaşımının sağlanması ve yurtdışında yaşayan vatandaşlarımıza hizmet götürülmesi amacıyla kullanılmaktadır. Özel donanımlı taşıtlar yüksek güvenlik riski altında faaliyetlerini sürdüren dış temsilciliklerimiz için önemli bir ihtiyaç olup, sözkonusu taşıtların her an hizmete hazır durumda tutulması sağlanmaktadır.

Hâlihazırda sayısı 235'e ulaşan yurtdışı temsilciliklerimizde kullanılan taşıtlar giderek yaşlanmaktadır. 2016 yılı sonu itibarıyla 15 yaş ve üstünde toplam 167 taşıtımız bulunmaktadır. 2016 yılı içerisinde taşıt bakım-onarımı için yaklaşık 10 milyon TL tutarında harcama gerçekleştirilmiş olup, yüklü masraf çıkaran taşıtlar elden çıkarılmaktadır.

2016 malî yılında Bakanlığımızca taşıt satın alınabilmesini teminen ihtiyaç duyulan Bakanlar Kurulu Kararı'nın yılsonunda tekemmülü ile 22 Aralık 2016 tarihinde Bakanlığımıza ulaşmış olması sebebiyle, dış temsilciliklerimiz için ihtiyacımızın yarısı kadar (firma stoklarında mevcut 19'u zırhlı ve 34'ü zırhsız olmak üzere toplam 53 adet) taşıt satın alınabilmektedir.

Taşıt durumuna ilişkin tablolar aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 24 - 2016 Yılı Sonu itibarıyla Dış Temsilciliklerimizdeki Taşıt Durumuna İlişkin Veriler

T-cetveli Sıra no	Taşıt cinsi	Toplam taşıt sayısı
T1-a	Binek Otomobil	197
T4	Arazi Binek Taşıt (Jeep)	165
T5	Minibüs	206
T7	Pikap	22
T18	Motosiklet	60
T21-a	Zırhlı Binek Otomobil	227
T21-b	Zırhlı Arazi Binek Taşıt (Jip)	157
T22	Diğer Taşıtlar	13
Toplam		1047

Tablo 25- 2016 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi'ndeki Olağan Ödeneklerden 237 Sayılı Taşıt Kanunu Uyarınca Dış Temsilciliklerimiz için 2016 Yılında Satın Alınan Taşıtlar

T-cetveli sıra no	Taşıt cinsi	Satın alınan taşıt sayısı	Maliyeti (TL) (2016 yılı Aralık ayı kuru)
T1-a	Binek Otomobil	10	1.430.101,03
T4	Arazi Binek Taşıt (Jip)	8	1.278.648,83
T5	Minibüs	3	436.867,45
T7	Pikap	4	407.534,24
T18	Motorsiklet	9	54.698,79
T21-a	Zırhlı Binek Otomobil	19	29.060.170,57
Toplam		53	32.668.020,91

Tablo 26 - 2016 Malî Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi'ne Ekli E-Cetvelinin 19. Maddesi Uyarınca Yeni Açılan Dış Temsilciliklerimiz için 2016 Yılında Satın Alınan Taşıtlar

T-cetveli sıra no	Taşıt cinsi	Satın alınan taşıt sayısı	Maliyeti (TL)
T21-b	Zırhlı Arazi Binek Taşıt (Jip) (Süleymaniye KA)	3	1.562.352
T18	Motosiklet (Lahor BK)	1	4.554,16
Toplam		4	1.566.906,16

Demirbaş Alımları

2016 yılı içerisinde Bakanlığımızca, mevcut temsilciliklerimizin demirbaş ihtiyaçlarının karşılanmasının yanısıra, yeni açılan veya yeni binalara taşınan temsilciliklerimizin tefrişat çalışmaları da yürütülmüştür.

Temsilciliklerimizin kuruluş/büyük onarım/yeni alım veya kiralama sonrası ya da yenileme ihtiyacı nedeniyle gerçekleştirilen büyük tefrişatları ve diğer demirbaş ihtiyaçları için toplam 11.860.550 TL tutarında harcama yapılmıştır.

Fizikî Güvenlik

Bina ve personel güvenliğinin sağlanması amacıyla dış temsilciliklerimizin güvenlik sistemlerinin düzenli bakım ve onarımı, mevcut sistemlerin ihtiyaç hasıl olduğu takdirde teknolojik gelişmeler çerçevesinde yenilenmesi ve fizikî güvenlik altyapımızın güçlendirilmesi gerekmektedir.

2016 yılında Addis Ababa, Bişkek, Belgrad, Paris, San Hose, Kabil Büyükelçiliklerimiz ile Essen ve Zürih Başkonsolosluklarımızın güvenlik sistemleri iyileştirilmiştir. 14 temsilciliğimize (Atina, Bratislava, Hartum, Podgoritsa, Kigali, Kotonu, Vilnius, Brazavil Büyükelçiliklerimiz ile Erbil, Bregenz, Münster, Sidney, Zürih ve Liyon Başkonsolosluklarımız) kapalı devre görüntüleme sistemi (CCTV) ve alarm sistemi kurulumları yapılmıştır.

Daha önce dışarıdan hizmet alınarak yaptırılan kapalı devre görüntüleme sistemi ilk kez, pilot uygulama olarak Vilnius Büyükelçiliğimize tamamen Bakanlığımız teknisyenlerince kurulmuş ve başarılı olmuştur. Temsilciliklerimizin güvenlik sistemlerine dışarıdan müdahâle edilmemesi açısından önemli bir merhâle teşkil eden bu uygulama önümüzdeki dönemde de imkânlar çerçevesinde sürdürülecektir.

Telefon Santrali Kurulumları

Telefon santrallerinin Bakanlığımız imkânlarıyla yapılması hem maliyeti düşürmekte hem de sistemin kendi birimlerimizce kontrol edilmesi ve yönetilebilmesine olanak tanımaktadır.

Telefon santraliyle birlikte kurulumu yapılan “VoIP” sistemi sayesinde merkez ve dış teşkilatımız arasındaki haberleşme ücretsiz yapılabilmektedir. Bu şekilde telefon giderlerinden önemli tasarruf sağlanmaktadır. Ayrıca bu sistem, klasik telefon hatlarına göre daha güvenlidir. “VoIP” sistemi kurulu temsilcilik sayısı yılsonu itibarıyla 223’e ulaşmıştır.

3. Haberleşme ve Teknolojik Altyapının Geliştirilmesi İçin Atılan Adımlar

Bakanlığımızda kullanımda bulunan “Dışişleri.Net” (<https://disnet.mfa.gov.tr>) internet sayfasının hazırlanması, ek modül eklenmesi ve güncellenmesi sağlanmıştır.

Merkez ve yurtdışı teşkilatındaki mevcut bilgi sistemlerinin yazılım ve donanım güncellemeleri yapılmış; cihaz temini, teknik destek ve danışmanlık ihâleleri yapılmış ve güvenlik önlemleri arttırılmıştır.

Açılan dış temsilciliklerimizin bilişim ve haberleşme altyapısı kurulmuş ve mevcut dış temsilciliklerimizin güncel bilişim hizmetlerine cevap veremeyen bilgisayarları değiştirilmiştir. 2016 yılı içerisinde, İslâm İşbirliği Teşkilatı Nezdinde Daimi Temsilciliğimiz, Bağdat, Gaboron, Kigali, Brazavil, Encemine, Bağdat Büyükelçiliklerimiz, Prizren Başkonsoloslugumuz ve Gaziantep Temsilciliğimiz olmak üzere 8 temsilcilik çevrimiçi sisteme dahil edilmiştir.

Donanım altyapımızın yenilenmesi amacıyla 795 adet lazer yazıcı, 115 adet tarayıcı, 265 adet mini masaüstü bilgisayar, 260 adet ekran, 30 adet iPad, 274 adet tempest donanım ve muhtelif sunucu malzemeleri satın alınmıştır.

Donanım ihtiyaçlarımız için tahsis edilen 2.610.000 TL ödenek yeterli gelmemiş ve diğer kalemlerden 1.214.755 TL aktarılmıştır. Yazılım ihtiyaçlarımız için tahsis edilen 5.000.000 TL’nin neredeyse tamamı (%99,5) kullanılmıştır.

Sınır kapılarında daha önce bandrol ve kaşe şeklinde uygulanan vize işleminin yerini alan e-vize uygulaması 2013 yılında hayata geçirilmiş ve şu ana kadar 106 ülkenin bu uygulamadan yararlanması sağlanmıştır. 2016 yılında bu uygulama ile verilen vize sayısı 3,768,923’dür. Bakanlığımız online vize işlemlerinin yürütüldüğü www.evisa.gov.tr adresindeki sistem iyileştirilmiştir.

Pasaport başvuruları sırasında dış temsilciliklerimizce vatandaşlarımızın parmak izi verisinin alınarak Emniyet Genel Müdürlüğü’ne iletilmesi için 200 adet parmak izi tarama cihazı satın alınmıştır.

Bakanlığımızca 6,000 adet Cimer ve 346 adet mfa.gov.tr başvurusu ilgili birimlere ileterek, vatandaşların yaşadığı sorunların çözümüne katkı sağlanmıştır.

Bakanlığımız bilişim alanında elde ettiği tecrübelerini, talep etmesi hâlinde dost ve kardeş ülkelerle paylaşmaktadır. 2016 yılında Gana, Gine, Benin ile bu amaçla İşbirliği ve Mutabakat Muhtıraları imzalanmıştır. Sudan, Filistin, Moritanya, Nijerya, Azerbaycan, Gabon, Gambiya ve Sierra Leone ile Mutabakat Muhtırası imzalanma süreci devam etmektedir. Geliştirilen ikili projeler çerçevesinde şimdiye kadar Kırgızistan, KKTC ve Somali’ye bilişim malzemesi yardımı yapılmıştır.

4. Siyasi, Kültürel, Konsolosluk ve Eğitim Faaliyetleri

Genel Bakış

Türkiye, girişimci ve insani dış politikasını, istikrar ve güvenlik hedeflerini esas alarak kararlılıkla sürdürmektedir. Yakın çevremizde ve bölgemizde işbirliğini geliştirirken, temel felsefemiz “bölgesel sahiplenme” olmuştur. Bu anlayışla, bölgesel sorunların çözümü hedefimiz doğrultusunda bölgesel örgütlerdeki etkin çabalarımıza ilaveten, çeşitli ülkelerle geliştirdiğimiz üçlü işbirliği süreçleri devam ettirilmiştir. Ayrıca, yakın coğrafyamızdaki ülkelerle üst düzeyde etkin ve kesintisiz siyasi diyalog imkânı sağlayan yüksek düzeyli (stratejik) işbirliği mekânizmaları önemli bir işlev görmeye devam etmektedir.

Yüksek düzeyli/stratejik işbirliği mekânizması kurduğumuz ülke sayısı 2016 yılında 19’a çıkmıştır. Tüm bu ülkelerle bugüne kadar gerçekleştirilen konsey toplantılarının sayısı 46’ya, imzalanan anlaşmaların sayısı da 494’e ulaşmıştır. Benzer mekânizmaların başka ülkelerle de tesis edilmesi yönünde temaslar gerçekleştirilmektedir.

Açılım ve ortaklık politikaları izlediğimiz coğrafyalardaki (Latin Amerika ve Karayipler, Afrika ve Asya-Pasifik) ülkelerle siyasi ilişkilerimiz yoğunlaşmış ve ekonomik ilişkilerimiz önemli oranda gelişmiştir. Bu coğrafyalardaki sorunların çözümüne katkı sağlayabilmek amacıyla bölgesel örgütlerle kurumsal ilişkilerimiz geliştirilmiştir.

Dış politika alanındaki faaliyetlerimizin vatandaşlarımızın hayatını doğrudan kolaylaştırabilecek boyutlarına özel önem vermeye, konsolosluk hizmetlerinin kalitesini daha da arttırmaya, vatandaşlarımız lehine vize uygulamaları tesis etmeye ve serbest ticaretin ve yatırımların önünü açacak düzenlemelere öncelik tanınmaya devam edilmiştir.

Avrupa Birliği (AB)

AB ile 1963 yılında imzalanan Ortaklık Anlaşması ile temelleri atılan ilişkilerimiz çok boyutlu ve derin bir nitelik kazanmıştır. 1996’da tesis edilen Gümrük Birliği, AB ile ilişkilerimizin ana unsurlarından birini teşkil etmektedir. AB, başlıca ticaret ve yatırım ortağımızdır. Bunun yanında, TBMM ile Avrupa Parlamentosu arasındaki ilişkiler AB ile ilişkilerimizin parlamenter boyutunu teşkil etmekte olup, 1965 yılında kurulan Türkiye-AB Karma Parlamento Komisyonu (KPK) bu ilişkinin temel mekânizmasıdır.

AB ile mevcut ilişkilerimizin tam üyelik doğrultusunda daha da ilerletilmesi dış politikamızda temel stratejik hedeflerimizden biridir. Tam üyelik hedefiyle 2005 yılında başlayan AB’ye katılım müzakerelerimizde bugüne kadar 16 fasıl açılmış ve 25 Nolu Bilim ve Araştırma faslı geçici olarak kapatılmıştır. Müzakere sürecimiz bağlamında, son olarak 30 Haziran 2016 tarihinde Hollanda Dönem Başkanlığı sırasında 33 nolu Malî ve Bütçesel Hükümler faslı açılmıştır.

Bazı AB ülkelerinin siyasi saiklerle takındıkları olumsuz tutum nedeniyle katılım sürecimiz ilerletilememektedir. 13 Aralık 2016 tarihinde düzenlenen AB Genel İşler Konseyi sonuçlarında, “mevcut koşullarda yeni fasılların açılmasının öngörülmediği” belirtilmiştir.

2016 yılı içerisinde tüm AB üyesi ülkelerin katılımıyla iki Türkiye-AB Zirvesi düzenlenmiştir. Sözkonusu Zirvelerde, müzakere süreci, vize serbestisi, enerji, Gümrük Birliği ve üst düzey diyalog mekânizmaları gibi ilişkilerimizin önemli boyutlarında ilerleme sağlanması kararlaştırılmıştır. AB ile üst düzey diyalog mekânizmalarının güçlendirilmesi kararı çerçevesinde, 25 Ocak 2016 ve 9 Eylül 2016 tarihlerinde Türkiye-AB Bakanlar Düzeyinde Siyasi Diyalog Toplantıları düzenlenmiştir.

AB ile 2016 yılının ortasına kadar olumlu ilerleyen ilişkiler, 15 Temmuz darbe teşebbüsü sonrasında AB’nin beklediğimiz desteği ve dayanışmayı göstermekte gecikmesi ve ülkemizin yasal çerçevede atmakta olduğu adımları sorgulayan eleştirilerini artırması üzerine yara almıştır.

Gerek üst düzey gerek teknik seviyede AB tarafına yapılan bilgilendirmelere rağmen, ülkemize yönelik haksız eleştiriler AB Komisyonu’nun 9 Kasım 2016 tarihinde yayınlanan “Türkiye 2016 İlerleme Raporu”na yansımış, raporda bazı alanlarda geriye gidişten bahsedilmiştir. Bununla birlikte, müzakere fasıllarına ilişkin genel durum değerlendirmesinde, ülkemizin son bir yılda toplam 26 fasılda çeşitli seviyelerde ilerleme kaydettiği yönünde olumlu tespit yer almıştır.

Avrupa Parlamentosu’nda 24 Kasım 2016 tarihinde yapılan oylamada kabul edilen kararda, üyelik müzakerelerinin geçici olarak dondurulması çağrısında bulunulmuştur. Bağlayıcılığı bulunmayan karara, 13 Aralık 2016 tarihinde düzenlenen Genel İşler Konseyi’nde bir üye ülke haricinde diğer üye ülkeler tarafından destek verilmemiştir.

AB, ülkemizde bulunan Suriyelilerin ihtiyaçlarına yönelik olarak 2016-2018 döneminde projeler temelinde 3+3 milyar Avro’luk malî kaynağın ülkemize aktarılmasını taahhüt etmiştir. Sözkonusu fonların eşgüdümünü sağlamak üzere AB Komisyonu tarafından 24 Kasım 2015 tarihinde Sığınmacı Malî İmkanı (Refugee Facility for Turkey) adıyla bir mekânizma oluşturulmuştur. Aralık 2016 sonu itibarıyla sözleşmeye bağlanan miktar 1,45 milyar Avro’ya ulaşmış olup, bunun 700 milyon Avro’su ülkemize aktarılmıştır. Kaynağın ülkemize daha hızlı aktarılması yönündeki beklentimiz AB nezdindeki temaslarımızda vurgulanmaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri (ABD)

Türkiye ve ABD, geniş bir coğrafyada ve uluslararası gündemi meşgul eden kritik önemi haiz konularda yakın işbirliği yapan iki müttefik ve ortak. Türkiye ve ABD’nin iki NATO müttefikleri olarak ortak değerler ve müşterek menfaatler temelinde karşılıklı saygı içinde

ilişkilerini güçlü, dinamik ve sağlıklı bir zeminde geliştirmeleri ve derinleştirmeleri küresel ve bölgesel barış ile istikrar bakımından kilit önem taşımaktadır.

ABD ile ikili, bölgesel ve küresel pek çok konuda her düzeyde yoğun bir ilişki ve ziyaret trafiği bulunmaktadır. Özellikle bölgemizde yaşanan gelişmelere paralel olarak, iki ülke liderleri arasında telefon kanalıyla ve uluslararası toplantılar vesilesiyle yapılan üst düzey temaslar son dönemde hız kazanmıştır. İki ülke arasındaki mevcut yoğun siyasi, askeri, ekonomik, kültürel ve parlamentolararası ilişkiler ile karşılıklı ziyaretlerin önümüzdeki dönemde daha da artması beklenmektedir.

İki dost ve müttefik olarak ABD ile işbirliğimiz hem ikili zeminde hem NATO, G-20 ve BM gibi bölgesel ve uluslararası platformlarda somut sonuçlar doğurmakta; Balkanlardan Kafkaslara ve Orta Asya'ya, Avrupa'dan Orta Doğu'ya ve Afrika'ya uzanan çok geniş bir coğrafyayı, ayrıca terör ve radikalizmle mücadele, enerji arz güvenliği, nükleer yayılmanın önlenmesi ve küresel ekonomik gelişmeler gibi kritik önem taşıyan konuları kapsamaktadır.

ABD'den terörist Fetullah Gülen'in iadesi, PYD/YPG terörist örgütlerle ilişkisini kesmesi gibi beklentilerimiz mevcuttur.

Öte yandan, iki ülke ilişkilerinin ekonomik, ticari ve yatırım boyutlarının potansiyel seviyesine ulaştırılması yönündeki gayretlerimiz aralıksız sürdürülmektedir.

Rusya Federasyonu

Rusya Federasyonu ile Haziran 2016'da başlatılan normalleşme süreci çerçevesinde ilişkilerimizin 24 Kasım hadisesi öncesindeki seviyesine ulaşması ve daha da geliştirilmesi hedeflenmektedir.

2010 yılında Türkiye ve Rusya arasında kurulan Üst Düzey İşbirliği Konseyi (ÜDİK) iki ülke arasındaki temel siyasi mekanizmadır. Türkiye, Rusya'yı önemli bir ortak ve bölgesel işbirliği bağlamında kilit bir aktör olarak görmektedir.

Ülkemizle Rusya arasında muhtelif konularda görüş ayrılıkları olsa da, geline nokta eski dönemdeki gibi ortak paydalara odaklanma, anlaşılamayan hususları ise yapıcı diyalog yoluyla ele alma gayreti mevcuttur.

Rusya ile ilişkilerde normalleşme sürecinin etkisiyle 2016 yılında sağlanan gelişmenin istikrarlı biçimde sürdürülmesi planlanmaktadır.

Avrupa Ülkeleri

Almanya Federal Cumhuriyeti (AFC) ile ülkemiz arasında çok boyutlu ilişkiler ve süreklilik arzeden üst düzey diyalog 2016 yılında da devam etmiştir. Bunun istisnası,

Almanya Federal Meclisi'nin 2 Haziran 2016 tarihinde aldığı 1915 olaylarıyla ilgili kararın başta siyasi ve diplomatik alanlarda olmak üzere ikili ilişkilerimizi olumsuz etkilediği dönem olmuştur. Federal Hükümetin 2 Eylül 2016 tarihinde yaptığı açıklamayla, bahsekonu kararın Alman hükümetinin değil, parlamentonun kendi inisiyatifinde alınan siyasi nitelikte bir karar olduğunu ve herhangi bir hukukî bağlayıcılığı bulunmadığını vurgulaması üzerine, ikili ilişkilerimiz normalleşme dönemine girmiş ve parlamenter düzey dahil karşılıklı temaslar yeniden başlatılmıştır.

En büyük ticaret ortağımız olan Almanya ile 2016 yılında ticaret hacmimiz, 2015 yılına kıyasla % 2 artışla, 35,5 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir (2015: 34,8 milyar ABD Doları). Bunun 14 milyar ABD Dolarını ihracat, 21,5 milyar ABD Dolarını ise ithalat oluşturmuştur. Almanya 2016 yılı ihracat sıralamamızda birinci, ithalat sıralamamızda ise Çin'den sonra ikinci ülke konumundadır.

2002-2016 yılları arasında Almanya'nın ülkemizdeki doğrudan yatırımlarının toplamı 8,8 milyar ABD Doları, ülkemizin Almanya'daki doğrudan yatırımlarının toplamı ise 2,5 milyar ABD Doları olmuştur. Ülkemizde 2016 sonu itibarıyla 6.846 Alman sermayeli firma faaliyette bulunmaktadır. Türkiye'de kurulu yabancı sermayeli firma sayısı bakımından Almanya ilk sıralarda yer almaktadır.

2016 yılında 3.890.074 Alman turist ülkemizi ziyaret etmiştir (2015: 5.580.792 turist).

Almanya'da yaklaşık 3,4 milyon Türk ve Türkiye kökenli insanımız yaşamaktadır. Almanya'da hâlen Türk kökenli 1 Avrupa Parlamentosu üyesi ve 11 Federal Parlamento (Bundestag) üyesi bulunmaktadır.

Avusturya'da son dönemde yabancı düşmanlığı ve ırkçılık motifli Türkiye karşıtı söylem ve eylemler giderek yoğunluk kazanmıştır. Başta Avusturya Başbakanı ve Dışişleri Bakanı olmak üzere, Avusturyalı siyasiler 2016 yılında yapılan Cumhurbaşkanlığı seçimleri ortamında kısa vadeli iç siyasi kazanımlar uğruna bu akımları cesaretlendiren söylem ve eylemler içine girmişler, ülkemizin AB üyelik sürecini tartışmaya açmayı amaçlayan beyanlarda bulunmuşlardır.

Ülkemizdeki 15 Temmuz darbe teşebbüsü sonrasında Avusturya'da yaşayan Türk toplumunun Türkiye'deki demokrasiye destek gösterileri düzenlemelerine, ev ve işyerlerine Türk bayrağı asmalarına olumsuz tepkiler vererek yazılı uyarılar yapan Avusturya makamları, tüm telkinlerimize rağmen, Avusturya'da PKK terör örgütü yandaşlarının, Viyana sokaklarında terör örgütü elebaşı Öcalan'ın posterlerinin ve örgüt sembollerinin rahatça kullanıldığı gösteri ve yürüyüşler yapmalarına izin vermeye devam etmişlerdir.

Arka arkaya gelen olumsuz hususlar ve 20 Ağustos 2016 tarihinde Viyana'da yine bir PKK gösterisine izin verilmesi üzerine, ikili ilişkilerimizin normal seyrinin sürdürülmesi için sağlıklı

bir zeminin ortadan kalktığı değerlendirilmiş ve Viyana Büyükelçimiz istişareler için Ankara'ya çağırılmıştır.

Birleşik Krallık ile ikili ilişkilerimiz, NATO müttefikliği ve stratejik ortaklık bağlarının da etkisiyle çok boyutludur. Birçok bölgesel ve uluslararası meseleye ilişkin anlayış benzerliği ve ortak menfaatler, Birleşik Krallık ile ikili işbirliğimizin daha da ileri götürülmesi için elverişli bir zemin sağlamaktadır.

Öte yandan, Birleşik Krallık, 15 Temmuz darbe teşebbüsüne oldukça seri ve güçlü bir tepki vermiştir. Birleşik Krallık Dışişleri Bakanlığı'nda Avrupa ve Amerika'dan Sorumlu Devlet Bakanı Alan Duncan, 21 Temmuz 2016 tarihinde ülkemizi ziyaret eden ilk Batılı devlet adamı olmuştur. 2016 yılında birçok karşılıklı ziyaret gerçekleştirilmiştir. Birleşik Krallık'tan ülkemize yönelik ziyaretler, özellikle 15 Temmuz darbe teşebbüsünü takiben daha da artmıştır.

2016 yılında ikili ticaret hacmimiz 2015 yılına göre % 5,6 artarak, 17,8 milyar ABD Doları (İhracat: 11,6 milyar ABD Doları, İthalat: 5,3 milyar ABD Doları) olmuştur. Bu dönemde Birleşik Krallık ithalat gerçekleştirdiğimiz ülkeler sıralamasında 11., ihracat sıralamasında ise 2. sırada yer almıştır.

Fransa ile köklü bir tarihi geçmişe dayanan ilişkiler, günümüzde ortak değerler, müttefiklik, yoğun ekonomik ilişkiler ve insani bağların mevcudiyeti sayesinde olumlu bir gündem çerçevesinde ilerlemektedir. Son yıllarda gerek ülkemizde gerek Fransa'da gerçekleşen terör eylemleri, iki ülke arasındaki mevcut işbirliğinin daha da arttırılması yönündeki ortak iradeyi pekiştirmiştir.

İtalya ile ilişkilerimiz, Türkiye-İtalya Hükümetlerarası Zirve Toplantıları, Türk-İtalyan Forumu ve Türk-İtalyan Medya Forumu olmak üzere üç ayaklı bir süreçle kurumsallaşmıştır. İtalya, ülkemizin AB üyelik sürecini bir devlet politikası olarak desteklemektedir.

Balkanlar

Tarihi, kültürel ve insani bağlarımızın bulunduğu Balkanlar'da, bölge ülkeleriyle ikili ilişkilerimizin her alanda en güçlü düzeyde tutulması, stratejik önemi haiz bölgeye yönelik istikrar arayışları ve işbirliği girişimlerinde etkin rol alınması, bu ülkelerde yaşayan soydaş/akraba toplulukların haklarının korunmasına verdiğimiz önemin vurgulanması amacıyla en üst düzeyde karşılıklı ziyaretlerin sürdürülmesi amaçlanmaktadır.

Bu hedefler doğrultusunda, 2016 yılında bölge ülkeleriyle siyasi ve askeri ilişkilerin devamına ve geliştirilmesine yönelik resmi temaslarda bulunulmuştur. Bu bağlamda, ülkemizden ilgili ülkelere Cumhurbaşkanı düzeyinde 1, Meclis Başkanı düzeyinde 1, Başbakan düzeyinde 1, Dışişleri Bakanı düzeyinde 1 ziyaret gerçekleştirilmiştir. Ülkemize ilgili ülkelere Cumhurbaşkanı düzeyinde 6, Başbakan düzeyinde 4, Dışişleri Bakanı düzeyinde 2 ziyaret

yapılmıştır. Öte yandan, yıl boyunca bölgesel kuruluşların toplantılarına çeşitli düzeylerde iştirak edilmiştir.

Yunanistan

Komşumuz Yunanistan ile ilişkilerimizin her alanda geliştirilmesi ve her iki ülkenin refahına katkı sağlayacak projelerin hayata geçirilmesi Hükümetimizin öncelikleri arasında yer almaktadır.

2016 yılı karşılıklı ziyaret ve görüşmeler açısından yoğun bir dönem olmuştur. Türkiye-Yunanistan Yüksek Düzeyli İşbirliği Konseyi'nin Dördüncü Toplantısı, Başbakanlar düzeyinde 8 Mart 2016 tarihinde İzmir'de gerçekleştirilmiştir. Toplantı sırasında iki ülke arasında çeşitli alanlarda işbirliğine yönelik olarak altı belge imzalanmıştır. Ayrıca, toplantı kapsamında mutakat olduğu üzere Türkiye-Yunanistan İş Forumu gerçekleştirilmiştir.

2016 yılında Yunanistan'dan ülkemize gelen turist sayısı 593.150, ülkemizden Yunanistan'a gidenlerin sayısı ise 785.905 olmuştur. Kıyılarımıza yakın olan ve doğrudan deniz seferi bağlantısı bulunan Yunan adalarına seyahatlerde vize uygulamasının kolaylaştırılması ülkemizden giden turist sayısının artmasına neden olmuştur.

Batı Trakya Türk Azınlığı (BTTA), Yunanistan ile ilişkilerimizin önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. BTTA bir taraftan Yunan mercileri nezdinde hak arayışlarını sürdürürken, diğer yandan karşı karşıya bulunduğu sorunları çeşitli BM organları, AGİT, Avrupa Konseyi ve İslâm İşbirliği Teşkilatı (İİT) gibi uluslararası platformlarda dile getirmeye devam etmiştir. BTTA ile Onikiada'da yaşayan soydaşlarımıza yönelik talep ve beklentilerimiz, Yunan muhataplarımızla her vesileyle ele alındığı gibi, konu yukarıda belirtilen uluslararası kuruluşlar nezdinde de yakından takip edilmiştir.

Kıbrıs

Kıbrıs meselesinin, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nin (BMGS) İyi Niyet Misyonu çerçevesinde, yerleşik BM parametreleri olan siyasi eşitlik ve iki kesimlilik temelinde, siyaseten eşit iki Kurucu Devleti haiz, Türkiye'nin etkin ve fiili garantisiyle temin edilecek bir Ortaklık kurulması suretiyle çözümüne yönelik politikamız, 2016 yılında da kararlılıkla sürdürülmüştür.

15 Mayıs 2015'te yeniden başlayan müzakere sürecinde, iki tarafın bulundukları noktaya dair temel değerlendirme çalışmasının tamamlanmasının ardından, 29 Haziran 2015 tarihli Liderler görüşmesiyle özlü müzakere aşamasına geçilmiştir. 2015 yılı Kasım ayından itibaren müzakerelere hız verilmiştir. Kasım 2015 - Ekim 2016 tarihleri arasında görüşmeler yoğunlaştırılmış, bu çerçevede Yönetim ve Güç Paylaşımı, Ekonomi, AB ve Mülkiyet başlıklarında bazı ilerlemeler kaydedilmiştir. Yoğunlaştırılmış müzakereler, 2016 yılı Kasım

ayında İsviçre’de devam etmiş, söz konusu başlıklarda uzlaşmaya varılamayan bakiye konular ile Toprak Düzenlemeleri başlığı ele alınmıştır.

Müzakerelerin yoğunlaştığı 2016 yılında BM yetkilileriyle yoğun temaslar yürütülmüştür. Bu minvalde, BM Genel Sekreteri’nin Kıbrıs Özel Danışmanı Espen Barth Eide, Kıbrıs’ta BM İyi Niyet Misyonu kapsamında sürdürülen müzakerelerde geline aşamayı değerlendirmek üzere 5 Aralık 2016 tarihinde ülkemizde temaslarda bulunmuştur.

65. Hükümetin kurulmasının ardından Sayın Başbakanımız ilk yurtdışı ziyaretlerini 1 Haziran 2016 tarihinde KKTC’ye gerçekleştirmişlerdir. Başbakan Yardımcımız Sayın Yıldırım Tuğrul Türkeş, 20 Temmuz Barış ve Özgürlük Bayramı ile 15 Kasım Cumhuriyet Bayramı kutlamalarına katılmak üzere, Sayın Bakanımız 31 Ağustos ve 24-25 Kasım 2016 tarihlerinde temaslarda bulunmak üzere KKTC’ye ziyaretler gerçekleştirmişlerdir.

KKTC Cumhurbaşkanı Sayın Mustafa Akıncı, 17-18 Ağustos tarihlerinde, KKTC Başbakanı Sayın Hüseyin Özgürün 26-27 Temmuz ve 2 Ekim tarihlerinde, KKTC Dışişleri Bakanı Sayın Tahsin Ertuğruloğlu ise 21-23 Haziran ile 27-28 Aralık 2016 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmişlerdir.

Kıbrıs sorununun çözümüne yönelik çabalar devam ederken, Kıbrıs Türk halkına uygulanan haksız kısıtlamaların kaldırılması yönündeki gayretimiz 2016 yılında da her platformda kararlılıkla sürdürülmüştür. Bu bağlamda, yurtdışındaki KKTC Temsilciliklerinin etkinliğinin ve sayısının artırılması yoluyla KKTC’nin uluslararası alanda daha görünür hâle getirilmesi ve özellikle uluslararası örgütlerdeki statüsünün ileriye taşınması yönündeki çabalara sağladığımız destek devam etmiştir.

Orta Doğu ve Kuzey Afrika

Suudi Arabistan Krallığı, İslâm dünyası ve Körfez bölgesinin önde gelen ülkelerinden biridir. Suudi Arabistan ile ilişkilerimiz 2016 yılında da ivme kazanmaya devam etmiştir. Karşılıklı üst düzey ziyaretler yoğun biçimde gerçekleşmiş, bölgesel konularda yakın işbirliği ve diyalog sürdürülmüştür.

15 Temmuz darbe teşebbüsü sonrasında Suudi Arabistan, ülkemizle dayanışmasını çeşitli vesilelerle sergilemiş; Kral Selman Sayın Cumhurbaşkanımızı, Dışişleri Bakanı Adel bin Ahmed El Cübeyr ise Sayın Bakanımızı telefonla aramıştır. Ayrıca, Dışişleri Bakanı El Cübeyr 7-9 Eylül 2016 tarihlerinde, Suudi Arabistan Veliaht Prensi, Başbakan Birinci Yardımcısı ve İçişleri Bakanı Muhammed bin Nayif bin Abdülaziz El Suud 29-30 Eylül 2016 tarihlerinde dayanışma mahiyetinde ülkemize ziyarette bulunmuşlardır.

2016 yılında Suudi Arabistan ile imzalanan çeşitli anlaşmalarla işbirliğimizin yasal zemini güçlendirilmiştir. Bu bağlamda, Suudi Arabistan Kralı Selman bin Abdülaziz El Suud’un 11-13 Nisan 2016 tarihlerinde ülkemizi ziyareti sırasında “Türk-Suudi Koordinasyon Konseyi

Kuruluşuna İlişkin Mutabakat Belgesi” imzalanarak ikili ilişkilerimizin kurumsal boyutu kuvvetlendirilmiştir. Ziyaret sırasında çeşitli alanlarda dört anlaşma imzalanmıştır.

Katar Devleti, son yıllarda aktif bir dış politika yürütmekte ve güçlü bir ekonomik performans sergilemektedir. Ülkemiz için önemli işbirliği fırsatları sunan Katar ile ilişkilerimiz her alanda ivme kazanarak gelişmeyi sürdürmektedir. Bilhassa yakın coğrafyamızı tehdit eden ortak sınamalara karşı bölgesel konularda yakın işbirliğimiz bulunmaktadır.

Katar Emiri Tamim bin Hamad El Sani, 15 Temmuz darbe teşebbüsü sonrasında Sayın Cumhurbaşkanımızı arayan ilk lider olmuş ve ülkemize desteğini bildirmiştir. Aynı şekilde Katar Başbakanı Şeyh Abdullah bin Nasır bin Halife El Sani, Sayın Başbakanımızı; Katar Dışişleri Bakanı Şeyh Muhammed bin Abdurrahman bin Casim El Sani de, Sayın Bakanımızı telefonla arayarak destek beyan etmiştir.

Bahreyn Krallığı, Körfez bölgesinde dostluk ve kardeşlik bağlarımızın bulunduğu bir diğer ülkedir. Bahreyn ile ilişkilerimiz 2016 yılında yeni ve güçlü bir ivme kazanmıştır.

İki ülke Dışişleri Bakanlıkları arasında siyasi istişarelerin ikincisi 10 yıllık aradan sonra 25 Mart 2016 tarihinde Ankara’da gerçekleştirilmiştir.

15 Temmuz darbe teşebbüsü ertesinde Sayın Cumhurbaşkanımızı telefonla arayan Bahreyn Kralı Hamad bin İsa El Halife, 26-28 Ağustos 2016 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmiştir. İki ülke arasında Devlet Başkanı düzeyinde yedi yıl aradan sonra gerçekleşen bu ilk ziyaret sırasında çeşitli alanlarda beş anlaşma akdedilmiştir. Bahreyn Kralı’nın söz konusu ziyareti, darbe teşebbüsünden sonra (Kazakistan Devlet Başkanı Nazarbayev’in ziyaretini takiben) ülkemize gerçekleştirilen ikinci, Arap ülkeleri arasında ise ilk devlet başkanı düzeyinde ziyaret olmuştur.

Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) ile ilişkilerimizde 2015 yılında başlayan olumlu süreç, 2016 yılında ivme kazanarak devam etmiştir. BAE’nin yeni Ankara Büyükelçisi, Mayıs 2016’da ülkemizdeki görevine başlamıştır.

Kuveyt Devleti ile ilişkilerimiz 2016 yılında üst düzeyde devam etmiştir. Siyasi ilişkilerimiz mükemmel düzeyde seyretmiş; ekonomik, ticari ve askeri alanlarda işbirliğimiz karşılıklı ziyaretlerle daha da güçlenmiş, bölgesel konularda yakın istişare ve diyalogumuz sürdürülmüştür.

Umman Sultanlığı ile aramızda 16. yüzyıla kadar uzanan köklü ilişkilerimiz ve kültürel bağlarımızın yanı sıra, uluslararası alanda çoğunlukla benzer veya yakın görüşlerin paylaşılması sayesinde, işbirliğine uygun bir ilişki çerçevesi bulunmaktadır. Umman ile ilişkilerimizi ortak çıkarlar temelinde hızlı bir şekilde geliştirme yönündeki gayretlerimiz 2016 yılı içinde de sürdürülmüştür.

Yemen'deki gelişmeler Körfez bölgesinin ve tüm Ortadoğu'nun güvenlik ve istikrarını yakından ilgilendirmektedir. Ülkemiz kardeş Yemen'deki gelişmeleri yakından ve aktif biçimde takip etmeyi sürdürmüştür.

Ülkemiz, 2016 yılında da çatışmaların devam ettiği Yemen'de meşruiyete verdiği desteği sürdürmüş; çözümün parametrelerinin Hutilerin güç kullanarak ele geçirdikleri yerlerden çekilmelerini de öngören BM Güvenlik Konseyi'nin 2216 (2015) sayılı kararı, Ulusal Diyalog Konferansı sonuçları ve Körfez İşbirliği Konseyi girişimi olması gerektiği yönündeki tutumunu devam ettirmiş; bu temelde BM öncülüğünde sürdürülen siyasi çözüm çabalarına destek vermiştir. G-18 oluşumu içinde yürütülen çalışmalara da aktif olarak katılım ve katkı sağlayan ülkemiz, 2016 Nisan-Ağustos ayları arasında Kuveyt'te BM gözetiminde gerçekleştirilen Yemenli taraflar arasındaki doğrudan görüşmeleri yakından izlemiştir.

Yemen'de insani durumun kötüleşmeye başlamasından itibaren Yemen halkına yardım elini uzatan ülkemiz, Yemenli kardeşlerimize destek olmayı sürdürmektedir. 2015 yılında gönderdiğimiz muhtelif insani yardımlara ilave olarak, 2016 Şubat ayında gıda, ilaç vb. acil ihtiyaç maddelerinden oluşan 6 bin tonluk insani yardım malzemesi denizyoluyla Aden Limanı üzerinden Yemen'e ulaştırılmıştır. Söz konusu yardım paketiyle ülkemizin Yemen'e yaptığı insani yardımların değeri 8 milyon ABD Dolarına yaklaşmıştır. Ülkemizin Yemen'e yönelik sağlık, kalkınma ve altyapı yardımlarına ilişkin çalışmalar 2016 yılında da devam etmiştir.

İsrail ile 28 Haziran 2016 günü imzalanan Tazminat Usul Anlaşması, 20 Ağustos 2016 tarihinde TBMM'de kabul edilmiş, 9 Eylül 2016 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

5 Aralık 2016 günü İsrail'in Ankara Büyükelçisi, Sayın Cumhurbaşkanımıza güven mektubunu sunmuş; 12 Aralık 2016 tarihinde ise Tel Aviv Büyükelçimiz İsrail Devlet Başkanı'na güven mektubunu takdim etmiştir.

İsrail Enerji, Su ve Ulusal Altyapı Bakanı Yuval Stenitz, 13 Ekim 2016 tarihinde İstanbul'da yapılan Uluslararası Enerji Kongresi'ne katılmıştır.

Cezayir ile ilişkilerimizin başlangıcının 500. yıldönümü vesilesiyle, 2016 yılında Cezayir Büyükelçiliğimiz tarafından yerel makamlarla işbirliği hâlinde ülkenin farklı bölgelerinde kültürel ve bilimsel faaliyetler düzenlenmiştir. Bu çerçevede, Cezayir tarihinde de önemli bir yeri bulunan Barbaros Hayrettin Paşa odaklı faaliyetlere de yer verilmiştir.

15 Temmuz darbe teşebbüsü sonrasında Cezayir en üst düzeyde makamlarımızla dayanışma sergilemiş, desteğini bildirmiştir.

Fas ile ilişkilerimiz gelişmeye devam etmektedir. 15 Temmuz darbe teşebbüsü karşısında makamlarımızla dayanışma sergileyen Fas'ta, İçişleri Bakanlığı'nın 5 Ocak 2017 tarihli kararı uyarınca FETÖ'ye bağlı olarak faaliyet gösteren okulların kapatılması kararlaştırılmıştır.

Libya Siyasi Anlaşması'nın (LSA) 17 Aralık 2015 tarihinde imzalanmasından sonra 2016 yılı başında kurulan Fayez Al Sarraj başkanlığındaki Başkanlık Konseyi (BK), uluslararası düzeyde tanınan ülkenin tek meşru icra makamı olmuştur.

2016 yılında ülkemizce BK'ya güçlü siyasi destek verilmiş; ayrıca sahada istikrar sağlanmasına yönelik olarak TİKA ve firmalarımızca projeler yürütülmüştür.

Tunus, Kuzey Afrika'da 2011-2012 yıllarında gerçekleşen devrimler sonrasında demokratik dönüşümü başarıyla gerçekleştiren tek ülkedir. Ülkemiz Tunus'a başta ekonomik kalkınma ve terörle mücadele olmak üzere 2016 yılında tüm alanlarda destek vermeye devam etmiştir. 29-30 Kasım 2016 tarihlerinde Tunus'ta gerçekleştirilen "2020 Tunus'a Ekonomik Destek ve Yatırım Konferansı"na Sayın Başbakan Yardımcımız ve Sayın Bakanımız katılım sağlamışlardır. Konferansta, ülkemizce Tunus'a ilave Eximbank kredisi taahhüdünde bulunulmuştur.

Mısır'daki gelişmeler 2016 yılında yakından takip edilmiştir. Ülkemiz ile Mısır arasında özellikle ticari, kültürel ve beşeri alanda ilişkiler sürdürülmüştür.

İslâm İşbirliği Teşkilatı'nda, FETÖ'nün terör örgütü olarak ilan edilmesine yönelik kararın Mısır'ın da iştirakiyle sonuçlanması sağlanmıştır.

Filistin Devleti ile ilişkilerimiz çerçevesinde, Filistin-İsrail ihtilafına müzakereler yoluyla adil, kapsamlı ve kalıcı bir çözüm getirilmesine ve İsrail'in 5 Haziran 1967 tarihindeki işgali öncesinde var olan sınırlar içerisinde, başkenti Doğu Kudüs olan bir Filistin Devleti'nin kurulmasına ve Filistin Ulusal Uzlaşısının tesisine yönelik faaliyetlerimiz 2016 yılında da sürmüştür. Filistinli grupların uzlaşmaya varmaları yönündeki girişim ve süreçlerin desteklenmesine devam edilmiştir.

Filistin Dışişleri Bakanı Riad Malki, 11-12 Ağustos 2016 tarihlerinde 15 Temmuz darbe teşebbüsü karşısında Filistin'in dayanışmasını göstermek amacıyla ülkemizi ziyaret etmiş; Sayın Meclis Başkanımız ve Sayın Başbakanımız tarafından kabul edilmiş; Meclis binamızın tahrip edilen bölümlerinde incelemelerde bulunmuştur.

Ürdün Haşimi Krallığı ile siyasi diyalogumuzun ve ekonomik işbirliğimizin geliştirilmesi hedefi doğrultusunda, dönemin Başbakanı Sayın Ahmet Davutoğlu, 26-27 Mart 2016 tarihlerinde Ürdün'ü ziyaret etmiştir. Ziyaret sırasında ekonomi, havacılık, ormancılık ve kalkınma alanları da dahil olmak üzere toplam dokuz anlaşma imzalanmıştır.

Suudi Arabistan, Katar, Bahreyn, Birleşik Arap Emirlikleri, Kuveyt ve Umman'ı bir araya getiren **Körfez İşbirliği Konseyi (KİK)** ile 2008 yılında tesis edilmiş olan ve dördüncü Dışişleri Bakanları Toplantısının gerçekleştirildiği 2012'den sonra atıl kalan Yüksek Düzeyli Stratejik Diyalog (YDSD) Mekanizması, 2016 yılında canlandırılmıştır. Bu çerçevede, Türkiye-KİK YDSD Beşinci Dışişleri Bakanları Toplantısı, yaklaşık 5 yıl aradan sonra 13 Ekim 2016 tarihinde Riyad'da Sayın Bakanımızın katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

Toplantı sonunda kabul edilen Ortak Bildiriyle mevcut Eylem Planı'nın 2018 sonuna kadar uzatılması, alt komite çalışmalarının tekrar aktive edilmesi ve Türkiye-KİK işbirliğinin canlandırılmasına yönelik kararlar alınmış; FETÖ çok taraflı platformlarda bir ilk teşkil etmek suretiyle terör örgütü olarak ilan edilmiştir. Ayrıca, bir süredir askıda olan Türkiye-KİK Serbest Ticaret Anlaşması müzakerelerinin yeniden başlatılması konusunda mutabakata varılmış ve bir sonraki toplantının 2017 yılında ülkemizde düzenlenmesi kararlaştırılmıştır.

İslâm İşbirliği Teşkilatı (İİT) 13. İslâm Zirvesi'nin 14-15 Nisan 2016 tarihlerinde "Adalet ve Barış için Birlik ve Dayanışma" temasıyla İstanbul'da gerçekleştirilmesiyle, ülkemiz İİT Zirve Dönem Başkanlığını üstlenmiştir. Zirve sonunda Nihai Bildiri, İİT-2025 Eylem Programı, Filistin Davası ve Kudüs Kararı ile İstanbul Deklarasyonu kabul edilmiştir.

Suriye en uzun kara sınırını (911 km) paylaştığımız komşumuzdur. Köklü tarihi, kültürel ve insani ilişkilere sahip olduğumuz Suriye'nin içinde bulunduğu ihtilaf, ülkemizi önemli sorumluluk ve sınamalarla karşı karşıya bırakmıştır.

Suriye'de Mart 2011 tarihinden bu yana devam eden ve çok sayıda masum insanın hayatına mal olan ihtilaf, gerek Suriye'nin gerek ülkemizin ulusal güvenliği dâhil bölgemizin gündemini yeniden belirlemiştir. Suriye ihtilafının çözümü bağlamında, Suriye'nin toprak bütünlüğünün ve birliğinin korunması, buradaki çatışmaların durması, yaşanan insani dramın hafifletilmesi için adımların atılması ve Suriye halkının meşru taleplerini karşılayacak siyasi geçiş sürecinin yolunun açılması, önceliğimiz olmaya devam etmektedir.

Fiilen meşruiyetini kaybetmiş bulunan ve sivil halka karşı kimyasal silah kullanımı dâhil olmak üzere, iktidarda kalmak için her yola başvurmakta beis görmeyen rejimin, ayırım gözetmeksizin sürdürmekte olduğu şiddet eylemleri sonucunda bugüne kadar 500.000'den fazla Suriyeli hayatını kaybetmiştir. Komşu ülkelere sığınan 6 milyona yakın Suriyelinin yanı sıra, ülke içinde 7,5 milyonun üzerinde yerlerinden edilmiş kişi bulunmaktadır.

Uyguladığımız açık kapı politikası çerçevesinde ülkemize 3 milyonu aşkın Suriyeli kabul edilmiştir. Bu rakamın 400 binini Suriyeli Türkmen kardeşlerimiz oluşturmaktadır.

Türkmenlerin Suriye'nin asli unsurlarından biri olarak hak ettikleri konuma sahip olmaları desteklenmektedir.

Ülkemiz bir yandan rejimin zulmünden kaçan Suriyelilerin yaralarının sarılması için gerekli yardımı sağlamakta, diğer yandan Suriye’deki ihtilafın en kısa zamanda barışçı bir şekilde sona erdirilmesi ve bölgede aşırı ve terörist örgütlerin yayılmasının önlenmesi amacıyla uluslararası camiayla işbirliği ve eşgüdüm hâlinde girişimlerini devam ettirmektedir.

Bu bağlamda, ülkemizin de katıldığı Uluslararası Suriye Destek Grubu’nun 18 Aralık 2015 tarihinde New York’ta gerçekleştirdiği toplantının akabinde, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi (BMGK), Suriye’de siyasi geçişe ilişkin somut bir takvim öngören 2254 sayılı kararı oybirliğiyle kabul etmiştir. Bu karar kapsamında, Cenevre görüşmelerinin ilki BM Genel Sekreteri’nin Suriye Özel Temsilcisi Staffan De Mistura’nın aracılığında 29 Ocak 2016 tarihinde Cenevre’de başlamış, ancak rejim güçlerinin Halep’in kuzeyine 1 Şubat 2016 günü başlattıkları hareket nedeniyle görüşmelere 3 Şubat’ta ara verilmiştir.

ABD ve RF, Münih’te 11 Şubat 2016 tarihinde yapılan Suriye Uluslararası Destek Grubu (USDG) toplantısı akabinde, çatışmaların durdurulması konusunda bir çalışma yürütmüştür. Bu çalışma sonucunda, ateşkesin veçhelerini de ortaya koyan 2268 sayılı karar 26 Şubat 2016 tarihinde BMGK’nde oybirliğiyle kabul edilmiş; 27 Şubat gecesi, DEAŞ, El Nusra ve BM tarafından terör örgütü olarak kabul edilen grupların dışarıda bırakıldığı bir ateşkes “Çatışmaların Durdurulması” adı altında, muhalefetin de onayıyla uygulamaya konmuştur. Ateşkesten sonra ara verilen Cenevre görüşmelerinin ikinci turu 14-24 Mart, üçüncü turu ise 13-27 Nisan 2016 tarihlerinde yapılmıştır. Ateşkese rağmen, gerek rejimin gerek RF’nin artan ihlallerinden dolayı Özel Temsilci de Mistura gözetiminde yapılan Cenevre Görüşmeleri’ne yeniden ara verilmiştir.

Ülkemiz, DEAŞ’la mücadele Küresel Koalisyonu’nun aktif bir üyesi olup çabalarına somut ve fark yaratıcı katkılar yapmayı sürdürmüştür. Sınırımızın DEAŞ’tan arındırılması yolundaki planlar somutlaştırılmış, bu planlara Uluslararası Koalisyon’un destek vermesi sağlanmıştır.

DEAŞ’la Mücadele Küresel Koalisyonu hava unsurlarının da desteğiyle, 24 Ağustos 2016 - 29 Mart 2017 tarihlerinde yapılan Fırat Kalkanı Harekâtı, BM Şartı’nın 51. maddesinden kaynaklanan meşru müdafaa hakkı temelinde yürütülmüştür. Esasen, BMGK’nın ilgili kararları (1373, 2170, 2178) terörle ve özellikle DEAŞ’la mücadelede ülkelere sorumluluk yüklemektedir. Harekât kapsamında, sınırımız DEAŞ unsurlarından temizlenmiş; TSK unsurlarının destek verdiği Özgür Suriye Ordusu, 243 yerleşim birimini kapsayan toplam 2.015 km²’lik alanda kontrolü sağlamış ve 2.647 DEAŞ mensubunu etkisiz hâle getirmiştir.

Ülkemizin girişimiyle Halep şehir merkezinin doğu yakasında rejim güçlerinin kuşatması altında bulunan bölgeden muhalif gruplar ile sivillerden oluşan 45.000 kişinin tahliyesi, 22 Aralık 2016 tarihinde tamamlanmıştır.

Irak’ın terör örgütlerinden arındırılmış güvenli ve istikrarlı bir ortama kavuşmasına yönelik olarak Türkiye, gerek ikili düzeyde gerek uluslararası camiayla işbirliği içinde yardım ve desteğini sürdürmektedir. Egemenlik ve toprak bütünlüğünün korunduğu, terör örgütlerinden

arındırılmış, tüm kesimlerin işleyen bir federal sistem içinde adil güç ve gelir paylaşımıyla haklarını ve özgürlüklerini kullanabildiği, komşuları ve uluslararası toplumla barış ve huzur içinde yaşayabilen demokratik bir yapının tesis edilmesi, Irak’a yönelik dış politikamızın ana unsurlarını teşkil etmektedir.

2016, bir yandan Irak’ta siyasi ve ekonomik sıkıntıların sürdüğü, öte yandan Uluslararası Koalisyon’un desteğiyle DEAŞ terör örgütünün işgal altında tuttuğu bölgelerin önemli kısmının kurtarıldığı bir yıl olmuştur. DEAŞ’ın Irak’ta elinde tuttuğu en önemli şehir olan Musul’a yönelik operasyon 17 Ekim 2016 tarihinde başlamıştır.

Irak Hükümeti’nin talebi ve yer göstermesi üzerine, Mart 2015’te Musullu gönüllülere askeri eğitim vermeye başladığımız Başika Kampı’na yönelik artan DEAŞ tehdidi karşısında, kampın güvenliğini tahkim etmek amacıyla Aralık 2015’te kampa ilave sevkiyat gerçekleştirilmiştir. Üçüncü taraflarca da desteklenen bazı siyasi grupların konuyu “Türkiye’nin Irak’ın toprak bütünlüğünü ihlal ettiği, Irak’ın egemenliğinin çiğnendiği” iddialarıyla istismar etmeleri ve aynı dönemde Rusya ile ilişkilerimizde yaşanan krizin etkisiyle, Başika meselesi Irak ile ikili ilişkilerimizde siyasi bir sorun haline gelmiştir.

Başika meselesinin Irak ile aramızda ikili düzeyde çözülmesi yönündeki çabalarımız çerçevesinde, 2016 yılında Irak makamlarıyla üç tur görüşme gerçekleştirilmiştir. Söz konusu görüşmeler ve ülkemizin Irak makamları nezdindeki girişimleri neticesinde, Irak Hükümeti 2016 sonuna doğru Başika’yla ilgili olarak başlangıçtaki katı tutumunu nispeten yumuşatmış ve meselenin ikili görüşmelerle çözülmesi yönünde anlayış birliği oluşmaya başlamıştır.

Türkiye, IKB’nin istikrar ve güvenliğine büyük önem atfetmekte, terör örgütlerine karşı mücadele verilen bu kritik dönemde, bölgenin başka gerekçelerle istikrarsızlığa sürüklenmesini arzu etmemektedir.

Türkmen soydaşlarımızın Irak’taki huzur ve bekası, Türkiye’nin dış politika önceliklerinden biridir. Irak’ın asli unsurlarından birisi olan Türkmenler’in güvenliklerinin temini ile Anayasa ile belirlenen çerçevedeki hak ve menfaatlerinin garanti altına alınması, Türkiye’nin Irak politikasının vazgeçilmez unsurlarından olagelmıştır. Irak’taki mevcut güvenlik krizinden en olumsuz etkilenen kesimlerden biri Türkmenler’dir. Türkmenler’in güvenlik ve insani ihtiyaçlarına ilişkin desteğimiz sürmektedir.

Irak’ta 2014 yılı başından bu yana yerlerinden edilmiş kişilerin sayısı 3,3 milyonu aşmaktadır. Ülkemize ise 300 bine yakın Iraklı sığınmıştır. Irak’ta güvenlik krizinin tırmanışa geçtiği 2014 Haziran ayından itibaren kamu ve özel yardım kurumlarımız tarafından 1.500 TIR insani yardım malzemesi Dohuk, Kerkük, Sincar, Zaho, Erbil, Tilkeyf, Telafer, Kerbela, Hille, Necef ve Bağdat’a gönderilmiş ve dağıtımları sağlanmıştır. İnsani yardımlarımız sürmektedir. AFAD, yerlerinden edilmiş kişiler için Zaho-Dereburun, Zaho-Berseve ve Duhok-Şarya’da toplam 37.500 kişilik üç ayrı kamp kurmuştur. Ülkemiz, bölgede yerlerinden edilmiş kişilere insani yardım gönderen ilk ve en başından itibaren sahada aktif bulunan tek ülke olmuştur.

Türkiye-İrak ilişkileri, tarihi, kültürel, sosyal ve iktisadi boyutları bulunan geniş bir işbirliği potansiyeline sahiptir. Bununla birlikte, Irak'taki iç gelişmeler ve Başika meselesinden kaynaklanan nedenlerle 2016 yılında Irak ile siyasi ilişkilerimizde bir durgunluk yaşanmıştır.

Buna karşın, yıl boyunca çok sayıda Irak heyeti klasik resmi ziyaret formatında olmasa da, ülkemizde ağırlanmıştır. Irak Cumhurbaşkanı Yardımcısı Usame Nuceyfi, 24-27 Mart tarihlerinde, İKBY Başkanı Mesud Barzani, 23-24 Ağustos tarihlerinde, İKBY Başbakanı Neçirvan Barzani 28-29 Ocak, 10 Nisan, 29 Mayıs, 22-23 Kasım, 10-11 Aralık 2016 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmişlerdir.

İran ile tarihi ve kültürel bağlarımız bulunmakta olup ikili ilişkilerimizin iyi komşuluk ilkesi zemininde geliştirilmesi yönünde çaba gösterilmektedir. Bu çerçevede, İran ile üst düzey temaslarımızın ivmesi korunarak, siyasi diyalogun geliştirilmesi, ikili ilişkilerimizin başta ticaret, ekonomi, enerji, ulaştırma ve turizm olmak üzere çeşitli alanlarda ilerletilmesi ve bazı bölgesel gelişmeler bağlamındaki görüş ayrılıklarının imkânlar ölçüsünde azaltılması hedeflenmektedir. 2016 yılında İran ile üst düzey ziyaretlerimiz ivme kazanmıştır.

İran ve P5+1 ülkeleri arasında mutabık kalınan Kapsamlı Ortak Eylem Planı, 16 Ocak 2016 tarihi itibarıyla uygulanmaya başlanmış ve İran'ın nükleer programıyla bağlantılı yaptırımlar kaldırılmıştır. İran'a yönelik yaptırımların kaldırılması, özellikle ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi için önemli fırsatlar sunmaktadır.

Orta Asya ve Kafkasya

Azerbaycan, Gürcistan, Kazakistan, Kırgızistan, Türkmenistan, Özbekistan, Tacikistan, ve Moğolistan ile ikili siyasi ilişkilerimizin üst düzey ziyaretlerle sürdürülmesi, siyasi istişarelerin düzenli bir şekilde gerçekleştirilmesi, Azerbaycan ile birlikte tesis edilen üçlü mekânizma toplantılarının düzenli şekilde gerçekleştirilmesi, Ermenistan ile ilişkilerimizin normalleştirilmesi yönündeki çalışmaların takibi, bölgesel ve uluslararası örgütlerde işbirliğinin sürdürülmesi temel hedefimizdir.

Bu çerçevede, bu ülkelerdeki iç siyasi gelişmeler ile bu ülkelerin diğer ülkelerle ve uluslararası kuruluşlarla ilişkileri izlenmektedir. Bölgedeki ikili ilişkilerimizin her alanda daha da güçlendirilmesi ve kurumsal bir zemine oturtulması amacıyla çalışmalar yapılmaktadır.

Mevcut ihtilafların (Yukarı Karabağ, Abhazya, Güney Osetya) barışçıl çözümüne yönelik olarak sürdürülen çalışmalar takip edilmekte ve sürdürülen çabalara katkıda bulunmaktadır.

Azerbaycan ile birlikte tesis edilen (Gürcistan, Türkmenistan, İran) üçlü mekânizmaların devam ettirilmesi amaçlanmaktadır.

Ahıska Türkleri'nin Gürcistan'a geri dönüş sürecinin mümkün olan en kısa süre içinde sonuçlandırılmasına ve halihazırda bulundukları ülkelerde karşılaştıkları sorunların çözümü ve ihtiyaçlarının karşılanmasına matuf çalışmalara destek olunmaktadır.

Türk Konseyi ile işbirliği ilerletilmekte, Konsey çerçevesindeki faaliyetlere aktif katılım sağlanmaktadır. TÜRKPA ile işbirliğinin geliştirilmesine ve TÜRKPA kapsamında ülkemiz ile üye ülkeler arasındaki parlamentolararası ilişkilerin çok taraflı zemine taşınmasına katkıda bulunulmaktadır.

Diyalog Ortağı olduğumuz Şanhay İşbirliği Örgütü (ŞİÖ) ile işbirliğinin geliştirilmesi de gündem maddelerinden biridir.

2016 yılı faaliyetleri kapsamında çok sayıda resmi ziyaretin yanısıra, Türkmenistan, Gürcistan, Azerbaycan ile siyasi istişareler gerçekleştirilmiştir.

Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev, 15 Temmuz darbe teşebbüsü sonrasında 5 Ağustos 2016 tarihinde ülkemizi ziyaret eden ilk Cumhurbaşkanı olmuştur. Sayın Cumhurbaşkanımız ile Nazarbayev arasında ikili bir görüşme gerçekleştirilmiştir.

1915 olayları

Ülkemiz 1915 olaylarıyla ilgili tartışmaya, özgüveni yüksek, çağdaş ve demokratik bir devlete yakışır biçimde, hukuk temelinde, çatışmayı körükleme eğilimlerine, karalama kampanyalarına karşı insani ve vicdani bir yaklaşımı benimseyerek Türk ve Ermeni halkları arasında dostluk ve barış içinde ortak bir gelecek kurulması perspektifinden yaklaşmaktadır.

Ne yazık ki, Ermenistan ve Ermeni diasporası, I. Dünya Savaşı koşullarında yaşanan hadiseleri tek taraflı bir tarih anlatısına indirgeyerek, konuyu Türkiye aleyhine bir siyasi istismar ve karalama aracı olarak görme yönündeki siyasetlerini değiştirmemişlerdir. Bu kampanyaların özünde, tarihi gerçekleri ve hukukî durumu tahrif ederek, tarihten husumet çıkarmaya odaklanan bir anlayışla, tüm Osmanlı halklarının acı çektiği üzücü olayları üçüncü ülkelerde “soykırım” olarak tanıtmaya çabaları yer almaktadır.

1915 olaylarının yüzüncü yıldönümü bahane edilerek 2015 yılında kampanyalarını yoğunlaştıran ve milyonlarca dolar harcanarak ülkemiz aleyhine sayısız propaganda etkinliği gerçekleştiren, üçüncü ülke parlamentolarından karar çıkarmak için lobi faaliyetleri yapan Ermeni çevrelerin, 2016 yılında da benzer girişimleri sürdürdüğü gözlemlenmiştir. Ne var ki, Ermeni çevreler 2016 yılında Türkiye'nin kararlı ve ilkeli duruşu dolayısıyla beklentilerinin bir hayli gerisinde kalmışlardır. Siyasi planda, üçüncü ülke parlamentolarından karar çıkarma çabaları sadece bir ülkede (Almanya) sonuç vermiş; hukukî planda ise Türkiye'nin bakış açısının haklılığı Fransız Anayasa Konseyince verilen kararlarla uluslararası hukuk çerçevesinde bir kez daha ortaya konmuştur.

Nitekim Ermeniler ve onlara destek veren çevrelerce sürdürülen girişimlere rağmen, Parlamentolarında “soykırım” tanımını daha önce kullanmış ülkelere sadece Almanya’yı ekleyebilmişlerdir. Almanya’da görev yapan Büyükelçimiz geçici bir süreliğine istişarelerde bulunmak üzere ülkemize çağrılmıştır. Alman Hükümeti, siyasi sistemin kendilerine tanıdığı esneklik ölçüsünde, girişimlerimiz doğrultusunda, ülkemizin yaklaşımları ve hassasiyetleri ile konunun hukukî boyutunu göz önüne alarak, sözkonusu kararlar arasında mesafe koyma yönünde bir tasarrufta bulunmuştur. Bilahare meselenin hukukî çerçevesine bağlı kalan tespitlerin yer aldığı bir açıklama yapılmış, ikili siyasi ilişkiler rayına oturmuştur.

Önceki yıllarda 1915 olaylarını “soykırım” olarak tanıyan ülkelerden Arjantin’de yeni bir “soykırım” kararı alınmıştır. Tepkimiz, birebir temaslar suretiyle muhataplarımıza net biçimde iletilmiştir.

2015 yılında Vatikan’da gerçekleştirilen ayinde “soykırım” ifadesini kullanan Papa Fransuva, 24-26 Haziran 2016 tarihlerinde Ermenistan’a yaptığı ziyaret sırasında, 1915 olaylarını bir kez daha “soykırım” olarak nitelendirmiş, Papalık tarafından Tüm Ermeniler Katolikosluğu ile imzalanan Ortak Bildiri’de “soykırım” a atıf yapılmıştır.

Türkiye bu konuda ilkeli ve yapıcı bir duruş sergilemiştir. Üçüncü ülke parlamentolarının, kendilerini yargı merci yerine koyarak tarihi bir konu hakkında hüküm bildirmelerinin, acıların siyasi amaçlarla istismar edilmesi anlamına geldiği ve bunun dostluk ve normalleşme çabalarına zarar vereceği tüm temaslarımızda net biçimde vurgulanmıştır. Neticede, günlük siyasi hesaplar sonucu parlamentolarında geçtiğimiz yıllarda karar kabul edilen ülkelerin bir bölümünde dahi Hükümetler, kararın kendileri açısından bağlayıcı olmadığını ve konu hakkında tarafsız bir tutum izlediklerini teyit etmektedirler. Türkiye’nin tepkisini bu tür somut adımlarla net biçimde ortaya koyması ve ilgili ülkelerle ilişkilerimizin doğrudan etkileneceğini muhataplarına açıkça anlatması sonuç vermiştir.

Hukukî açıdan ise, Holokost’un inkârını cezalandıran “Gayssot Yasası”nın Fransız Anayasası’na aykırı olduğu yönündeki başvuru hakkında Fransa Anayasa Konseyi tarafından verilen 8 Ocak 2016 tarihli karar önemlidir. Anayasa Konseyi kararında, uluslararası mahkemelerce saptanmış insanlık suçları ile kanunla tanınan insanlık suçlarının farklı olduğunu vurgulamış; Gayssot Yasası’nın Fransız Anayasası’na uygun olduğunu belirtmiş ve ve Holokost’un inkârının başlıbaşına ırkçı ve nefret söylemi teşkil ettiğini kaydetmiştir. 1915 olaylarının Holokost ile bir tutulamayacağını tescil eden bu karar, AİHM’de görülen Perinçek davasında elde edilen hukukî kazanımı pekiştirmiştir.

Öte yandan, 2016 yılı içinde Fransız Parlamentosu tarafından kabul edilen “Eşitlik ve Vatandaşlık” yasa tasarısında yer alan ve “soykırımı inkâr suçu”nun kapsamını genişleten madde, Anayasa Konseyi’nin 26 Ocak 2017 tarihli kararıyla iptal edilmiştir. Anayasa Konseyi, herhangi bir mahkeme kararına dayanmayanlar da dahil olmak üzere kimi suçların inkârını cezalandıran sözkonusu düzenlemenin, hâlihazırda Fransız mevzuatında suç olarak kabul edilen nefret veya şiddete teşvik fiilinin cezalandırılması için gerekli olmadığını tespit

etmiştir. Konsey, ayrıca bahsekonu düzenlemenin, mahkeme kararıyla suç olarak kabul edilmemiş bazı olaylar hakkındaki ifadelerin, inkâr gerekçesiyle ceza soruşturmalarına konu olabileceğini; bu durumun tarihsel tartışma konusu olmaya elverişli olaylara dair eylemler ile ifadelerin hukuka uygunluğu hakkında bir belirsizlik yaratacağını; bunun ifade özgürlüğüne yönelik, gerekli ve orantılı olmayan bir müdahâle oluşturduğunu ve Anayasa'ya aykırı olduğunu belirtmiştir. Bu karar, Ermeni diasporasının arkasında olduğu ve ilgili kanun maddesinde doğrudan atıfta bulunulmasa da 1915 olaylarını soykırım olarak tanımlamayanları cezalandırmaya yönelik, diğer bir girişimi başarısız kılan önemli bir hukuki kazanımdır.

Türkiye, Ermenistan ile karşılıklı saygı ve güven temelinde iyi ilişkiler geliştirmek arzusundan vazgeçmemiştir. Geçmiş unutmuyarak, ancak sağlam bilgiler temelinde ve tarihten doğru dersler çıkararak, her halükarda barışçı bir ortak gelecek kurmak düşüncesiyle hareket etmek gerekmektedir. Bunun için de, öncelikle gerçek ve yapıcı bir diyaloga ihtiyacımız bulunmaktadır.

Sayın Cumhurbaşkanımız geçtiğimiz sene olduğu gibi 2016 yılında da, Türkiye Ermenileri Patrikliği'nin evsahipliğinde 24 Nisan günü düzenlenen ayın için bir mesaj yayınlamış ve böylece samimi duruşumuzu bir kez daha açıkça ortaya koymuştur. Ayrıca, “Türk-Ermeni İlişkilerinde Unutmanın Değil Hatırlamanın Zamanı” başlıklı bir uluslararası sergi, 6-29 Nisan 2016 tarihleri arasında İstanbul'daki Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'ne bağlı Tophane-i Amire Kültür Sanat Merkezi'nde sergilenmiştir. Söz konusu sergi, köklü Türk-Ermeni ilişkilerini, “Kartpostallarla 100 yıl önce Türkiye'de Ermeniler”, “Birlikte Yaşam Kültürünün Mimarları Bizim Ermeniler”, “Tarihte Türkler ve Ermeniler” ve “Türk-Ermeni İlişkilerinde Belgelerle Tarihe Yolculuk” gibi alt başlıklar ile zengin bir görsel malzeme eşliğinde gözler önüne sermiştir.

Ülkemizin atmakta olduğu adımlarla Ermenistan, gerek Türkiye gerek diğer komşularıyla ilişkilerinde yapıcı olmaya, propagandayı temel dış politika aracı olarak görmemeye, Yukarı Karabağ sorunda uluslararası hukuka uygun hareket etmeye davet edilmektedir. Ermeni diasporası mensupları, kimliklerini Türk karşıtlığı üzerine kurmanın sağlıksızlığını görerek, ülkemizi ve insanımızı gerçek haliyle tanımaya ve ortak ve barışçı bir gelecek kurmak yönünde daha yapıcı olmaya çağrılmaktadır.

Bölgede barış, istikrar ve uzlaş kültürünün hâkim olmasını isteyen herkesin Ermeni tarafını bu yönde cesaretlendirmeye davet etmesi, Ermeni tarafının da Türkiye'yi karalamaya odaklanan tek yanlı tarih anlatısına dayalı propaganda faaliyetleriyle çatışmayı körüklemeye ve yeni nesillerin zihinlerine ipotek koyma yönündeki politikalarından vazgeçmesi gerekmektedir. Bu noktada, dünya genelinde nefret ve kin odaklı söylemlerle mevcudiyetini sürdüren Ermeni diasporasının, özellikle Taşnak kökenli radikal oluşumların, uzlaş ve dostluk bağları kurulmasının önündeki en önemli engeli teşkil ettiği bir vakıadır.

Güney Asya

Afganistan ile kökleri tarihe uzanan siyasi, ekonomik ve kültürel bağlarımız, ülkede kalıcı barış ve istikrarın tesisine yönelik gayretlerimizin itici gücünü teşkil etmektedir. Afganistan'ın bağımsızlığını, egemenliğini, toprak bütünlüğünü ve ulusal birliğini kendi başına koruyacak seviyeye erişmesine yardımcı olmak temel hedefimizdir. Ülkenin aşırılıkçı akımların etkisindeki terörizmden kurtulması, uyuşturucu üretiminde bir merkez olmaktan çıkarılması ve komşularıyla işbirliği içinde barışçı bir bölgesel ortama kavuşması amacıyla Afganistan'a destek sağlamaktayız.

Afganistan'da son yıllarda birçok alanda ilerlemeler kaydedilmiş olmakla birlikte, güvenlik durumunun kırılganlığı nedeniyle bu kazanımlar henüz geri dönülmez bir noktaya ulaşmamıştır.

Brüksel'de 4-5 Ekim 2016 tarihlerinde düzenlenen Afganistan Konferansı'nda Sayın Bakanımız 2018-2020 dönemi için Afganistan'ın kalkınmasına yönelik taahhüdümüzü 150 milyon ABD Doları olarak açıklamıştır. Türkiye, Afganistan'ın güvenliğine ikili planda ve NATO şemsiyesi altında önemli katkılarda bulunmaktadır. Ülkemiz, Afgan Ordu ve Polisi'ne yönelik eğitim programları düzenlemekte ve donanım yardımıyla bulunmaktadır.

Afganistan'ın güvenlik ve istikrarına uluslararası plandaki katkılarımız bağlamında, ülkemiz ile Afganistan'ın eşbaşkanlıklarında başlatılan İstanbul Süreci'nin Altıncı Bakanlar Konferansı, "Sınamaları Aşmak, Refaha Ulaşmak" temasıyla 4 Aralık 2016 tarihinde Hindistan'ın Amritsar şehrinde düzenlenmiştir. Ülkemiz, toplantıda Sayın Bakanımız başkanlığında bir heyetle temsil edilmiştir.

Pakistan ile ilişkilerimiz, Pakistan'ın bağımsız bir devlet olarak kurulduğu 1947 yılından itibaren yakın dostluk ve kardeşlik anlayışı temelinde şekillenmiş olup, siyasi ilişkilerimiz mükemmel düzeyde seyretmektedir.

Pakistan'ın iç gündemini meşgul eden en önemli sorunlardan biri terördür. Ülkede son 10 yılda yaşanan terör saldırılarında 65 binden fazla kişi hayatını kaybetmiştir.

Türkiye, bölgesinde önemli bir role sahip bulunan Pakistan'ın demokrasisinin pekişmesine, terör ve aşırı akımlara karşı mücadelesine ve kalkınma gayretlerini sürdürmesine önem atfetmektedir. Pakistan'ın güvenlik ve istikrarı, sözkonusu kardeş ülkenin bekası kadar, bölgenin istikrarı bakımından da büyük önem taşımaktadır.

Ülkelerimiz arasında mevcut Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi, iki ülke arasındaki ilişkilerin her alanda daha ileri seviyeye taşınmasına yönelik ortak iradenin bir göstergesidir.

Hindistan, gelişen büyük ekonomisi ve kalabalık nüfusuyla küresel sistemde potansiyelini tedricen hayata geçirmektedir. İkili ilişkilerimiz 2016 yılında olumlu mecrada ilerlemeye

devam etmiştir. Yıl içinde Hint tarafıyla yapılan temaslarda ikili gündemimizin ilerletilmesi ve karşılıklı ziyaretlerin önümüzdeki dönemde de sürdürülmesi konusunda fikir birliğine varılmıştır. Ülkelerimiz arasında ticaret, enerji ile bilim ve teknoloji alanlarında çeşitli işbirliği imkânlarının hayata geçirilmesi hususunda da karşılıklı siyasi irade mevcuttur.

15 Temmuz darbe teşebbüsünün ardından Başbakan Modi, Sayın Cumhurbaşkanımızı telefonla arayarak ülkemiz ve Hükümetimize desteğini sunmuştur.

Bangladeş ile köklü tarihimizden gelen dostluk ilişkilerimiz bulunmaktadır. 1971 Bağımsızlık Savaşı sırasında insanlığa karşı suç işleyenleri yargılamak iddiasıyla 2011 yılında kurulan “Uluslararası Suçlar Mahkemesi”nin muhalefet partileri BNP ve Cemaati İslâmi (Cİ) yöneticileri hakkında verdiği idam cezalarının uygulanması ilişkilerimizde hassasiyetlere neden olabilmektedir. İdam cezalarının toplumsal barışa hizmet etmeyeceği yönündeki görüşümüz, müteaddit defalar Bangladeş makamlarının dikkatine getirilmiştir. Son olarak, Cİ liderlerinden Nizami’nin 11 Mayıs 2016’da infazının ardından Bakanlığımız bir açıklama yayınlamış ve Dakka Büyükelçimiz istişareler için ülkemize çağırılmıştır. Büyükelçimiz 12 Ağustos 2016 tarihinde Dakka’ya dönmüştür.

Başbakan Hasina, 15 Temmuz darbe teşebbüsünün ardından Sayın Cumhurbaşkanımıza destek mesajı göndererek Hükümetimizin ve milletimizin demokrasiye olan bağlılığını takdir etmiştir.

Doğu Asya

Doğu Asya ülkelerinin (Çin Halk Cumhuriyeti - ÇHC, Japonya ve Güney Kore) siyasi, ekonomik ve kültürel açıdan uluslararası platformdaki etkinliği giderek artmaktadır. Türkiye’nin de bölgeyle köklü tarihi ve kültürel bağları bulunmaktadır.

Son yıllarda bölge ülkeleriyle gerçekleştirdiğimiz yoğun üst düzey ziyaretlerin de katkısıyla, ikili ilişkilerimizi Japonya ve Güney Kore ile “Stratejik Ortaklık” düzeyine, ÇHC’yle de “Stratejik İşbirliği” düzeyine çıkarmış bulunmaktayız.

Doğu Asya ülkeleriyle ilişkilerimizdeki bu kayda değer gelişme, bir yandan Türkiye’nin dış ticaretindeki çeşitliliğe katkı sağlamakta, diğer yandan ülkemize yapılan doğrudan yabancı yatırımları arttırarak ikili siyasi ilişkilerimizi ve bölgesel ve uluslararası konulardaki işbirliğimizi de güçlendirmektedir.

Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC) ile 2010 yılında “stratejik işbirliği” düzeyine taşınan ilişkilerimizde yakalanan olumlu ivme, karşılıklı üst düzey temas ve ziyaretlerle ve oluşturulan işbirliği mekanizmalarıyla sürdürülmektedir.

Türkiye ve ÇHC, yakın işbirliğini BM, G20, CICA gibi çok taraflı platformlarda da sürdürmektedir. ÇHC’nin ülkemizden devraldığı G20 Dönem Başkanlığı çerçevesinde 2016

yılında tertipleğiği birçok toplantıya lkemizden Başbakan Yardımcısı ve Bakan düzeyinde katılım sağlanmış; ayrıca G20 Troykası'nın yesi olarak ülkemiz HC tarafıyla yakın bir çalışma gerçekleştirmiştir. G20'nin yanısıra, CICA Dönem Başkanlığını da ülkemizden devralan HC'nin evsahipliğinde 27-28 Nisan 2016 tarihlerinde Pekin'de düzenlenen CICA Dışışleri Bakanları 5. Toplantısı'na Sayın Bakanımız iştirak etmiştir.

Uzak Asya'daki en büyük ticari ortağımız olan HC, Almanya'dan sonra dünyada ikinci büyük ticari ortağımız durumundadır. Ticaret hacmi 2016 yılı sonu itibarıyla yaklaşık 28 milyar ABD Doları düzeyindedir. İkilili ticaret hacminin orta ve uzun vadeli hedefimize uygun olarak büyümesi ve ülkemiz aleyhine olan dengesizliğin azaltılması doğrultusunda çalışmalar srdrlmektedir.

HC'den ülkemize yatırım çekilmesi ve uygun koşullu finansman sağlanmasıyla Çin şirketlerinin ülkemizdeki büyük maliyet ve teknoloji gerektiren altyapı projelerinde yer almaları, ülkemizin kalkınmasına katkıda bulunacak öncelikli konulardır. Bu kapsamda, Ankara-İstanbul yüksek hızlı tren, Tuz Gölü Doğal Gaz Yer Altı Depolama projeleri gibi örneklerden hareketle, HC ile bu alandaki işbirliğimizin geliştirilmesi imkânları üzerinde durulmaktadır. 2016 yılında Edirne-Kars demiryolu ve üçüncü nükleer santral gibi büyük projelerin HC işbirliğiyle gerçekleştirilmesine yönelik müzakereler devam etmiştir.

Ülkemiz, HC'nin kısaca "Kuşak ve Yol" olarak adlandırılan "İpek Yolu Ekonomik Kuşağı" ve "21'inci Yüzyıl Deniz İpek Yolu" girişimlerinin hayata geçirilmesi için yürütülen çabaları başından itibaren güçlü bir şekilde desteklemekte ve söz konusu girişimler açısından kilit bir konumda yer almaktadır. "Kuşak ve Yol" girişimini, lkemizin "Orta Koridor" projesi ile uyumlaştırmak amacıyla imzalanmış olan Mutabakat Muhtırası çerçevesinde bir çalışma grubu oluşturulmasına yönelik çalışmalar srdrlmştir.

Türk ve Çin halklarının birbirlerini daha iyi tanınması ve iyi ilişkilerin iki ülke halklarına yayılması bakımından karşılıklı kültür merkezlerinin açılması, ortak niversite kurulması gibi konular yakından takip edilmiştir. Türk-Çin niversitesi projesinin hayata geçirilmesi konusunda bir ortak çalışma grubu kurulmasına yönelik çalışmalar yrtlmştir.

2016 yılında Türkiye'de güvenlikle ilgili yaşanan bir takım olaylar nedeniyle ülkemizi ziyaret eden Çinli turist sayısı bir önceki yıla kıyasla % 46,58 düşüşle 167.570 olarak kaydedilmiştir. Çinli turistlerin ülkemize yönelik ilgisinin arttırılması için çalışmalar Çin tarafıyla işbirliği hâlinde devam etmektedir. Bu bağlamda, Sayın Cumhurbaşkanımızın G20 Hangzhou Zirvesi marjında HC Devlet Başkanı ile yaptıkları görüşmede gündeme getirdikleri öneri çerçevesinde 2018 yılında Çin'de "Türkiye Turizm Yılı" etkinlikleri düzenlenmesi kararlaştırılmıştır.

Türk havayolu şirketlerinin Çin'e yaptığı sefer sayısının arttırılması ve uçuş ağına yeni noktalar eklenmesi, Çin ile ticaret ve turizm alanındaki ilişkilerin gelişmesine olduğu kadar, halklar arasındaki etkileşimin artmasına da katkıda bulunacaktır. Türk Hava Yolları,

hâlihazırda Pekin, Guanco ve Şanhay noktalarına haftalık 7’şer frekans, Hong Kong Özel İdare Bölgesi’ne ise haftada 6 frekans yolcu seferi düzenlemektedir.

Japonya’da 2015 yılında, Japon İmparatorluğu ile Osmanlı İmparatorluğu arasındaki ilişkileri geliştirmek amacıyla 1890 yılında Japonya’ya giden ancak dönüş yolunda Kushimoto açıklarında batan Ertuğrul firkateyninin Japonya ziyaretinin 125. yıldönümü vesilesiyle çeşitli anma etkinlikleri düzenlenmişti. 2013 yılında tesis edilen stratejik ortaklığımızın, ilişkilerimizin her boyutuna yansıtılması yönündeki irade, son yıllarda karşılıklı olarak gerçekleştirilen üst düzey ziyaretlerle teyit edilmektedir.

Japonya ile ticaret hacmimizin arttırılmasına ve çeşitlendirilmesine yönelik gayretlerimiz devam etmektedir. 2015 yılında Japonya ile 3,47 milyar ABD Doları olan ticaret hacmimiz 2016 yılında 4,3 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. Japonya ile ticaret hacmimizin arttırılması amacıyla Ekonomik Ortaklık Anlaşması imzalanmasına yönelik müzakereler sürdürülmektedir. Dördüncü tur görüşmeler, 25-27 Ocak 2016 tarihlerinde Ankara’da gerçekleştirilmiştir.

“Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Japonya Hükümeti arasında Türkiye Cumhuriyeti’nde Türk-Japon Bilim ve Teknoloji Üniversitesinin Kurulmasına Dair Anlaşma” 30 Haziran 2016 tarihinde imzalanmış ve anlaşma 19 Eylül 2016 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı’yla onaylanmıştır. Söz konusu üniversite İstanbul’da kurulacaktır.

Sinop Nükleer Güç Santrali Projesi kapsamında, Türkiye ile Japonya arasında "Türkiye Cumhuriyeti'nde Nükleer Güç Santrallerinin ve Nükleer Güç Sanayisinin Geliştirilmesine Dair İşbirliği Zaptı" ile anılan belgenin ekini teşkil eden Ev Sahibi Hükümet Anlaşması 2014 Ağustos ayında imzalanmıştır. Söz konusu Anlaşma ile İşbirliği Zaptı, 31 Temmuz 2015 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir. Anılan projede gelinen aşamada, santralin fizibilite çalışmalarının sonuçlandırılarak inşaat sürecine geçilmesi beklenmektedir. Sinop Nükleer Santrali’nin 2023 yılında faaliyete geçmesi öngörülmektedir.

Kore Cumhuriyeti (Güney Kore) ile mevcut tarihi ilişkilerimize ilaveten, 2012 yılından bu yana stratejik ortaklık ilişkimiz bulunmaktadır. İlişkilerimizdeki ivme 2016 yılında da korunmuştur.

2015 yılında Kore Cumhuriyeti ile ikili ticaretimiz 8,1 milyar ABD Doları iken, 2016 yılında 7 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. Bölgede Çin Halk Cumhuriyeti’nden sonra ikinci büyük ticaret ortağımız durumundadır.

Türkiye ile Kore arasındaki diplomatik ilişkilerin kurulmasının 60. yıldönümünü teşkil eden 2017 yılının karşılıklı olarak “Türkiye-Kore Kültür Yılı” olarak kutlanması kararlaştırılmış ve “2017 Türkiye-Kore Kültür Yılı Niyet Beyanı” Kültür Bakanlarımız tarafından 12 Ekim 2016 tarihinde imzalanmıştır. 2017 yılı içinde Yunus Emre Kültür Merkezi’nin Seul’de faaliyete geçmesine yönelik çalışmalarımız da devam etmektedir.

Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti (KDHC), BM Güvenlik Konseyi kararları ve diğer uluslararası yükümlülüklerine aykırı olarak nükleer ve balistik füze programlarını sürdürmektedir. Ülkemiz, Doğu Asya Bölgesi'ndeki barış, güvenlik ve istikrarın korunmasına büyük önem atfetmektedir. Kore Savaşı sırasında BM Güçlerine önemli katkı vermiş bir ülke olarak ülkemiz, Kore Yarımadası'ndaki gelişmeleri yakından izlemektedir. Ülkemiz, KDHC'nin nükleer ve balistik füze programlarının bölgesel ve küresel barışı olumsuz etkileyeceğini düşünmekte; bölgede kalıcı barışın ancak uluslararası toplumun desteğiyle yürütülecek diyalog sonucu sağlanabileceğine inanmaktadır.

Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti'ne yönelik BM Güvenlik Konseyi yaptırımlarını eksiksiz olarak uygulayan ülkemiz, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin 30 Kasım 2016 tarihinde Kuzey Kore'ye yönelik olarak aldığı son yaptırım kararına da ortak sunucu olmuştur. Söz konusu karar iç hukukumuzda dercedilmiştir.

Güneydoğu Asya

Güneydoğu Asya ve Pasifik bölgesinin küresel siyaset ve ekonomide yükselen konumuna paralel olarak, dış politikamızdaki önemi ve ağırlığı artmıştır. Asya Pasifik açılım politikamız çerçevesinde, bölgeye yaklaşımımızda temel hedefimiz, ihracat pazarlarımızın çeşitlendirilmesi, bölgeden ülkemize doğrudan yabancı yatırım çekilmesi, kalkınma alanında işbirliğinin geliştirilmesi, siyasi ilişkilerimizin güçlendirilmesi ve ülkemizin milli davalarına destek sağlanmasıdır.

Endonezya ile ilişkilerimiz, 2011 yılında iki ülke Cumhurbaşkanı tarafından imzalanan "Türkiye-Endonezya: Yeni Dünya Düzeninde Güçlendirilmiş Ortaklık" bildirisiyle stratejik düzeye çıkarılmıştır. Türkiye, nüfus bakımından dünyanın dördüncü büyük ülkesi olan Endonezya'yı ASEAN içinde önemli bir ortak olarak görmektedir.

Singapur, Güneydoğu Asya bölgesinde en yüksek kişi başı milli gelire sahip ülkedir. Singapur ile ilişkilerimiz, 2014 yılında stratejik ortaklık düzeyine çıkartılmıştır. Singapur'un Ankara'da mukim ilk Büyükelçisinin Temmuz 2015'te göreve başlamasıyla birlikte stratejik ortaklığımızın kapsamı olumlu gündem çerçevesinde giderek genişlemektedir.

Singapur Başbakanı Lee Hsien Loong'un, G20 Antalya Zirvesine katılmak üzere ülkemizi ziyareti sırasında, 14 Kasım 2015 tarihinde Türkiye-Singapur Serbest Ticaret Anlaşması imzalanmıştır. Bahsekonu anlaşma, Türkiye'nin şu ana kadar imzaladığı en kapsamlı ve gelişmiş STA olma özelliğini taşımaktadır.

Malezya, Güneydoğu Asya'da yükselen bir güç ve önemli bir işbirliği ortağı olarak mütalaa edilmektedir. Malezya ile ilişkilerimizin ekonomi, yatırım ve savunma sanayii işbirliği alanlarında daha da geliştirilmesi hususunda karşılıklı mutabakat mevcuttur.

İkili ilişkilerimiz 2014 yılında stratejik ortaklık düzeyine çıkarılmış; Türkiye-Malezya Serbest Ticaret Anlaşması, Ağustos 2015’te yürürlüğe girmiş; Malezya Başbakanı Najib Razak, Nisan 2016’da İİT 13. İslâm Zirvesi vesilesiyle ülkemizi ziyaret etmiştir. Sayın Cumhurbaşkanımız, Zirve marjında Başbakan Najib Razak’ı kabul etmişlerdir.

Filipinler, Asya-Pasifik bölgesinin dinamik ekonomilerinden biridir. ASEAN ve APEC üyesi Filipinler ile ilişkilerimiz gelişmektedir.

Uluslararası arabuluculuk girişimlerinde aktif olarak yer alan ülkemiz, Güney Filipinler Barış Süreci kapsamında Güney Filipinler’deki Mindanao adasında kalıcı barış ve istikrarı hedefleyen uluslararası çalışmalara katkıda bulunmaktadır. Ülkemiz, Filipinler Hükümeti ile Moro İslâmi Kurtuluş Cephesi (MILF) ve Moro Ulusal Kurtuluş Cephesi (MNLF) arasında iki kanaldan yürütülen barış müzakerelerinde Uluslararası Temas Grubu (ICG) ve İslâm İşbirliği Teşkilatı Güney Filipinler Barış Komitesi (OIC-PCSP) içinde yer almaktadır. Türkiye ayrıca, Filipinler Hükümeti ile MILF arasında devam eden normalleşme süreci kapsamında 2014 yılında oluşturulan uluslararası Bağımsız Silah Bırakma Organı’nın (IDB) Başkanlığını kurulduğu günden bu yana yürütmektedir.

Avustralya ve Yeni Zelanda ile ilişkilerimiz Çanakkale Savaşları sonrasında oluşan dostluk bağları çerçevesinde gelişmektedir. Ülkemizde her yıl düzenlenen Çanakkale Savaşları Anma Törenlerine her iki ülkeden üst düzeyde katılım olmakta ve bu ziyaretler yakın ilişkilerimizin daha da geliştirilmesine imkân tanımaktadır.

24 Nisan 2016 tarihinde Çanakkale Savaşları’nın 101. Yıldönümü Anma Törenlerine Avustralya’dan Gazi İşleri Bakanı Dan Tehan ve Yeni Zelanda’dan ise Savunma Bakanı Gerry Brownlee katılmıştır.

Myanmar ile başta ekonomik olmak üzere, ikili ilişkilerin her alanda geliştirilmesi ve çeşitlendirilmesi önem taşımaktadır.

Sayın Bakanımız, 12-14 Haziran 2016 tarihlerinde Myanmar’a resmi bir ziyaret gerçekleştirmiş; Thayet Şehitliğimizi ziyaret etmiş ve Arakanlı Müslümanlarla bir araya gelmiştir. Söz konusu ziyaret, Myanmar’da 8 Kasım 2015 tarihinde gerçekleştirilen ve 25 yıl aradan sonra gerçek anlamda muhalefetin yer aldığı ilk genel seçimlerden sonra işbaşına gelen sivil hükümetle ilk temasımızı oluşturmuştur. Ziyaret ayrıca, Myanmar’da yeni hükümetin kurulmasının ardından bu ülkeye Müslüman bir ülkeden gerçekleşen ilk ziyareti teşkil etmiştir. Ziyaret, bölgeye yönelik yardımlarımızı sürdürebileceğimiz bir zeminin tesis edilmesi açısından da zamanlı olmuştur.

Ülkemiz, uluslararası toplum, ilgili makam ve kurumlarımızla eşgüdüm hâlinde Myanmar’ın Arakan bölgesindeki Rohingya Müslümanlarının yanı sıra, Myanmar’daki tüm Müslümanların güvenliğinin ve temel insan haklarının sağlanmasına yönelik çalışma ve girişimlerini sürdürmektedir.

Halihazırda Myanmar'daki insani yardım faaliyetlerimiz TİKA, AFAD ve STK'lar aracılığıyla sürmektedir. 2008 yılından bu yana toplam insani ve teknik yardımlarımız 70 milyon ABD Dolarına ulaşmıştır. Arakan Yönetimince 2016 Aralık ayında okul, yol ve sağlık merkezi yapımı konularında önceki proje önerilerine ek olarak sekiz yeni proje önerisi iletilmiştir. Söz konusu projeler üzerindeki çalışmalar devam etmektedir.

Çanakkale Kara Savaşları 101. Yıldönümü Anma Törenleri, her yıl 24 Nisan'da Çanakkale'de düzenlenmektedir. 2016 yılındaki törenler, dönemin Kültür ve Turizm Bakanı Sayın Mahir Ünal'ın ev sahipliğinde düzenlenmiştir. Törenlere, Avustralya'dan Gazi İşleri Bakanı Dan Tehan, Yeni Zelanda'dan Savunma Bakanı Gerry Brownlee, Birleşik Krallık'tan ise Müşterek Kuvvet Komutanı General Sir Chris Deverell başkanlıklarındaki heyetler iştirak etmişlerdir. Suriye'yi, Suriye Ulusal Koalisyonu Başkanı Anas Al Abdeh temsil etmiştir. Törenlerde, Hindistan ve Sri Lanka Büyükelçi düzeyinde, Almanya, İrlanda, Avusturya, Macaristan, Kanada, Hindistan, Pakistan, Bangladeş, Fas, Tunus, Azerbaycan ve Gürcistan ise çeşitli düzeylerde (Elçi Müsteşar, Askeri Ataşe, Müsteşar, Başkatip, İkinci Katip) temsil edilmişlerdir. 25 Nisan 2016 tarihinde düzenlenen Anzak Günü Törenlerinde ise, ülkemizi Çanakkale Vali Yardımcısı Bekir Sıtkı Dağ temsil etmiştir.

Afrika

Afrika ülkeleriyle ilişkilerimizin geliştirilmesinde karşılıklı olarak yeni Büyükelçilikler önemli rol üstlenmektedir. Ülkemizin kıtadaki 39 Büyükelçilikle geniş temsili Afrika ülkelerince karşılıksız bırakılmamış 2016 yılı sonunda Tanzanya Büyükelçiliği'nin açılmasıyla Ankara'daki Afrika Büyükelçiliklerinin sayısı 33'e yükselmiştir.

Afrika Ortaklık Politikamız çerçevesinde ilişkilerimizin daha ileri seviyeye taşınması hedeflenmekte, bu çerçevede karşılıklı ziyaretlere, gerçekleştirilen uluslararası faaliyetlere aktif şekilde katkı sağlanmaya ve ülkemizdeki uluslararası etkinliklere evsahipliği yapılmasına önem verilmektedir.

Afrika'ya yönelik politikalarımızda Somali'nin önemli bir konumu bulunmaktadır. Türkiye'nin kıtada izlediği insani diplomasi odaklı dış politikasının en güzel örneği bu ülkede kendini göstermektedir. 2011 yılında Somali'de başlattığımız insani yardım, yeniden imar ve kalkınma faaliyetleri 2016 yılında da çok yönlü olarak devam etmiştir.

Türkiye ayrıca, Somali'de siyasi uzlaşının sağlanabilmesini teminen 2013 yılından bu yana Somali ile Somaliland arasındaki görüşmelerde kolaylaştırıcılık ve ev sahipliği yapmaktadır. Bu rol, tarafların ortak talebi ve onayı üzerine 2015 yılı sonunda arabuluculuğa dönüştürülmüş olup, bu çerçevede 19-20 Nisan 2016 tarihlerinde Ankara'da her iki taraftan entelektüellerin katılımıyla sorunların ele alındığı akademik bir buluşmaya evsahipliği yapılmıştır.

Bakanlığımız koordinatörlüğünde Afrika politikamızın yürütülmesinde etkili olan ilgili tüm kurumlarımızın katılımıyla her yıl düzenli olarak Afrika Stratejisi Eşgüdüm Komitesi toplantıları gerçekleştirilmektedir. Bu toplantıların 14'üncüsü 26 Nisan 2016 tarihinde Bakanlığımızda düzenlenmiştir.

“Afrika Günü” vesilesiyle, Cumhurbaşkanımızın Refikaları Sayın Emine Erdoğan Hanımefendinin himayelerinde 25 Mayıs 2016 günü Ankara Hamamönü’nde, “Afrika Evi” olarak kullanılmakta olan üç tarihi konakta “Afrika El Sanatları Pazarı” açılmıştır. Bu projeye Afrika'dan el sanatları ürünlerinin ülkemizde pazarlanarak, elde edilecek gelirin aile bütçelerine destek olmak üzere ürünleri yapan Afrikalı kadınlara ulaştırılması amaçlanmıştır.

Sayın Cumhurbaşkanımız, 31 Mayıs-3 Haziran 2016 tarihleri arasında Uganda, Kenya ve Somali'ye resmi ziyaretler gerçekleştirmişlerdir. Bu ziyarette kendilerine Başbakan Yardımcımız Sayın Veysi Kaynak, Ekonomi Bakanımız Sayın Nihat Zeybekci, milletvekillerimiz, 150 civarında işadamız ve bürokratlarımız eşlik etmiştir. Söz konusu ziyaretler vesilesiyle eğitim, askeri, ekonomi, ticaret, enerji, savunma sanayi, konsolosluk, medya alanlarında Uganda ile yedi, Kenya ile üç ve Somali ile dokuz işbirliği anlaşması imzalanmıştır. Ziyarette ayrıca dünyadaki en büyük dış misyonumuz olan Mogadişu Büyükelçiliğimizin Külliyesi Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından açılmıştır.

Afrika Birliği ile kabul edilen Türkiye-Afrika Ortak Eylem Planı kapsamında, Bakanlığımızın eşgüdümünde ve Ekonomi Bakanlığının evsahipliğinde 2-3 Kasım 2016 tarihlerinde İstanbul'da Afrika ülkelerinin ekonomi ve dış ticaretten sorumlu Bakanları ile kıtadaki bölgesel ekonomik kuruluşların Genel Sekreterleri/Başkanlarının ve işadamlarının katılımıyla “Türkiye-Afrika Ekonomi ve İş Forumu” düzenlenmiştir. Foruma, Afrika Birliği Dönem Başkanı Çad Cumhurbaşkanı Idriss Deby Itno, Sao Tome ve Principe Başbakanı Patrice Trovada ile 41 Afrika ülkesinden 27 Bakan, 7 Bakan Yardımcısı; Afrika Birliği dâhil dört bölgesel ekonomik kuruluştan ise 4 Genel Sekreter/Komiser düzeyinde katılım olmuştur. Ayrıca, 46 Afrika ülkesinden 1.257, ülkemizden 729 işadamı ile 159 basın mensubu Foruma katılmıştır.

Latin Amerika ve Karayipler

Latin Amerika ve Karayipler Bölgesi'ne açılım politikamız kapsamında, bölge ülkeleri ile karşılıklı üst düzey ziyaretler gerçekleştirilmesi, mevcut ve kurulacak yeni mekânizmaların düzenli olarak işletilmesi önem taşımaktadır.

Amerikan Devletleri Örgütü (OAS), Latin Amerika ve Karayip Devletleri Topluluğu (CELAC), Karayip Devletler Birliği (ACS), Pasifik İttifakı (PA), Orta Amerika Entegrasyon Sistemi (SICA), Güney Amerika Ortak Pazarı (MERCOSUR) ve Karayipler Topluluğu (CARICOM) gibi bölgesel kuruluşlarla ilişkilerimizin kurumsal bir çerçevede devam ettirilmesi, bölgeyle ticaretimizin arttırılması, Türkiye'nin dış ticaret portföyünün çeşitlendirilmesi, yeni pazarlara erişim ve uluslararası adaylıklarımıza destek sağlanması,

Ülkemiz aleyhindeki lobi faaliyetlerinin önüne geçilmesi, FETÖ yapılanmalarına kari etkin mücadele verilmesi bakımlarından ülkemiz için önem taıymaktadır.

Bölgede Büyükelçilik sayımız son olarak Guatemala Büyükelçiliğimizin açılmasıyla 13’e ulaşmıştır. THY, bölgeye uçuş ağıını genişleterek Aralık 2016’da Havana ve Karakas seferlerine balamıştır. TİKA, bölgeye yönelik faaliyetlerimiz kapsamında Meksika ve Bogota’da koordinasyon ofisleri açmıştır. Diğeri taraftan; üçüncü ülkelerle Serbest Ticaret Anlaşması akdedilmesine yönelik çalışmalarımız çerçevesinde Ekvator, Kolombiya, Meksika ve Peru’yla müzakereler devam etmektedir.

Ülkemiz **Amerikan Devletleri rgt (OAS)**’ne, Latin Amerika’ya Açılım Planımız çerçevesinde bölgedeki uluslararası kuruluşlarla ilişkilerimizi geliştirmek amacıyla Daimi Gözlemci ye olmuştur. Anılan rgte 720.000 ABD Doları tutarında katkı payı denmi olup, söz konusu meblağın, 500.000 ABD Doları “OAS’ın Barış Sürecini Destekleme Misyonu (MAPP)” erevesinde Kolombiya’daki barış sürecine, 220.000 ABD Doları ise Belize-Guatemala sınır sorununun çözümüne katkı sağlamak için ödenmiştir.

Karayip Devletleri Birliği (ACS)’ne lkemiz Daimi Gözlemci ye olarak katılmakta ve 2001 yılından bu yana gönüllü katkı payı ödemektedir. 2016 yılı için Karayip Denizi’nin sürdürülebilirliğinin sağlanması ve iklim değişikliğinin Karayip denizine etkilerinin azaltılması projelerine 120.000 ABD Doları katkı payı ödenmiştir.

Karayıpler Topluluğu (CARICOM) ile Latin Amerika ve Karayıpler’e açılım politikamız çerçevesinde, Danışma ve İşbirliği Meknizması tesis edilmiştir. Karayıpler Topluluğu’na (CARICOM) ait Kalkınma Fonu’na (CDF) 2016 yılı için 1 milyon ABD Doları katkı ödenmiştir.

Orta Amerika Entegrasyon Sistemi (SICA)’ne 2015 yılından bu yana gözlemci ye olarak katılmaktadır. Halk sağlığı alanındaki projelerde kullanılmak üzere 2016 yılı için 250.000 ABD Doları tutarında gönüllü katkıda bulunulmuştur.

Ülkemizin Latin Amerika ve karayip ülkelerine yönelik ticaret rakamları Tablo 27’de sunulmaktadır.

Tablo 27- lkemizin LAK Bölgesi lkelerine 2016 Yılındaki İhracatında lke Sıralaması

lkeler	İhracat (Bin ABD Doları)	İthalat (Bin ABD Doları)	Ticaret dengesi (Bin ABD Doları)	Ticaret hacmi (Bin ABD Doları)
Meksika	443.749	820.920	-377.171	1.264.669
Brezilya	333.824	1.787.944	-1.454.120	2.121.768
ili	217.167	232.972	-15.805	450.139
Kolombiya	185.125	953.011	-767.886	1.138.136

Arjantin	126.880	382.191	-255.311	509.071
Panama	95.975	12.177	83.798	108.152
Peru	86.245	59.880	26.365	146.125
Kosta Rika	46.908	43.753	3.155	90.661
Dominik Cumhuriyeti	40.306	12.476	27.830	52.782
Ekvator	38.451	97.567	-59.116	136.018
Uruguay	37.099	234.379	-197.280	271.478
Guatemala	30.792	11.008	19.784	41.800
Trinidad ve Tobago	30.222	16.318	13.904	46.540
Haiti	21.751	252	21.499	22.003
Paraguay	19.067	260.387	-241.320	279.454
Venezuela	18.034	65.252	-47.218	83.286
Jamaika	17.415	73	17.342	17.488
Bolivya	14.550	18.252	-3.702	32.802
Guyana	10.065	19	10.046	10.084
Bahamalar	9.940	28	9.912	9.968
Surinam	8.411	430	7.981	8.841
Honduras	7.070	3.922	3.148	10.992
Küba	6.277	13.729	-7.452	20.006
Belize	5.656	1.503	4.153	7.159
El Salvador	5.623	5.017	606	10.640
Barbados	5.410	3	5.407	5.413
Antigua ve Barbuda	4.560	816	3.744	5.376
Nikaragua	4.036	254	3.782	4.290
St. Vincent ve Grenadinler	3.518	191	3.327	3.709
St. Kitts ve Nevis	3.492	6.947	-3.455	10.439
St. Lucia	1.565	140	1.425	1.705
Grenada	699	1	698	700
Dominika	518	0	518	518
Toplam	1.880.400	5.041.810	-3.161.410	6.922.210

Birleşmiş Milletler

Ülkemizin BM içindeki güçlenen rolü çerçevesinde, ekonomik, finansal, kültürel açılardan bir merkez olan İstanbul'un BM bakımından da bölgesel bir merkez haline dönüştürülmesine önem verilmekte olup bu yöndeki çalışmalarımız 2016 yılında da devam etmiştir.

Uluslararası sistemdeki ağırlığımıza bağlı olarak BM bütçesine katkımız da artmış ve ülkemiz BM'ye en fazla katkıda bulunan ülkeler arasında 25. sıradan 16. sıraya yükselmiştir. BM genel bütçesine 2016 yılı katkı payı oranımız % 1,018'dir.

BM 71. Genel Kurulu görüşmeleri, “Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri: Dünyamızı Değiştirmek için Evrensel Hamle” ana temasıyla 18 Eylül-26 Eylül 2016 tarihleri arasında New York'ta gerçekleştirilmiş ve Sayın Cumhurbaşkanımız başkanlığında, Sayın Bakanımızın da yer aldığı bir heyetle katılım sağlanmıştır.

Genel Kurul görüşmeleri öncesinde, 19 Eylül 2016 tarihinde büyük çaplı mülteci ve göçmen akımları konusunda “Yüksek Düzeyli Genel Kurul Toplantısı” düzenlenmiştir. Genel oturum ve bağlantılı interaktif diyalog toplantıları formatında cereyan eden toplantıya Sayın Cumhurbaşkanımızı temsilen Sayın Bakanımız iştirak etmiştir.

Genel Kurul görüşmeleri sırasında 20 Eylül 2016 tarihinde mülteciler konusunda ABD Başkanı Obama'nın öncülüğünde ve dönemin BM Genel Sekreteri Ban Ki-moon ile Almanya, İsveç, Etiyopya, Meksika, Ürdün ve Kanada'nın eş-başkanlığında “Liderler Zirvesi” düzenlenmiştir. Zirveye Sayın Cumhurbaşkanımız iştirak etmiştir.

BM Genel Kurul görüşmeleri kapsamında ayrıca, ülkemizin ev sahipliğinde 23-24 Mayıs 2016 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleştirilen Dünya İnsani Zirvesi'nin sonuçlarının takibi amacıyla, “Dünya İnsani Zirvesi'nin Ötesinde: İnsani Gündemi İleriye Taşımak” başlıklı bir yan etkinlik de düzenlenmiştir.

İspanya ile birlikte eş-sunuculuğunu üstlendiğimiz BM Medeniyetler İttifakı'nın her yıl BM Genel Kurul görüşmeleri sırasında yapılan Dostlar Grubu Bakanlar Toplantısı, bu defa 23 Eylül 2016 tarihinde “Kapsayıcı Diyalogu Geliştirmek Suretiyle Yabancı Düşmanlığı ile Mücadele” temasıyla gerçekleştirilmiş ve toplantıda ülkemizi Sayın Bakanımız temsil etmiştir. Bu girişimin 7. Küresel Forumu ise, “Kapsayıcı Topluluklar İçinde Birlikte Yaşama: Bir Sınama ve Bir Hedef” temasıyla Azerbaycan'ın başkenti Bakü'de 25-27 Nisan 2016 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir. Toplam 140 ülkeden 4000'e yakın katılımcının iştirak ettiği Forumu Sayın Cumhurbaşkanımız ve Sayın Bakanımız iştirak etmişlerdir.

İstanbul Bilgi Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğretim üyesi Dr. Nilüfer Oral, 2017-2021 dönemi için BM Uluslararası Hukuk Komisyonu; Üsküdar Üniversitesi Rektör Yardımcısı ve öğretim üyesi Prof. Dr. Sevil Atasoy ise 2017-2022 dönemi için Uluslararası Narkotik Kontrol Kurulu üyeliğine seçilmiştir.

NATO

NATO Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi, 8-9 Temmuz 2016 tarihlerinde Varşova'da gerçekleştirilmiştir. Söz konusu Zirveye, Sayın Cumhurbaşkanımız başkanlığında, Sayın Bakanımız ve Sayın Milli Savunma Bakanımızın da yer aldığı bir heyetle iştirak sağlanmıştır.

15 Temmuz darbe teşebbüsü karşısında ülkemizle dayanışmalarını ortaya koymak isteyen Polonya ve Romanya'nın teklifi üzerine, Türkiye-Romanya-Polonya Dışişleri Bakanları üçlü toplantısının ikincisi 25 Ağustos 2016 tarihinde Ankara'da gerçekleştirilmiştir.

NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg, 15 Temmuz darbe teşebbüsü karşısında, İttifakın ülkemizle dayanışmasını teyiden ortaya koymak üzere 8-9 Eylül 2016 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmiştir.

Denizcilik, Havacılık ve Hudut Konularındaki Faaliyetler

İstanbul ve Çanakkale Boğazları ile Marmara Denizinden oluşan Türk Boğazlar sisteminin, Karadeniz'i Akdeniz'e bağlayan tek su yolu olarak sahip olduğu önem tartışılmazdır. Türk Boğazları, ülkemizin olduğu kadar, Karadeniz'e kıyıdaş ülkelerin de ekonomisi ve askeri güvenliği açısından hayati önem taşımaktadır. Boğazlar, Karadeniz ülkelerini dünya piyasalarına bağlayan ana ticaret güzergâhıdır.

Türk Boğazlarından geçiş rejimi 20 Temmuz 1936 tarihinde imzalanan Montrö Sözleşmesi ile düzenlenmiştir. Montrö Sözleşmesi, imzalandığı tarihten bu yana ayakta kalabilen nadir çok taraflı anlaşmalardan biridir. Türkiye'nin 81 yıldır tam bir tarafsızlık içerisinde ve titizlikle uyguladığı Montrö Sözleşmesi, ülkemizin yanı sıra, Karadeniz'e kıyıdaş devletlerin ve üçüncü ülkelerin tümü için makul ve uygulanabilir bir çıkar dengesi oluşturmaktadır.

2016 yılında, Bakanlığımız görev alanına giren Ege sorunları, denizcilik, havacılık ve hudut konuları ile Denizcilik Koordinasyon Kurulu, Uluslararası Denizcilik Örgütü (IMO), sahil güvenlik, arama-kurtarma faaliyetleri gibi konularda yurtiçi ve yurtdışında düzenlenen muhtelif toplantılara iştirak edilmiştir. Ayrıca, yine 2016 yılında on ülke ile hava ulaştırma anlaşması, bir ülkeyle denizcilik anlaşması imzalanmıştır.

Birleşmiş Milletler'in denizcilik alanındaki yegâne uzmanlık kuruluşu olan IMO'daki ağırlığımız geçtiğimiz yıllarda olduğu gibi 2016 yılında da artmaya devam etmiştir.

27 Eylül-7 Ekim 2016 tarihleri arasında yapılan 39. Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü (ICAO) Genel Kurulu'nda 172 ülkenin oy kullandığı seçimlerde 156 oy alan ülkemiz 66 yıl aradan sonra tekrar ICAO Konseyi üyeliğine seçilmiştir.

Bulgar tarafınca Türkiye-Bulgaristan hudut bölgelerinde inşa edilen tel çitlerin ahdi hudut hattına göre konumlarının belirlenmesi ve hududu ihlal eden bölümlerinin geriye

çektirilmesini teminen, ilgili hudut makamları koordinatörlüğünde yürütülen çok sayıdaki toplantı sürecine Bakanlığımızca iştirak edilmiş ve bu kapsamda ortaya çıkan hudut ihlallerinin giderilmesi sağlanmıştır.

Ayrıca, Suriye ve Gürcistan hududumuzda yapılan muhtelif çalışmalara Bakanlığımızın görev alanı itibarıyla katkıda bulunulmuş, diğer kara hudutlarımıza ilişkin olarak ilgili kurumlarımızca yürütülen çalışma ve toplantılara iştirak edilmiştir.

AGİT, Silahsızlanma ve Silahların Kontrolü

Türkiye, önemli jeostratejik konumu itibarıyla, silahların kontrolü, silahsızlanma ve yayılmanın önlenmesi alanlarında aktif siyasetini 2016 yılında da sürdürmüştür.

Ülkemizin uluslararası istikrar ve güvenliğin sağlanmasına ve korunmasına verdiği önem ışığında, bölgemiz ve uluslararası güvenlik ortamıyla ilgili görüşlerimizin uluslararası konferanslar dahil uygun her platformda dile getirilmesine devam edilmiştir.

Nükleer Güvenlik Zirvesi'nin Dördüncü Toplantısı 31 Mart-1 Nisan 2016 tarihlerinde Vaşington'da düzenlenmiştir. Nükleer terörizmle mücadele, dünyadaki nükleer madde stokunun azaltılması, nükleer ve radyolojik maddelerin emniyetinin pekiştirilmesi ile bu çerçevedeki uluslararası işbirliğinin artırılması gündemiyle toplanan Zirveye Sayın Cumhurbaşkanımızın başkanlığında bir heyetle iştirak edilmiştir.

Ukrayna krizini müteakip 2014 yılında kurulan ve AGİT'in en büyük saha misyonu konumunda bulunan AGİT Ukrayna Özel Gözlem Misyonu'nun Başkanlığı, kuruluşundan bu yana Bakanlığımız eski Müsteşarı Büyükelçi (E) Sayın Ertuğrul Apakan tarafından deruhte edilmektedir. Sayın Apakan'ın görev süresi, AGİT Dönem Başkanı'nın talebine istinaden, 1 Nisan 2016 tarihinden itibaren, Misyon'un görev yönergesiyle uyumlu bir şekilde, bir yıl süreyle uzatılmıştır. Misyon'a desteğimiz de yıl boyunca sürdürülmüştür.

Avrupa Konseyi ve İnsan Hakları

Avrupa Konseyi (AK) Bakanlar Komitesi, Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi (AKPM), Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi (YBYK) gibi organların toplantılarına etkin şekilde katılan ülkemiz, AK'nın uzman komitelerinde de Bakanlığımız, ilgili Bakanlıklar ve kuruluşlarca temsil edilmiş, AK insan hakları denetim mekanizmalarıyla işbirliğini sürdürmüştür.

15 Temmuz darbe teşebbüsü sonrasında, ülkemize olan desteği ve dayanışmayı göstermek üzere AK Genel Sekreteri Thorbjorn Jagland, AK Bakanlar Komitesi Dönem Başkanı sıfatıyla Estonya Dışişleri Bakanı Marina Kaljurand, AKPM Başkanı Pedro Agramunt, AK İnsan Hakları Komisyonu Başkanı Nils Muiznieks ülkemizi ziyaret etmişlerdir. Jagland, 10 Kasım 2016 tarihinde ülkemize bir ziyaret daha gerçekleştirmiştir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (AİHM) devletimiz aleyhinde yapılan ve 1 Mart 2012 tarihine kadar Hükümetimize tebliğ edilenler ile ülkemizin uluslararası ilişkileri ve dış politikasıyla bağlantılı olan başvurular Bakanlığımızca takip edilmektedir. Bu çerçevede, mülteci başvuruları, devlet başvuruları, vatandaşlarımız tarafından diğer devletler aleyhine yapılan ve müdahil olmamız için tarafımıza tebliğ edilen başvurular, Patrikhane ve Gayrimüslim cemaat vakıflarına ilişkin başvurular, 1915 olaylarına ilişkin başvurular ile Kıbrıs Rum başvuruları olmak üzere 300 civarında başvuru takip edilmektedir.

İnsani Yardımlar

Ülkemizin BM zeminindeki görünürlüğüne belirgin biçimde artmasına katkıda bulunan faaliyetlerimizin başında dünyanın birçok bölgesine yayılmış olan ve hem nicelik hem de nitelik bakımından zenginleşen insani yardımlarımız gelmektedir.

İnsani yardımlarımız, sadece ikili düzeyde gerçekleştirilmemiş, BM İnsani İşler Eşgüdüm Ofisi (OCHA), BM Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) ve Uluslararası Göç Örgütü (IMO) gibi uluslararası örgütler aracılığıyla da yapılmasına gayret gösterilmiştir. Böylelikle, bir yandan insani yardımlarımız uluslararası bir boyut kazanırken, diğer yandan da bu alanda faaliyet gösteren uluslararası kuruluşlarla işbirliğimiz artmıştır.

Ülkemizin insani yardım alanında üstlendiği aktif rol çerçevesinde, tarihteki ilk Dünya İnsani Zirvesi BM Genel Sekreterinin (BMGS) inisiyatifi ve Sayın Cumhurbaşkanımızın himayelerinde, 23-24 Mayıs 2016 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleştirilmiştir. 180 ülkeden 9 bini aşkın katılımcı sayısı ile Zirve, BM merkezleri dışında gerçekleştirilen en geniş BM Zirvesi niteliğinde olmuştur.

Suriye rejiminin ülkemiz üzerinden Suriye'nin kuzeyindeki bölgelere insani yardım erişimini kısıtlaması nedeniyle, ülkemizce 2 Ağustos 2012 tarihinde başlatılan sınırın sıfır noktasında insani yardım dağıtımı 2016 yılında devam etmiştir.

Ülkemiz ve bölgemiz açısından önem arzeden bir diğer insani kriz ise, Irak'ın Musul vilayetinde 6 Haziran 2014 tarihinde başlayan çatışmalar ve yol açtığı göç dalgasından dolayı yaşanmış ve ülkemiz bu krize ilk ve daimi şekilde müdahale eden tek ülke olmuştur. Irak'a yardımlarımız, her kesimden muhtaç Iraklılar için 2016 yılında da ayırım gözetilmeksizin devam ettirilmiştir.

Ülkemiz, İsrail'in Gazze Şeridi'ne 8 Temmuz 2014 tarihinde başlattığı saldırı nedeniyle acil insani yardım ihtiyacı içinde bulunan Filistinlilere yardım eli uzatmak için derhal harekete geçmiş ve 27 milyon TL (9 milyon ABD Doları) tutarındaki 10 ton insani yardım malzemesini taşıyan yardım gemisi Ramazan Bayramı öncesinde 3 Temmuz 2016 tarihinde Aşdod Limanına varmıştır. Kurban Bayramı öncesinde de 77 kamyonluk insani yardım malzemesi taşıyan ikinci yardım gemisi 3 Eylül 2016 tarihinde Aşdod Limanına ulaşmıştır.

Ülkemiz, çatışmalar nedeniyle mağdur durumda olan Yemenlilerin temel ihtiyaçlarına katkı sağlama çabalarına 2016 yılında da devam etmiştir. Bu çerçevede, 7 milyon ABD Doları değerinde muhtelif gıda, ilaç ve tıbbi malzemeden oluşan 6.000 ton insani yardım malzemesi taşıyan yardım gemimiz 23 Şubat 2016 tarihinde Yemen'e ulaşmıştır.

Suriyeliler, Düzensiz Göçle Mücadele, Uluslararası İşbirliği ve AB Vize Serbestisi Diyaloğu

Komşumuz Suriye'de yaşanan gelişmeler sebebiyle ülkemize gelerek koruma altına alınan Suriyelilerin sayısı 2017 Temmuz ayı başı itibarıyla 3 milyonu aşmıştır. Bunların takriben 250.000'i, 10 ilimizde kurulu 23 Geçici Barınma Merkezinde, diğerleri Barınma Merkezleri dışında ikâmet etmektedir.

Ülkemizdeki Suriyelilerin yaklaşık 850.000'i okul çağındaki çocuklardan oluşmaktadır. Barınma merkezlerinde 80.000 çocuğa eğitim verilmekte olup, okullaşma oranı %90'ın üzerindedir. Barınma merkezleri dışında ise, % 60 okullaşma oranıyla 400.000'den fazla Suriyeli çocuk eğitim hizmetinden faydalanmaktadır. Geçici koruma altındaki Suriyelilere çalışma izni verilmesine ilişkin Yönetmelik 15 Ocak 2016 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Ülkemize giriş yapan Suriyeliler kayıt altına alınmakta ve sağlık taramasından geçirilmektedir. Barınma Merkezlerinin dışında yaşayan koruma altındaki Suriyelilerin de devlet hastanelerindeki tedavi masrafları karşılanmaktadır. Ülkemiz tarafından Suriyeliler için yapılan harcamalar 26 milyar ABD Doları'na ulaşmıştır.

Geleneksel olarak göçte kaynak ve transit ülke konumunda olan ülkemiz, gelişen ekonomisi ve yaşam koşulları ile birlikte, son yıllarda aynı zamanda hedef ülke haline gelmiştir.

Ülkemiz yasadışı göçle mücadele alanında sarfettiği çabaları uluslararası alanda yapılan çalışmalara yansıtmaktadır. Bu bağlamda, düzensiz göçmen ve mülteci akımları konusunun BM Genel Kurulu'nda iki kez ele alınması sağlanmıştır. Ayrıca, 19 Eylül 2016'da BM Genel Kurulu'nda kabul edilen göçmenler ve mülteciler konulu New York Bildirisi uyarınca 2018'de iki ayrı Küresel Mutabakat hazırlanacaktır. Bir buçuk yıla yayılan bu sürece ülkemiz başından beri aktif olarak katılmaktadır.

2015 yazında Ege Denizi'nde düzensiz göç akımlarının kaydadeğer şekilde artmasıyla birlikte özellikle AB'yi etkisi altına alan göç krizi ülkemizin kilit konumunu öne çıkarmış, bunun sonucunda 2016 yılı Türkiye-AB göç işbirliğinde tarihi gelişmelere sahne olmuştur.

29 Kasım 2015 tarihinde yapılan Birinci Türkiye-AB Zirvesi'nde uygulamaya konulan Ortak Göç Eylem Planı ülkemiz tarafından 2016'da da etkin şekilde uygulanmıştır. Eylem Planının yanı sıra kolluk güçlerimizce alınan operasyonel tedbirler ile düzensiz göçe kaynaklık yapan ülkelere yönelik vize rejimimizin gözden geçirilmesi düzensiz göçle kararlı mücadelemize katkı sunan uygulamaları teşkil etmiştir. Bunun sonucunda, Ekim 2015'te Ege adalarına günde

ortalama 7.000 düzensiz geçiş yaşanırken bu sayı Şubat 2016'da günde ortalama 2.000'e kadar düşmüştür. Ancak Ege Denizi'nde göçmen kaçakçılığı ve can kayıpları devam etmiştir.

7 Mart 2016'da yapılan İkinci Türkiye-AB Zirvesi ülkemiz bakımından Ege'de düzensiz göçle mücadelede AB'yle işbirliğimizin derinleştirilmesi için fırsat olarak görülmüştür. Bu çerçevede, tamamen insani mülahazalarla ülkemizce AB tarafına bir öneri yapılmıştır. Önerimiz özetle, 20 Mart 2016 tarihinden sonra ülkemiz üzerinden Ege adalarına yasadışı yollarla ulaşan düzensiz göçmenlerin ülkemiz tarafından geri alınmasını ve “1'e 1” formülü şeklinde özetlenebilecek mekanizma çerçevesinde ise alınan her Suriyeli karşılığında Türkiye'de geçici koruma altında bulunan bir Suriyelinin AB ülkelerine yeniden yerleştirilmesini öngörmüştür. Önerimiz Ege'de ölümlerin önlenmesi, insan kaçakçılığı zincirinin kırılması ve yasadışı göçün yeniden yerleştirme programıyla “yasal göç” haline gelmesi olmak üzere üç hedefe odaklanmıştır.

Brüksel'de 18 Mart 2016'da düzenlenen Üçüncü Türkiye-AB Zirvesi'nde önerimizin hayata geçirilmesi kararlaştırılmıştır. 18 Mart Mutabakatı 4 Nisan 2016'da uygulanmaya başlamıştır. Ülkemizce adalardan düzensiz göçmen alımı ve Suriyelilerin AB ülkelerine yeniden yerleştirilmesi süreci etkin şekilde işlemektedir. Mutabakat neticesinde, Ekim 2015'te 7.000 olarak kayıtlara geçen günlük düzensiz geçiş sayısı Ekim 2016'ya gelindiğinde 70'in altına sabitlenmiş durumdadır. Ülkemiz, hedeflediği üzere, Ege'de düzensiz göçü durdurmakla kalmamış, ölümlere son vermiş ve göçmen kaçakçılığı şebekelerini çökertmiştir.

Türkiye insani önlemlerle düzensiz göçü kontrol altına almış bulunmaktadır. Kolluk güçlerimizin özverili çabalarının düzensiz göçle mücadelenin mihenk taşı oluşturmaktadır. 2016'da rekor bir sayıya ulaşarak toplamda 175.000 düzensiz göçmen kolluk güçlerimizce durdurulmuştur. Bu sayı, 2010-2014 döneminde yapılan toplam yakalamalardan fazladır.

Terörizmle Uluslararası Mücadele

Türkiye, ülke içinden ve dışından kaynaklanan terörizme hedef olmuş bir ülke olarak, terörle mücadelede uluslararası işbirliğinin geliştirilmesine yönelik çalışmalarda aktif rol almaktadır. Bu kapsamda, gerek uygulamanın gerek kavramsal çerçevenin geliştirilmesi çabalarına katkıda bulunmakta, gerekçesi ve amacı ne olursa olsun terörizmi “insana karşı işlenebilecek en ağır suçlardan biri” olarak nitelemektedir.

Bilindiği üzere, Türkiye, 1970'li yıllardan bugüne kadar birçok terör örgütü tarafından hedef alınmıştır. Bu çerçevede, kökleri ülkemiz dışında olan ASALA, 17 Kasım, DEAŞ ve El-Kaide gibi terör örgütlerinin yanı sıra, etnik bölücü PKK/KCK ve iltisaklı örgütler, aşırı sol ideolojiyi benimseyen DHKP/C gibi birçok terörist tehdit unsuruyla mücadele etmektedir.

PKK bir terör örgütüdür. Avrupa ülkelerinin çoğu, ABD, Kanada ve Avustralya gibi birçok ülkenin terör örgütleri listesinde yer almaktadır. Avrupa Birliği de PKK'yı 2004 yılında terör

örgütü olarak tanımıştır. Ayrıca, NATO'nun çeşitli belge ve açıklamalarında, PKK'ya terör örgütü olarak atıfta bulunmaktadır.

PKK terör örgütü, başta ülkenin güneydoğusundakiler olmak üzere, Türkiye'nin turizm endüstrisi, ekonomik altyapısı, eğitim kurumları, sağlık tesisleri, kamu teşebbüsleri ile özel girişimlerini hedef almaktadır. PKK, bu kapsamda, altyapı tesisleri, okullar ve ambulanslara saldırı düzenlemek, sağlık çalışanları ve gümrük görevlilerini kaçırmak gibi birçok yöntem kullanmaktadır. Bu yöntemlere ek olarak PKK, pusular ve suikastler düzenlemekte, örgütle işbirliği yapmayan sivilleri infaz etmekte, adam kaçırmaya eylemleri gerçekleştirmekte, şehir merkezlerinde de intihar bombacıları kullanarak terör saldırılarına devam etmektedir.

PKK terör örgütü, Hükümetimizin başlattığı süreci Temmuz 2015'te bitirmesinin ardından artan saldırılarında, 31 Aralık 2016 tarihi itibarıyla 859 güvenlik görevlimizi şehit etmiş, 336 sivil vatandaşımızı katletmiş, 2.092 sivil yaralamış, 231 sivil kaçırmıştır. PKK'nın Türkiye genelinde birçok sivilin yaşamına kasteden hain saldırıları ayrıca ev, okul, hastane ve kutsal yerler gibi birçok mekânın görülmemiş yıkımıyla birlikte gerçekleşmiştir.

PKK, farklı kaynaklardan finansman sağlamaktadır. Çeşitli Avrupa ülkelerinde, örgüte karşı terörizmin finansmanı kapsamında devam eden soruşturma ve davalar mevcuttur. PKK örgütlü suç, yasadışı insan kaçakçılığı ve uyuşturucu kaçakçılığı faaliyetlerinde de bulunmaktadır. Bazı Avrupa ülkelerinde PKK'nın eylemleri hakkında devam etmekte olan davalar vardır. Avropol tarafından yıllık olarak hazırlanan Terörizm Durum ve Eğilim (TESAT) raporları, PKK'nın özel şahıs ve şirketlerin yanı sıra, suç örgütlerinden de gelir elde ettiğini ortaya koymaktadır. PKK, Avrupa ülkelerindeki gençleri sistematik olarak kadrolarına katmaya ve bu gençleri kamplarında eğitmeye devam etmektedir.

İran, Suriye ve Irak'ta PKK ile bağlantılı olan örgütler mevcuttur. Abdullah Öcalan'ın lideri olduğu KCK, PKK ile aynı örgüttür. KCK, İran'da PJAK, Irak'ta Tavgarî Azadî, Suriye'de de PYD/YPG olarak adlandırılmaktadır. Irak'ta DEAŞ işgali sonrasında Sincar bölgesinde Ezidiler arasında ortaya çıkan silahlı gruplardan "Sincar Direniş Birlikleri (YBŞ)" de PKK terör örgütüyle ortak hareket etmektedir.

PYD/YPG'nin PKK ile ilişkisi açıktır. PYD/YPG, 2003 yılında PKK terör örgütünün kontrolü altında kurulmuş olup, iki terör örgütü, aynı lider kadrosu, örgütsel yapı, strateji, taktik, askeri yapı, propaganda araçları, malî kaynaklar ve eğitim kamplarını paylaşmaktadır.

Ülkemiz, farklı coğrafyalarda gerçekleştirdiği eylemlerle uluslararası güvenliği tehdit eden El-Kaide bağlantılı dini istismar eden terör örgütleriyle de mücadelede ulusal düzeyde her türlü tedbiri en etkin şekilde almakta ve uluslararası alanda sürdürülen çabalara katkıda bulunmaktadır.

Türkiye, El-Kaide ve bu örgütün ideolojisinden etkilenen **DEAŞ** başta olmak üzere, El Nusra, El Şebab gibi radikal grupların hedefindedir. 2003 yılı Kasım ayında İstanbul'da

gerçekleştirilen terör eylemleri (El Kaide), Temmuz 2013'te Somali Büyükelçiliğimize yapılan terör saldırısı (El Şebab), Mayıs 2014'te Mogadişu'da THY aracımıza yönelik silahlı saldırı (El Şebab), Mart 2014'te Niğde'de güvenlik birimlerimize karşı gerçekleştirilen saldırı, 11 Haziran 2014 tarihinde Musul Başkonsolosluğumuza yapılan saldırı ve Başkonsolosluk personelinin DEAŞ tarafından üç ayı aşkın bir süre boyunca alıkonulması, 6 Ocak 2015'te Sultanahmet'te Emniyet Genel Müdürlüğü'ne bağlı Turizm Şube Müdürlüğüne yapılan canlı bomba saldırısı, 5 Haziran 2015'te bir siyasi partinin Diyarbakır mitinginde gerçekleştirilen canlı bomba saldırısı, 20 Temmuz 2015'te Suruç'ta 32 kişinin ölümüne neden olan canlı bomba saldırısı, 10 Ekim 2015 tarihinde Ankara'da düzenlenen bir mitingde 107 kişinin ölümüne sebep olan canlı bomba saldırısı, Ocak 2015'te Sayın Cumhurbaşkanımızın Somali ziyareti öncesinde Mogadişu'da bulunan ön heyetin kaldığı SYL oteline yönelik saldırı, 12 Ocak 2016 ve 19 Mart 2016 tarihlerinde İstanbul'da (Sultanahmet ve İstiklal Caddesi) turist kabilelerine yapılan canlı bomba saldırıları, 1 Mayıs 2016 tarihinde Gaziantep İl Emniyet Müdürlüğü'ne gerçekleştirilen intihar saldırısı, 28 Haziran 2016 tarihinde İstanbul Atatürk Havalimanı'na yönelik terör eylemi ve 20 Ağustos 2016 tarihinde Gaziantep'te bir düğünde meydana gelen canlı bomba saldırısı sözkonusu terör örgütleri tarafından doğrudan hedef alındığımızı açıkça ortaya koymaktadır.

İlgili BM Güvenlik Konseyi kararları uyarınca, DEAŞ 2005 yılından bu yana önceki isimleriyle ülkemiz tarafından terör örgütü olarak kabul edilmiş ve en son 10 Ekim 2013 tarihinde "İrak-Şam İslâm Devleti (ISIL)" ismiyle terör örgütlerine ilişkin yaptırımlar kapsamına alınmıştır. DEAŞ'ın Suriye ve Irak'taki varlığı, ulusal güvenliğimize yönelik doğrudan ve ciddi bir tehdit oluşturmaktadır.

DEAŞ'ın Irak ve Suriye'deki unsurları içerisinde, 100'ü aşkın ülkeden 25.000 civarında yabancı terörist savaşçının bulunduğu BM Güvenlik Konseyi belgelerinde kayıtlıdır. DEAŞ'ın son dönemde Irak ve Suriye'de gerilemesiyle, terör örgütünün çatışma bölgeleri dışında terör saldırılarını arttırması, "Yabancı Terörist Savaşçılar (YTS)" konusunun daha geniş bir çerçevede ele alınmasını zorunlu kılmıştır.

Esasen, ülkemiz YTS'lerin çatışma bölgelerine seyahatlerinin önlenmesine yönelik olarak 2011 yılından bu yana gerekli tedbirleri almaktadır. Bu çerçevede, terör örgütleriyle ilişkisi olduğundan şüphelenilen ve yasadışı yollarla ülkemize giriş yapan yabancılar ilgili kurumlarımızca tespit edilerek tutuklanmakta ve sonrasında sınır dışı edilmektedir. Ocak 2017 sonu itibarıyla ülkemizce 52.000'i aşkın kişiye yurda giriş yasağı konulmuştur. Bu kapsamda, 4.000'in üzerinde kişi makamlarımızca sınır dışı edilmiştir.

Ülkemiz, terörle mücadele alanında dünya genelinde 92 ülke ile ikili anlaşma imzalamıştır. Bu anlaşmalar, terör örgütleri de dahil olmak üzere yasadışı yapılanmalara karşı ikili işbirliği ve muadil kurumlar arasında bilgi paylaşımı için yasal bir zemin teşkil etmektedir.

Ülkemiz, terörle mücadelede uluslararası işbirliğinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar kapsamında, BM'nin ve bölgesel kuruluşların kapasite geliştirme çabalarına katkıda

bulunmaktadır. Talep eden ülkelerle ikili düzeyde kapasite geliştirme programları da düzenlenmektedir.

Uyuşturucu ve Organize Suçlarla Mücadele

Ülkemiz, uyuşturucuyla mücadele ve organize suçlar konusunda ulusal düzeydeki çabalarının yanısıra, bölgesel ve küresel düzeyde işbirliğinin pekiştirilmesine yönelik çabalara da kuvvetle destek olmaktadır. Uyuşturucuyla mücadeledeki uluslararası boyutlu çalışmalarda Bakanlığımız diğer ilgili kurum/kuruluşlarımızla eşgüdüm sağlamakta olup, bu çerçevede BM Uyuşturucu ve Suç Ofisi (UNODC) ve Uyuşturucu Maddeler Komisyonu (UMK) bünyesindeki çalışmalar da izlenmektedir.

Türkiye'nin coğrafi konumu nedeniyle, uyuşturucu kaçakçıları tarafından Asya kökenli uyuşturucuların Avrupa'daki uyuşturucu piyasalarına ulaştırılmasında transit güzergahı olarak kullanılmaya çalışılması, ülkemizin uluslararası planda bu sorunla mücadelede önemli bir işlev üstlenmesine yol açmıştır.

Terörizmin başta uyuşturucu kaçakçılığı olmak üzere, çeşitli örgütlü suçlar vasıtasıyla finanse edildiği tüm platformlarda kabul edilmektedir. Bu çerçevede, başta PKK olmak üzere, terör örgütlerinin gelirlerinin büyük bölümünün, özellikle Avrupa ülkelerine yönelik olarak gerçekleştirilen uyuşturucu madde kaçakçılığından elde edildiği bilinen bir husustur.

Avrupa'da yaygın örtülü bir suç ağı ve paravan kuruluşları olan PKK, uyuşturucuların sokaktaki satışını da kontrol etmektedir. Nitekim, Avropol'ün 2013 Terörizm Durumu ve Trend Raporu'nda, PKK'nın terörist faaliyetlerini finanse etmek amacıyla uyuşturucu kaçakçılığına dahil olduğu ortaya konmuştur. PKK, Türk sınırını geçen uyuşturucu kaçakçılarından aldığı haraçlar aracılığıyla para toplamaktadır. Ayrıca, PKK'nın uyuşturucuların Türkiye üzerinden nakliyatı, Avrupa'ya ulaştırılması ve AB ülkelerinde dağıtımı ve satışının her aşamasında kârlardan pay aldığı, buna karşılık kaçakçılara genellikle PKK'dan koruma ve anlaşmazlıklar için arabuluculuk teklif ettiği bilinmektedir.

15 Temmuz Darbe Teşebbüsü ve FETÖ/PDY ile Mücadele

15 Temmuz gecesi maruz kaldığımız ve Türk halkının demokrasisine kahramanca sahip çıkması suretiyle bertaraf edilen hain darbe teşebbüsü, terörizmin daha önce tecrübe edilmemiş yeni bir yüzünü ortaya çıkarmıştır.

Türk demokrasisi, seçilmiş hükümet ve anayasal rejimimize yönelik bu en büyük saldırının ardından, Hükümetimiz 111 ülke 6 uluslararası kuruluştan destek mesajları almıştır.

Darbe teşebbüsüne cüret eden FETÖ örgütünün yurtdışında küresel ölçekteki ağlarıyla mücadelenin etkin bir biçimde yürütülmesi amacıyla Bakanlığımızın yoğun çabaları sürmektedir.

Hiçbir ahlaki ve hukukî sınır tanımayan bu örgütün faaliyet gösterdiği diğer ülkelerde de, siyasi nüfuz ve ekonomik güç elde etme çabaları ortadadır. Türkiye’de izledikleri taktikleri diğer ülkelerde de uygulamaktadırlar. Dolayısıyla, Fetullah Gülen ve onun liderlik ettiği bu yeni nesil terör örgütünün sadece Türkiye için değil, faaliyet gösterdiği bütün ülkeler bakımından bir ulusal güvenlik tehdidi olduğu görülmektedir. Bu tehdide dikkat çekmek amacıyla, Bakanlığımız uluslararası kamuoyu nezdinde Cumhuriyet tarihimizin belki de en yoğun çabalarından birini sürdürmektedir.

FETÖ’nün yurtdışı yapılanmasıyla mücadelemiz, 15 Temmuz darbe teşebbüsü öncesinde başlatılmıştı. Bu çabalarımız 15 Temmuz akabinde yoğunlaşmıştır.

Bu konuda çalışmalarımız üç ana kulvarda yürütülmektedir. İlk kulvar, FETÖ hakkındaki gerçeklerin yabancı muhataplarımıza ve kamuoyuna aktarılmasına yöneliktir. İkincisi, yurtdışında FETÖ’ye bağlı okulların ve diğer kuruluşların kapatılması/devredilmesi, FETÖ iltisaklı şahısların faaliyet alanlarının daraltılması ve Türkiye’ye teslim edilmelerine yöneliktir. Üçüncü olarak, FETÖ’nün yurtdışındaki yapılanmasının geçirmekte olduğu değişim takip edilmektedir.

FETÖ hakkındaki gerçeklerin yabancı muhataplarımıza ve kamuoyuna aktarılması çerçevesinde, Ankara’da bulunan kordiplomatiğe ve Basın-Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü tarafından davet edilen farklı coğrafyalardan yabancı basın mensuplarına Bakanlığımızca FETÖ konusunda kapsamlı bilgilendirme brifingleri verilmiştir.

Ayrıca, yurtdışındaki temsilciliklerimiz, 29 Aralık 2016 tarihi itibarıyla, Cumhurbaşkanlığı düzeyinde 88, Başbakan seviyesinde 110, Bakan seviyesinde 816, Milletvekili düzeyinde 1620, diğer üst düzey yetkililerle birlikte toplam 9341 resmi girişimde bulunmuştur. Bu dönem zarfında, dış temsilciliklerimizin yazılı ve görsel basınla gerçekleştirdiği mülakat sayısı 2388; basın toplantısı sayısı 249; yayınlanan makale veya mektup sayısı ise 505’tir.

Bunun yanısıra, Bakanlığımızca “15.07.gov.tr” adresli bir internet sayfası hazırlanmış olup, darbe teşebbüsü ve FETÖ’ye ilişkin güncel paylaşımlar yapılmaktadır.

İkili ve uluslararası planda gerçekleştirilen resmi temaslarda, FETÖ’yle mücadelede işbirliği beklentimiz öncelikli gündem maddelerinden birini oluşturmuştur.

Birçok ülkede Temsilciliklerimizin yoğun girişimleri ve üst düzey resmi görüşmeler sonucunda, FETÖ ile mücadele hususunda somut sonuçlar alınmıştır. İslâm İşbirliği Teşkilatı, 19 Ekim 2016 tarihinde FETÖ’yü terör örgütü ilan etmiştir. Bu örgütün Türkiye’nin, İslâm ülkelerinin ve diğer ülkelerin kamu düzenine, güvenlik ve istikrarına yönelik tehdit oluşturduğu kayıt altına alınmıştır. Aynı zamanda, 12-13 Ekim 2016 tarihlerinde Riyad’da düzenlenen Türkiye-Körfez İşbirliği Konseyi (KİK) Yüksek Düzeyli Stratejik Diyalog Dışişleri Bakanları 5. Toplantısının ardından yayımlanan ortak bildiride, Türkiye’nin çabalarıyla gündeme alınan FETÖ gibi yapılardan kaynaklanan terörizmin yeni biçimlerine

karşı koyma konusundaki kararlılık teyit edilmiş ve bu örgütün terörist niteliği ortaya konulmuştur. 28 Kasım-1 Aralık 2016 tarihlerinde Kamboçya'nın Siem Reap şehrinde düzenlenen Asya Parlamenterler Asamblesi (APA) Toplantısı Bildirisinde de, FETÖ'nün bir terör örgütü olduğu, sözkonusu terör örgütüyle mücadelesinde ülkemizle tam dayanışma içerisinde bulunduğu vurgulanmıştır.

15 Temmuz darbe teşebbüsü sonrasında, yurtdışında kain FETÖ iltisaklı okulların FETÖ unsurlarından arındırılması, faaliyetlerinin sonlandırılması veya devredilmesini teminen yapmakta olduğumuz çalışmalar hız kazanmıştır. Bu çerçevede, temsilciliklerimizin bulundukları ülke makamları nezdindeki girişimlerinin yanısıra, sözkonusu çalışmaları yürütmek üzere Haziran 2016'da Türkiye Maarif Vakfı (TMV) kurulmuştur. Fonksiyonel birimlerinin tamamlanması ve faaliyete geçmesi Eylül ayını bulan Vakıf, yılın sonuna dek yoğun bir biçimde faaliyetlerini sürdürmüştür. Söz konusu okulların devralınmasının yanında, TMV yurtdışına öğretmen ve idareci görevlendirmeye başlamıştır. Bu kapsamda, bazı ülkelerde somut neticeler alınmış olup birçok ülkeyle temaslar devam etmektedir.

Antisemitizmle Mücadele ve Holokost'a İlişkin Faaliyetlerimiz

Antisemitizmle mücadele ve Holokost'a ilişkin faaliyetlerimiz kapsamında, ülkemiz 2008 yılından bu yana, Holokost eğitimi, araştırılması ve bu konuda anma törenlerinin düzenlenmesi, ırkçılık, yabancı düşmanlığı ve antisemitizmle mücadele gibi konularda faaliyet gösteren “Uluslararası Holokost Anma İttifakı” (IHRA) isimli kuruluşun faaliyetlerine gözlemci olarak katılmaktadır. Bu çerçevede, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları tarafından düzenlenen konferans, sergi, konser gibi faaliyetlere destek verilmekte, dönemin en büyük toplama kampı olan Auschwitz ve Mauthausen'de düzenlenen Holokost anma törenlerine katılım sağlanmaktadır.

Ayrıca, ülkemizin de ortak sunucu olduğu bir kararla, 2005 yılında Auschwitz-Birkenau kampının kurtarıldığı günü temsilen, 27 Ocak Birleşmiş Milletler tarafından Holokost Kurbanları Anma Günü olarak kabul edilmiştir. Ülkemizde de, son 7 yıldır üst düzey resmi katılımlı anma törenleri düzenlenmektedir.

IHRA çerçevesinde gerçekleştirdiğimiz Holokost kurbanları anısına yapılan törenlerden bir diğeri, ilk kez 2015 yılında düzenlenen Struma faciasında ölenleri anma törenidir. 2016 yılında sözkonusu tören, Romanya'nın Köstence Limanından aldığı Yahudi göçmenleri taşımaktayken, İstanbul-Sarayburnu'nda 70 gün süren bekleyişin ardından, tekrar Karadeniz'e çekilen ve 24 Şubat 1942 tarihinde bir Sovyet denizaltısı tarafından torpillenerek batırılan Struma gemisinde hayatını kaybeden 768 kişiyi anmak üzere, İstanbul Valiliği evsahipliğinde ve İstanbul Valimizin katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

Yahudi vatandaşlarımız tarafından büyük önem atfedilen “Hanuka Bayramı”, Bakanlığımızın katkıları ve Türk Yahudi Toplumu ile Beşiktaş Belediyesi'nin işbirliğiyle, İstanbul Ortaköy Meydanı'nda düzenlenen bir törenle 2015 yılında ilk kez halka açık olarak kutlanmıştır. 2016

yılında ise, 24 Aralık günü Ortaköy'deki Esmâ Sultan Yalısı'nda gerçekleştirilen bir törenle kutlanmıştır.

Uluslararası Ekonomik ve Bölgesel Örgütler

Ekonomik içeriği ağır basan uluslararası kuruluşlar ve çoktarafli platformlar nezdinde ülkemizin konumu, etkinliği ve rolünün daha da güçlendirilmesi, bu örgütlerle üye ülkeler arasındaki ekonomik ve ticari ilişkilerin geliştirilmesine yönelik çalışmalar yoluyla ülkemizin çıkarlarının korunması, bu faaliyetlerin dış politikamızla uyumluluğunun gözetilmesi, sözkonusu uluslararası kuruluşlar, platformlar ve kalkınma bankalarına ilişkin konuların takip edilmesi, bu konularda diğer ulusal kurumlarımızla işbirliği ve eşgüdümün gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır.

G20, son dönemde etkisi en fazla artan oluşumlardan biridir. Küresel ekonomik örgütler, gelişmekte olan ülkelerin artan ekonomik güçlerine paralel olarak günün koşullarına uygun biçimde yeniden yapılanma sürecinden geçerlerken, yeni ortaklık mimarileri de ortaya çıkmaktadır.

G20 2016 Liderler Zirvesi, 1 Aralık 2016 tarihinde Dönem Başkanlığını ülkemizden devralan Çin'in evsahipliğinde 4-5 Eylül 2016 tarihlerinde Hangzhou'da düzenlenmiştir. Zirveye, Sayın Cumhurbaşkanımız başkanlığında bir heyetle katılım sağlanmıştır.

Çin Dönem Başkanlığı'nın ana teması yenilikçi, güçlendirilmiş, birbiriyle bağlantılı ve kapsayıcı bir dünya ekonomisi şeklinde tanımlanmıştır.

Çin Dönem Başkanlığı, G20 Dönem Başkanlığımız sırasında altını çizdiğimiz kapsayıcılık temasını devam ettirmiştir. Kapsayıcılıkla, yerel düzeyde toplumun tüm kesimlerinin büyümenin nimetlerinden faydalanması, küresel düzeyde ise düşük gelirli ve gelişmekte olan ülkelerin küresel ekonomiye entegrasyonu hedeflenmektedir. Dönem Başkanlığımız sırasında ön plana çıkardığımız kapsayıcılık temasının Çin Dönem Başkanlığınca da sahiplenilmiş olması ve Liderler Bildirgesi dahil temel G20 belgelerinde kapsayıcı büyümeye vurgu yapılması ülkemiz açısından olumlu bir gelişme olmuştur.

Çin Dönem Başkanlığı ayrıca ülkemiz Dönem Başkanlığı sırasında özel önem atfedilen kalkınma konusunu da öncelikleri arasına koymuştur. G20 Dönem Başkanlığı Çin'den sonra Almanya'ya devredilmiştir.

MIKTA, Meksika, Endonezya, Kore, Türkiye ve Avustralya arasında gayriresmi bir istişare ve eşgüdüm platformu olarak hayata geçmiştir. "MIKTA" girişiminin bölgesel ve küresel sorunlara yapıcı çözümlerin kolaylaştırılması bakımından katkıda bulunabilecek bir potansiyele sahip olduğu düşünülmektedir. 2013 yılında BM toplantıları marjında hayata geçirilen MIKTA, bugüne kadar Dışişleri Bakanları düzeyinde dokuz toplantı yapmıştır.

22 Eylül 2016 tarihinde New York'ta yapılan ve Sayın Bakanımızın da katıldıkları MIKTA Dışışleri Bakanları Toplantısında, MIKTA Dönem Başkanı Avustralya, MIKTA içinde İnovasyon Grubu ve Diplomat Topluluğu kurulmasını önermiştir. 24-25 Kasım 2016 tarihlerinde Sidney'de gerçekleştirilen Sekizinci MIKTA Dışışleri Bakanları Toplantısında, Avustralya'nın bu önerileri kabul edilmiş ve anılan hususlar toplantı sonrası kabul edilen Ortak Bildirgede de yer almıştır.

MIKTA Dönem Başkanlığı 2016 sonunda Avustralya'dan ülkemize geçmiştir.

MIKTA ülkeleri tarafından ele alınan temel konular aşağıda sıralanmaktadır.

- Enerji
- Terörizmle Mücadele ve Güvenlik
- Ticari ve Ekonomik İşbirliği
- İyi Yönetişim ve Demokrasi
- Sürdürülebilir Kalkınma
- Cinsiyet Eşitliği
- Barışı Koruma Operasyonları

OECD ülkemizin üye olduğu diğer bir önemli uluslararası ekonomik teşkilattır. Küresel krizin etkisiyle birçok OECD üyesi ciddi finansal ve ekonomik sıkıntılar yaşarken, ülkemiz yüksek büyüme oranına sahip ülkeler arasında yer almaktadır.

OECD 2016 Bakanlar Konseyi Toplantısı "Kapsayıcı Büyüme için Verimliliğin Arttırılması" başlığıyla 1-2 Haziran 2016 tarihlerinde Paris'te düzenlenmiştir. Ülkemizin Başbakan Yardımcımız Sayın Mehmet Şimşek başkanlığında bir heyetle temsil edildiği toplantıda, verimliliğin arttırılması, becerilerle verimlilik ve kapsayıcı büyüme arasındaki ilişki, işgücü piyasasının ve iş yapma ortamının verimliliği tetikleyecek şekilde güçlendirilmesi konuları ele alınmıştır.

Başbakan Yardımcımız Sayın Mehmet Şimşek, OECD Bakanlar Konseyi'nin Panel oturumunda yaptığı konuşmada, Türkiye'nin G20 Dönem Başkanlığı sırasında "Üç I" ("Inclusiveness, Investment, Implementation") öncelikleri altında gündeme getirilen sorunların hâlâ geçerliliğini sürdürdüğüne dikkate çekmiş ve kriz sonrasında hizmetler sektöründe iş kaybının büyük olduğunu ve bu sektörün rekabete açık olmaması nedeniyle verimliliğin kriz öncesi seviyesine dönmesinin mümkün olmadığını, mevcut jeopolitik koşulların yapısal reformların uygulanmasına engel olduğunu ifade etmiştir.

Güneydoğu Asya Uluslar Topluluğu (ASEAN) Asya-Pasifik bölgesine açılım politikamızın ağırlık noktalarından birisidir. ASEAN'ı oluşturan 10 ülkeyle her alanda işbirliğimizin genişletilmesi hedeflenmektedir. Toplam olarak dünyanın yedinci büyük ekonomisine ve 660 milyon nüfusa sahip olan ASEAN, 31 Aralık 2015 tarihi itibarıyla ASEAN Ekonomik Topluluğunu tesis etmiştir. Topluluğun, Asya-Pasifik bölgesindeki stratejik konumu ve

bölgesel çok taraflı platformlardaki merkezi rolü gerek örgütle gerek üye ülkelerle ilişkilerimizin gelişmesini önemli kılmaktadır.

ASEAN ile kurumsal işbirliğimizin güçlendirilmesine yönelik çalışmalar sürdürülmektedir. 2010 yılında taraf olduğumuz “Güneydoğu Asya Uluslar Birliği Dostluk ve İşbirliği Antlaşması”nın (TAC) ardından nihai hedefimiz, ASEAN’ın Diyalog Ortağı olmaktır. Yeni Diyalog Ortağı kabul edilmesi konusunda ASEAN’ın koymuş olduğu moratoryum kalkıncaya kadar ASEAN ile Sektörel Diyalog Ortaklığı kurulması için Aralık 2015’te resmi başvuruda bulunulmuştur. Başvurumuzun 2017 yılında sonuçlandırılması beklenmektedir. Ülkemiz ile ASEAN ülkeleri arasında tesis edilen daha yoğun ve verimli işbirliği neticesinde, ASEAN ülkeleriyle 2002 yılında 1,3 milyar ABD Doları düzeyinde olan toplam ticaret hacmimiz, 2016 yılında 8,7 milyar ABD Dolarına yükseltilmiştir.

Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (EİT), 1985 yılında Türkiye, İran ve Pakistan tarafından kurulmuş ve 1992 yılında Afganistan, Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Tacikistan ve Türkmenistan’ın katılımıyla genişlemiştir. Ekonomik, teknik ve kültürel işbirliğini artırmayı amaçlamaktadır.

EİT Genel Sekreterliği görevi 2015 Ağustos ayından itibaren 3 yıl için Büyükelçi Halil İbrahim Akça tarafından deruhte edilmektedir.

Gelişen Sekiz Ülke (D-8) Teşkilatı, 15 Haziran 1997 tarihinde İstanbul’da Bangladeş, Mısır, Endonezya, İran, Malezya, Nijerya, Pakistan’ın katılımıyla gerçekleştirilen Zirve sonucunda kurulmuştur. D-8 ülkelerinin hepsi aynı zamanda İslâm İşbirliği Teşkilatı üyesi olup ülkemiz, İran ve Pakistan aynı zamanda Ekonomik İşbirliği Teşkilatı’na (EİT) da üyedirler.

Dünya Ekonomik Forumu’nun (WEF) 20-23 Ocak 2016 tarihlerinde Davos’ta düzenlenen 2016 Yıllık Toplantısı’na Sayın Başbakanımızın başkanlıklarında bir heyetle iştirak edilmiştir.

İzmir Uluslararası Fuarı’nın 85.si, 24-28 Ağustos 2016 tarihleri arasında çok sayıda ülkenin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Bahsekonu fuara Malezya “Ortak Ülke” olarak katılmıştır.

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı’na (UNDP) 2016 yılında da önemli miktarda gönüllü katkı sağlanmaya ve UNDP’nin İstanbul’daki Uluslararası Kalkınmada Özel Sektör Merkezine kaydadeğer miktarda malî destek verilmeye devam edilmiştir. TİKA ve UNDP’nin üçüncü ülkelerde ortak projeler gerçekleştirebilmeleri amacıyla pilot bir uygulama olarak 2015 yılında başlayan “Türkiye-UNDP Kalkınmada İşbirliği Programı” çerçevesinde Abhazya, Kosova, Özbekistan ve Komorlar’da projeler uygulanmaya başlanmıştır.

2011 yılında İstanbul’da yapılan Birleşmiş Milletler Dördüncü **En Az Gelişmiş Ülkeler (EAGÜ)** Konferansı toplantısı sonucunda kabul edilen İstanbul Eylem Programı’nın Ara Dönem Gözden Geçirme Toplantısı (MTR), Sayın Bakanımızın başkanlığında 27-29 Mayıs

2016 tarihlerinde Antalya’da gerçekleştirilmiştir. Anılan toplantıya hem En Az Gelişmiş Ülkelerden, hem de Kalkınma Ortağı Ülkelerden üst düzey katılım sağlanmıştır. Toplantıda, 125 ülkeden yaklaşık bin delege, BM Genel Kurul Başkanı ve BM Kalkınma Programı Başkanı dahil BM sisteminden 142 katılımcı yer almıştır. Ayrıca, 69 parlamenter, 145 iş dünyası temsilcisi, 213 sivil toplum temsilcisi, 235 medya mensubunun yer aldığı toplantıda, Türk katılımcılara ilaveten yaklaşık 1700 yabancı misafir ağırlanmıştır.

Sayın Bakanımız, Ankara’da görevine yeni başlayan **BM Nüfus Fonu (UNFPA)** Türkiye Temsilcisi Karl Kulesa’yı 5 Ocak 2016 tarihinde nezaket ziyareti çerçevesinde kabul etmiştir. Kulesa, makamlarımızın UNFPA’nın çalışmalarına sağlamakta oldukları katkılardan ve bilhassa 2011’den bu yana İstanbul’da yerleşik olan UNFPA Doğu Avrupa ve Orta Asya Bölge Ofisi’ne desteğimizden dolayı müteşekkik olduklarını ifade etmiştir.

Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü (KEİ) Dönem Başkanlığı, 2016’da Rusya ve Sırbistan tarafından üstlenilmiştir.

KEİ YDMK Toplantısı, 11-12 Aralık 2016 tarihlerinde; KEİ Dışişleri Bakanları Konseyi 35. Toplantısı ise 13 Aralık 2016 günü Belgrad’da gerçekleştirilmiştir. Sırbistan, söz konusu toplantıda Dönem Başkanlığını ülkemize devretmiştir.

Asya İşbirliği Diyalogu’nun (AİD) temel amacı, ortak kalkınma potansiyelinin hayata geçirilmesi için mevcut örgütleri tamamlayıcı bir rol oynamaktır. Esnek bir diyalog ve işbirliği mekânizması olma niteliği öne çıkarılan AİD, Asyalı Dışişleri Bakanları arasındaki düzenli diyalog temelinde tedricen ilerleyen ve evrilmeye açık bir oluşum olarak tanımlanmaktadır. AİD üyeliğimiz, 68. BM Genel Kurulu çerçevesinde 26 Eylül 2013 tarihinde New York’ta gerçekleştirilen AİD Dışişleri Bakanları Gayriresmi Toplantısında onaylanmıştır. Böylece, ülkemiz sürecin 33. üyesi olmuştur.

İkinci AİD Zirvesi, 8-10 Ekim 2016 tarihlerinde Bangkok’ta gerçekleştirilmiştir. Söz konusu toplantıya Sayın Bakanımızın başkanlığında bir heyetle iştirak edilmiştir. İkinci AİD Zirvesi, Forum’a 2013 yılında dahil olan ülkemizin katıldığı ilk Zirve olması bakımından önem taşımıştır.

Deauville Ortaklığı Platformu girişimi, 26-27 Mayıs 2011 tarihlerinde Fransa Dönem Başkanlığı’nda gerçekleştirilen G8 Liderler Zirvesi’nde başlatılmıştır. Girişim, Ortadoğu ve Kuzey Afrika ülkelerinde yaşanan değişim süreçlerini ekonomik ve siyasî açılardan eşgüdümlü olarak desteklemeyi amaçlamaktadır.

Deauville Ortaklığı Platformu’nun Kıdemli Memurlar Toplantısı, G7 Dönem Başkanı Japonya’nın evsahipliğinde 2 Mart 2016 tarihinde Tokyo’da gerçekleştirilmiş olup, ülkemiz söz konusu toplantıda temsil edilmiştir.

Enerji

Türkiye'nin enerji stratejisinin ilgili kurumlarla eşgüdüm içinde yürütülmesi ve geliştirilmesi, küresel enerji piyasalarının izlenmesi, tamamlanmış petrol ve doğal gaz boru hatlarımız ve bu alanda gerçekleştirilmesi planlanan yeni projelerin geliştirilmesinde tüm aşamalara katkı sağlanması, rüzgar ve güneş gibi yenilenebilir enerji kaynakları ile nükleer enerji alanındaki çabalarımızın diğer ülkelerle paylaşılması ve bu ülkelerin söz konusu alandaki faaliyetlerinin izlenmesi, başta enerji üreticisi ve tüketicisi ülkeler ile komşularımız olmak üzere tüm ülkelerle enerji alanında ikili işbirliği konularının takip edilmesi amaçlanmaktadır.

Ülkemizin enerji arz güvenliğinin sağlanması ve doğu-batı ve kuzey-güney eksenlerindeki transit ülke konumunun güçlendirilmesi doğrultusundaki çalışmalara 2016 yılı içinde devam edilmiştir.

23. Dünya Enerji Kongresi, 9-13 Ekim 2016 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenmiştir. Sayın Cumhurbaşkanımızın himayelerinde gerçekleştirilen Kongre'ye, Sayın Başbakanımız ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanımız Sayın Berat Albayrak evsahipliği yapmışlardır. Kongre'ye, Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev, KKTC Cumhurbaşkanı Mustafa Akıncı, Rusya Federasyonu Devlet Başkanı Vladimir Putin ve Venezuela Cumhurbaşkanı Nicolas Maduro'nun yanı sıra, 50'den fazlası Bakan olmak üzere 250 civarında konuşmacı katılım sağlamıştır. Ayrıca, enerji sektörünün dev şirketlerinin üst düzey yöneticilerinden de Kongre'ye aktif katılım sağlanmıştır. Dünya Enerji Kongresi, OPEC ve OPEC-dışı ülkeler arasında gayriresmi bir istişare toplantısı yapılmasına fırsat yaratmıştır.

23. Dünya Enerji Kongresi marjında, ülkemiz ile RF arasında TürkAkım doğal gaz boru hattı projesine ilişkin Anlaşma 10 Ekim 2016 tarihinde iki ülke Enerji Bakanlarınca imzalanmıştır.

Su

Ülkemizin başta sınıraşan sular olmak üzere, su konusundaki genel politikalarının yürütülmesi ve bu konudaki uluslararası gelişmelerin takip edilmesi; su konusundaki uluslararası sözleşmelerin izlenmesi; Fırat, Dicle, Meriç, Çoruh, Aras, Kura ve Asi Nehirleri ve diğer sınıraşan sular konusunda kıyıdaş ülkeler, diğer ülkeler ve uluslararası kuruluşlarla olan ilişkilerin yürütülmesi; Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) hakkında kıyıdaş ülkeler, diğer ülkeler ve uluslararası kuruluşlarla olan ilişkilerin düzenlenmesi amaçlanmaktadır.

Çevre

İkili ve çok taraflı platformlarda ülkemizin çıkarlarının korunması; etkinliğinin ve görünürlüğünün artırılması; uluslararası ve bölgesel örgütlerle ilişkilerinin düzenlenmesine yönelik çalışmalar yapılması; küresel ve bölgesel düzeydeki gelişim ve eğilimlerin ilgili kurumlarımızın bilgisine getirilmesi amaçlanmaktadır.

Paris'te 30 Kasım-12 Aralık 2015 tarihlerinde gerçekleştirilen BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi 21. Taraflar Konferansı (COP 21) sonucunda kabul edilen Paris Anlaşması, 22 Nisan 2016 tarihinde New York'ta düzenlenen imza töreninde 175 ülke tarafından imzalanmıştır. Anlaşmayı, ülkemiz adına dönemin Çevre ve Şehircilik Bakanı Sayın Fatma Güldemet Sarı imzalamıştır.

Çevre ve Şehircilik Bakanı Sayın Mehmet Özhaseki başkanlığındaki heyetimiz, 7-18 Kasım 2016 tarihlerinde Marakeş'te BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi 22. Taraflar Konferansı'na (COP 22) katılmıştır. COP 22 sahasında açılan ülkemiz standında iklim değişikliğiyle mücadele ve yenilenebilir enerji alanındaki faaliyetlerimiz tanıtılmıştır.

Eğitim, Kültür ve Tanıtım

Ülkemizin çok boyutlu dış politikası ve kültürel diplomasi faaliyetleri çerçevesinde, zengin tarihimizin ve kültürel değerlerimizin tanıtılması ve insancıl yaklaşımlarımızın dünya kamuoyunun dikkatine sunulmasına ve uluslararası etkinliklerden yararlanılmasına çaba gösterilmektedir. Bu doğrultuda, ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşlarımızla istişare ve işbirliği hâlinde, ülkemizin tanıtımına yönelik kültürel etkinlikler yürütülmekte ve çeşitli düzeylerdeki uluslararası kültür, sanat ve spor faaliyetlerinde ülkemizin temsili sağlanmaktadır.

2016 yılında, ülkemiz ilk defa bir EXPO'ya evsahipliği yapmıştır. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile EXPO 2016 Antalya Ajansı tarafından düzenlenen Uluslararası Botanik Sergisi EXPO 2016 Antalya, 23 Nisan-30 Ekim 2016 tarihlerinde düzenlenmiş olup açılışı Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından yapılmıştır. Sergiye, 54 ülke ve 7 uluslararası kuruluş katılmıştır. EXPO 2016 Antalya, katılımcı sayısının yüksekliğiyle 1990 yılında Osaka'da düzenlenen EXPO'dan sonra ikinci sırada gelmektedir. En büyük bahçe Nepal'e ait olup onu sırasıyla ÇHC ve Almanya izlemiştir. EXPO alanını yaklaşık 4.5 milyon kişi ziyaret etmiştir. EXPO 2016 Antalya Ajansı'nda Bakanlığımız bir Büyükelçi ile temsil edilmiştir. EXPO 2016 Türkiye Genel Komiseri olarak da Bakanlığımızdan bir Büyükelçi görevlendirilmiştir.

EXPO 2017 Astana'ya ülkemizin Katılım Sözleşmesi, Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev'in 5 Ağustos 2016 tarihinde ülkemizi ziyareti sırasında imzalanmıştır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından Türkiye'yi tanıtan afişlerin basılı olarak sağlanması uygulamasına son verilmesi üzerine, anılan Bakanlıktan elektronik ortamda temin edilen afiş görselleri, Bakanlığımızın sistemi üzerinden tüm temsilciliklerimizin kullanımına sunulmuştur.

Yurtdışı temsilciliklerimizce 2016 yılı boyunca bütçe imkânlarımız çerçevesinde Türk kültürünü, sanatını ve mutfağını tanıtmak üzere Türk film günleri, konserler, Türk yemek haftaları, konferanslar ve sergiler düzenlenmiştir. Bakanlığımız, bu bağlamda 80'i aşkın ülkede 192 etkinliğe katkı sağlamıştır.

Diğer yandan, Bakanlığımız, çeşitli ülkelerle kültür, eğitim, spor vb. alanlardaki işbirliğinin hukukî zemine kavuşturulması ve geçmiş yıllarda yapılmış anlaşmaların günümüz şartlarına uyarlanması konusunda koordinasyon da sağlamaktadır. Bu kapsamda, 2016 yılı içerisinde 14 ülkeyle (Panama, Çin Halk Cumhuriyeti, Suudi Arabistan, Bahreyn, Katar, Belarus, Gine, Gana, Gambiya, Fas, Filistin, Ruanda, Somali, Benin) kültür, eğitim, arşiv, gençlik, spor ve bilim alanlarında İşbirliği Anlaşmaları imzalanmıştır.

Ayrıca, Uluslararası Öğrenciler Değerlendirme Kurulu'nun bir üyesi olarak Bakanlığımız, Türkiye'nin küresel ve bölgesel ölçekte sahip olduğu yumuşak gücün vasıtalarından biri olarak nitelendirilebilecek olan ve Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı'nın sorumluluğunda yürütülen Türkiye Bursları'nın 2016 yılı seçme ve değerlendirme sürecinde de görev almıştır.

UNESCO, uluslararası kamuoyunda, daha çok kültürel miras alanındaki çalışmalarıyla tanınmaktadır. Örgüt, bu alandaki çalışmasını, hâlen 165 ülkeden 1052 sit alanı ve kültür varlığının kayıtlı olduğu Dünya Miras Listesi dâhilinde yürütmekte; Liste'de bulunan alanların denetimi ise UNESCO Dünya Miras Komitesi (DMK) tarafından yürütülmektedir.

Ülkemiz 10-17 Temmuz 2016 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenen 40. DMK'ya ev sahipliği yapmış, Komite'nin başkanlığı bir yıl süreyle ülkemiz tarafından deruhte edilmiştir. Son yapılan DMK'da kabul edilen "Anı Arkeolojik Alanı"yla birlikte ülkemizin Dünya Miras Listesi'ndeki kayıtlı alan sayısı 16'ya yükselmiştir. Toplantıya, Komite üyeleri, Taraf Devletler, UNESCO yetkilileri, STK'lar ve basın mensupları dâhil 118 ülkeden toplam 1971 temsilci katılmıştır. 40. DMK'da, başkan ve ev sahibi ülke sıfatıyla Türkiye'nin girişimleriyle kaleme alınmış olan, insanlığın ortak mirasının tahribine karşı cesur önlemler almaya ve birlikte hareket etmeye davet eden "Dünya Mirasının Korunmasına Dair İstanbul Bildirgesi" Komite üyesi devletlerin oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Ülkemiz, Nisan 2015'te UNESCO'nun yönetsel organı konumundaki Yürütme Kurulu'na 2017-2021 dönemi için adaylığını açıklamış olup, 2016 yılı sonundan itibaren 2017 Kasım ayında yapılacak seçimler için faaliyetlerini hızlandırmıştır.

Bakanlığımızın kültürel alandaki bir diğer önceliğini de, yurtdışındaki tarihi eserlerimizin onarımı ve yenilenmesi çalışmaları teşkil etmektedir. Bakanlığımız, bu çalışmalara, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarımızla işbirliği hâlinde, 2016 yılında da önemli katkılarda bulunmuştur. Bu çerçevede, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı'nın (TİKA) bağlı olduğu Sayın Başbakan Yardımcısının başkanlığında, Bakanlığımızın da üyesi olduğu, "Yurt Dışındaki Kültür Varlıkları Eşgüdüm ve Yönlendirme Kurulu" çalışmalarını sürdürmektedir.

Bakanlığımızın desteğiyle Kültür ve Turizm Bakanlığımızca yürütülmekte olan yurtdışına kaçırılmış tarihi eserlerimizin ülkemize iadesini sağlamaya yönelik çalışmalar da 2016 yılında

yoğunlaşarak devam etmiştir. Yürütülen başarılı ve kararlı politikalarımızın bir neticesi olarak, 2016 yılında 30 kadar muhtelif tarihî eser ülkemize iade edilmiştir.

Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri Projesi'nin uzun vadeli hedefi, küresel ölçekte bir kültür merkezleri ağı oluşturarak, Türkiye'nin kültürel diplomasi alanındaki etkinliğinin arttırılmasıdır. Bu çerçevede, 2016 yılı sonu itibarıyla, toplam 36 ülke ve 44 şehirde Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri Bakanlığımızın da desteği ile faaliyetlerine devam etmektedir. Ayrıca, kültür merkezlerine ahdi temel sağlamaya yönelik kültür merkezleri anlaşmaları akdedilmesi amacıyla birçok ülkeyle müzakereler yürütülmektedir.

Bakanlığımız, Yunus Emre Enstitüsü'nün Türkoloji Projesi çerçevesinde yurtdışında Türkolojinin geliştirilmesi amacıyla yürüttüğü çalışmalara da destek olmaktadır. Proje kapsamında, 2016 yılı sonu itibarıyla, 40 ülkede, 72 üniversite ile işbirliği protokolü imzalanmıştır. Yurtdışında, Bakanlığımızın eşgüdümünde Milli Eğitim Bakanlığı ile TİKA tarafından desteklenen Türkçe Eğitim Merkezleri de bulunmaktadır.

Yükseköğretim alanında uluslararası rekabete uyum sağlanması ve bu alanda gerçekleştirilen atılımlar ile dünyada etkin ve itibarlı bir yer edinilmesi, sunulan eğitim ve diğer imkânlar sayesinde Türkiye'nin yükseköğrenim açısından önemli bir cazibe merkezi oluşturması belli başlı hedeflerimiz arasındadır. Bu hedefler doğrultusunda yürütülen çalışmalara Bakanlığımız ve ilgili dış temsilciliklerimizin sağladığı destek ve katkılar, kültürel diplomasi faaliyetlerimizin önemli bir boyutunu oluşturmaya devam etmektedir.

Ayrıca, bu doğrultuda çeşitli üniversitelerimiz ile yabancı üniversiteler arasında akademisyen ve öğrenci değişimini ve işbirliğini öngören Mevlana Değişim Programları ve İşbirliği Protokolleri imzalanmıştır. Yurtdışındaki bazı üniversitelerde Türk Dili ve Edebiyatı Kursüleri kurulması ve öğretim görevlisi temini konularındaki çalışmalar da sürdürülmektedir.

Yükseköğretim ile ilgili konuların kayda değer bir diğer boyutunu da yabancı ülkelerin Hükümetimiz emrine tahsis ettikleri burslar oluşturmaktadır. Söz konusu burslardan faydalanacak adayların seçimi Bakanlığımızın da temsil edildiği ve Milli Eğitim Bakanlığında düzenlenen Burs Komisyonu mülakat toplantısı marifetiyle yapılmaktadır. Lisans, yüksek lisans, doktora ve araştırma alanlarında tahsis edilen burslara yoğun şekilde ilgi gösterildiği ve başvuru olduğu gözlenmektedir. Özellikle, Rusya ve Çin ile Macaristan, İtalya, Belçika, Finlandiya, İsviçre, Romanya, Slovenya ve Litvanya gibi Avrupa ülkeleri hükümetlerinin sağladığı burslar yoğun ilgi görmektedir.

Ülkemizde 15 Temmuz 2016 darbe teşebbüsü sonrasında kapatılan vakıf yükseköğretim kurumlarında kayıtlı yabancı öğrencilerin durumları ve yaşadıkları sorunların çözümü yönünde yoğun çalışmalar yürütülmüş ve bu sorunların büyük bir oranda çözüme kavuşturulmaları sağlanmıştır. Bu çerçevede, söz konusu yabancı öğrenciler YÖK tarafından belirlenen Koordinatör Üniversitelere yerleştirilmişlerdir.

Daha evvel almakta oldukları burs, yiyecek veya konaklama giderleri gibi destekleri kesilen yabancı öğrencilerin mağduriyetlerinin giderilebilmesi amacıyla Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı ile Gençlik ve Spor Bakanlığı eşgüdümünde, mahallinde ilgili Valilikler başkanlığında Komisyonlar oluşturulmuştur. Bu kapsamda, ülkemizdeki yabancı Büyükelçiliklerin kendi vatandaşları olan öğrencilere yönelik yardım talepleri Bakanlığımızca ilgili Valilik bünyesindeki Komisyona iletilmekte ve bu öğrencilere imkânlar nispetinde yardım sağlanmaktadır.

Enformasyon ve Kamu Diplomasisi

Bakanlığımızın faaliyetlerinin ve dış politikamızın kamuoyuna nesnel ve hızlı şekilde yansıtılmasının sağlanması, enformasyon ve kamu diplomasisi alanında hedeflenen sonuçların alınması bakımından önem taşımaktadır. Bu itibarla, 2016 yılı içinde de kapsamlı, sonuç odaklı ve etkin şekilde kamu diplomasisi yürütülebilmesi için ulusal ve uluslararası basın-yayın organlarıyla etkileşim hâlinde olunması, ayrıca medya ve sosyal medya üzerinden gerçekleştirilen kamuoyunu bilgilendirme sürecinde ilgili kurum ve kuruluşlarımızla eşgüdümün sürdürülmesi amaçlanmıştır.

2016 yılı içerisinde bu anlayışla genel hatlarıyla aşağıda kayıtlı alanlarda faaliyetler sürdürülmüştür:

- Küresel/bölgesel güncel gelişmelere ilişkin yaklaşımlarımızın Bakanlık açıklamaları ile Sayın Bakanımız ve Bakanlık Sözcüsü tarafından düzenlenen basın bilgilendirme toplantıları kanalıyla duyurulması,
- Sayın Cumhurbaşkanımız, Sayın Başbakanımız ve Sayın Bakanımızla mülakat taleplerinin karşılanması,
- Yerli ve yabancı basın mensuplarının/medya kuruluşlarının ziyaret/bilgi vb. taleplerinin ilgili kurum ve kuruluşlarımızla da eşgüdüm içerisinde karşılanması,
- Basını ilgilendiren konulardaki diğer faaliyetler,
- Vatandaşlarımızın Başbakanlık İletişim Merkezi'ne (BİMER) ilettikleri başvuruların ilgili birimlerimize aktararak sonuçlandırılmasının sağlanması,
- Dış Temsilciliklerimizin bulundukları ülkelerdeki lobicilik ve halkla ilişkiler faaliyetlerinin koordinasyonu,
- Bakanlığımızdan ve diğer kurumlardan yurtdışına atanan personele yönelik Bakanlığımızca düzenlenen eğitim programları kapsamında basınla ilişkilerin ve etkin kamu diplomasisinin önemi hakkında sunumlar gerçekleştirilmesi,

- Yabancı diplomatlar için Diplomasi Akademisi Başkanlığımızca Bakanlığımızda düzenlenen eğitim programlarında kamu diplomasisi faaliyetlerimiz ve sosyal medya uygulamalarımız hakkında bilgi sunulması,
- Bakanlığımız internet sayfası ile sosyal medya hesaplarının yönetimi, dış temsilciliklerimiz internet sayfaları ve sosyal medya hesaplarına ihtiyaç duyulan hususlarda destek sağlanması,
- Sayın Bakanımızın Twitter hesabına dış politika faaliyetleri bağlamında katkı sağlanması.

Bu çerçevede, Bakanlık Sözcüsü tarafından 2016 yılında Ankara’da yerleşik diplomasi muhabirlerine yönelik 6 olağan basın toplantısı tertiplenmiş, ayrıca dış politikamıza ve güncel gelişmelere ilişkin olarak 334 Bakanlık açıklaması ile 50 “Soruya-Cevap” şeklinde açıklama yapılmıştır.

Ayrıca, Bakanlığımız üst düzey yetkililerinin katılımıyla belirli konularda basına yönelik “arka plan” toplantıları tertiplenmiştir. Medya ve kamuoyunun ilgisini çekebileceği düşünülen konulara ve gelişmelere dair notlar basın mensuplarına iletmeye devam edilmiş, basının takibinde yarar görülen yurtiçindeki ve yurtdışındaki uluslararası etkinlikler ile üst düzey ziyaretlere ilişkin olarak medya organlarıyla eşgüdümde bulunulmuştur. Yıl içerisinde ülkemizin evsahipliğinde yapılan uluslararası toplantılara ilişkin basın düzenlemeleri de, gerekli hâllerde ilgili kurum ve kuruluşlarımızla eşgüdüm hâlinde gerçekleştirilmiştir.

Diğer yandan, uluslararası basında ülkemiz hakkında nesnel yayınlar yapılmasını sağlamaya yönelik çalışmalar kapsamında yabancı basın mensuplarının ülkemizi ziyaret etmeleri ve üst düzey yetkililerimizle röportaj yapmaları hususunda Basın-Yayın Enformasyon Genel Müdürlüğü başta olmak üzere ilgili kurumlarımızla eşgüdüm hâlinde çalışmalar yürütülmüş; ayrıca Sayın Cumhurbaşkanımız, Sayın Başbakanımız ve Sayın Dışişleri Bakanımızla gerçekleştirilmek istenen mülakat taleplerinin gereği yerine getirilmiştir.

Türkiye’yi ziyaret eden üst düzeyli yabancı konuklara eşlik eden yabancı basın mensuplarının ülkemizdeki çalışmaları mümkün olan ölçüde kolaylaştırılmış, keza yurtdışı seyahatlerde üst düzey yetkililerimize refakat eden basın mensupları için de görevlerini yerine getirebilecekleri olanaklar sağlanmaya çalışılmıştır.

Bölgemizde cereyan eden gelişmelere bağlı olarak yabancı medyanın ülkemize olan ilgisi artmaktadır. Bu bağlamda, ülkemize sığınan Suriye vatandaşlarının ağırlandığı muhtelif Geçici Barınma Merkezlerinde (GBM) incelemelerde bulunmak isteyen yabancı basın mensuplarının dış temsilciliklerimizce alınan ziyaret talepleri için Bakanlığımız koordinasyon görevini yerine getirmeye devam etmiştir.

Bölgedeki gelişmeleri daha yakından izlemek için çok sayıda yabancı basın-yayın kuruluşu ülkemize mukim temsilciler atama eğilimindedir. 2016 yılında Bakanlık Sözcüsü tarafından

akredite yabancı basın mensuplarıyla İstanbul’da bilgilendirme toplantıları gerçekleştirilmiştir.

“4982 Sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu” ve “3071 Sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun” çerçevesinde Bakanlığımıza yöneltilen soruların cevaplandırılması “Bilgi Edinme Birimi” tarafından koordine edilmektedir. Bu çerçevede, Bakanlığımıza yapılan bilgi edinme başvurularının sayısı her yıl artış göstermekte olup, 2015 yılı sonunda 7.399 olan başvuru sayısı 2016 yılı bitiminde 13.384’e ulaşmıştır.

Devletlerarası ilişkilerde klasik diplomasi yöntemlerine ilaveten, kamu diplomasisi faaliyetleri de giderek artan biçimde önem kazanmaktadır. Artık devletler, kamu diplomasisi kanalıyla diğer ülkelerdeki kamuoylarına ulaşmak ve kendilerine müzahir bir algı ile olumlu bir imaj oluşturmak arayışındadır. Kamu diplomasisi faaliyetlerinin artan önemi dikkate alınarak bu alandaki çalışmaların kapsamlı şekilde sürdürülmesi ve koordine edilmesi amacıyla, Bakanlığımızda 2016 yılı Kasım ayında İletişim ve Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdür Yardımcılığı ihdas edilmiştir.

Dış politikaya ilişkin kamu diplomasisi faaliyetlerimizde, yabancı kamuoylarının kendilerine has özelliklerinin dikkate alınmasına özen gösterilmektedir. Başarılı bir kamu diplomasisi stratejisinin temeli bilgilendirme ve etkileme olup Bakanlığımız mensupları yurtdışındaki görevlerinde bulundukları ülkenin basın-yayın organları, düşünce kuruluşları, kanaat önderleri ve üniversiteleriyle bu doğrultuda çalışmalar yapmaktadır.

Diğer yandan, 15 Temmuz darbe teşebbüsü hakkında basının bilgilendirilmesi amacıyla dış temsilciliklerimizce yabancı basınla düzenli olarak bilgi paylaşılmaktadır. Bu çerçevede, dış temsilciliklerimizce yazılı/görsel basına mülakatlar verilmekte, basın toplantıları düzenlenmekte, gazete ve dergilerde makale/mektuplar yayımlanmaktadır.

İletişim teknolojilerindeki gelişme, kamu diplomasisi uygulamalarında sosyal medyadan da yararlanma imkânı sağlamış, hatta sosyal medyanın etkin kullanımı artık neredeyse zorunlu hâle gelmiştir. Bu çerçevede, dış politikamızın geniş kitlelere doğru ve hızlı bir şekilde anlatılabilmesi amacıyla Bakanlığımıza ve dış temsilciliklerimize ait sosyal medya hesaplarından yararlanılmakta, söz konusu hesapların daha etkin ve hedef kitleye ulaşabilir hâle getirilmesi amacıyla çalışmalar yürütülmektedir.

2016 yılı sonu itibarıyla, Dışişleri Bakanlığı Türkçe Twitter sayfasının takipçi sayısı 1 milyon 264 bine, İngilizce Twitter sayfasının takipçi sayısı 45 bin 776’ya, Türkçe Facebook sayfasını takip eden kişi sayısı 298 bin 683’e, İngilizce Facebook hesabının takipçi sayısı ise 11 bin 357’ye ulaşmıştır.

Kamu diplomasisi çalışmaları bağlamında, Dışişleri Bakanlığı’nın dışa açılan yüzü niteliğindeki internet sitesi de önemli araçlardan biridir. Sayın Bakanımızın yurtdışı ziyaretleri ve ülkemize gerçekleştirilen ziyaretler gibi dış politikamızda öne çıkan güncel gelişmeler,

Sayın Bakanımızın makale, konuşma, mülakat ve mesajları, Sayın Bakanımız ve Bakanlık Sözcülüğüne yapılan basın toplantılarının çözümleri, Bakanlık açıklama ve duyuruları internet sayfasında kamuoyuyla paylaşılmaktadır. Bakanlığımız internet sitesi, Türkçeye ilaveten İngilizce, Fransızca ve Arapça dillerinde faaliyet göstermektedir.

Dış Temsilciliklerimizin internet sayfalarında Türkçe'nin yanı sıra, İngilizce ve/veya yerel dillerde (Fransızca, Arapça, Rusça, Almanca, İspanyolca, İtalyanca, Çince, Japonca, vd.) yayın yapılmaktadır.

Bakanlık internet sitemizi 2016 yılında, bir önceki yıla göre % 60 artışla toplam 6.930.000 kişi ziyaret etmiştir. Bunların % 63,75'ini Türkçe, % 22,78'ini İngilizce, % 13,47'sini ise diğer dillerdeki sayfalarımızı ziyaret edenler oluşturmaktadır. Bakanlığımıza ait internet sitesinin ana sayfasında yer alan güncel gelişmeler bölümünde 2016 yılında 334 metin yayınlanmıştır.

Yurtdışında Yaşayan Vatandaşlarımız

Yurtdışında yaşayan vatandaşlarımız, dış politikamızın en önemli unsurlarından birini teşkil etmektedir.

Yurt dışında yaşayan 6 milyonu aşkın Türk kökenlinin yaklaşık 5,5 milyonu Avrupa ülkelerinde yerleşiktir.

Yurtdışındaki Türk vatandaşlarına yönelik politikamız, insanlarımızın bulundukları ülkelerin siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel hayatlarına etkin birer birey olarak katılmalarını amaçlarken, aynı zamanda anavatanları, anadilleri ve kültürleriyle bağlarını korumalarını da hedeflemektedir.

Bu çerçevede, Türk toplumunun ülkemizle olan bağlarının güçlendirilmesi, benliklerinin korunması, durumlarının iyileştirilmesi, bulundukları topluma etkin şekilde katılımlarının kolaylaştırılması, eğitim, kültür, din ve diğer alanlarda ihtiyaç duydukları hizmetlerin verilmesi yönünde ülkemizin çeşitli kurumlarıyla yakın işbirliği içerisinde yoğun şekilde çalışılmaktadır.

Yurtdışındaki Türk toplumuna eğitim, anadil ve dinî hizmet verilmesi amacıyla 2016 yılında Bakanlıklararası Ortak Kültür Komisyonu kararıyla atanan 1.707 öğretmen, 81 okutman ve 1.431 din görevlimiz yurtdışında görev yapmıştır.

Yerel makamlarla ilişkilerinde hukukî konularda ihtiyaç duyabilecekleri bilgi ve yönlendirmenin sağlanması amacıyla halihazırda 42 temsilciliğimizde vatandaşlarımıza ücretsiz olarak hukuk danışmanlığı hizmeti verilmektedir.

Uyum, etkin katılım ve yabancı düşmanlığı gibi hususlar da yakından takip edilen konular arasındadır. Özellikle Avrupa ülkelerindeki terör saldırıları ve son dönemde yaşanan göçmen krizi sonrasında Batı Avrupa’da İslâm karşıtlığı eğilimleri yaygınlaşmış, vatandaşlarımıza ve diğer Müslüman göçmenlere yönelik saldırılarda artış görülmüştür. Bu amaçla, göç/uyum yasa ve politikalarının ayrımcılık içeren hususlardan arındırılması yönünde temas ve girişimlerimiz devam etmektedir. Bununla birlikte, Batı Avrupa ağırlıklı olmak üzere Türk toplumu üyelerine, mallarına, camilerine/ibadethanelerine yönelik yabancı düşmanlığı, ayrımcılık ve ırkçılık içerikli saldırılar maalesef devam etmektedir. 2016 yılında vatandaşlarımıza yönelik yabancı düşmanlığı motifli 128 saldırı kaydedilmiştir. Saldırıya uğrayan vatandaşlarımızla ilgili olarak Başkonsolosluklarımız derhal yerel makamlar nezdinde gerekli girişimleri yapmaktadır. Konuya verdiğimiz önem ile artan hassasiyet ve endişelerimiz çok taraflı platformlarda da dile getirilmekte; özellikle Birleşmiş Milletler, Avrupa Konseyi ve Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı nezdinde ülkemiz aktif bir tutum izlemekte, bu konuda kabul edilen karar tasarılarının/tavsiyelerin oluşmasında öncü bir rol üstlenmektedir.

Ayrıca, ilgili dış temsilciliklerimizce yurtdışında yaşayan vatandaşlarımızın sorunlarını ve taleplerini incelemeye ve çözüm yolları üretmeye yönelik düzenli toplantılar tertiplenmektedir. Bu çerçevede, yurtdışındaki Türk toplumu, kendi aralarındaki iletişim ağını genişletmeleri, aralarındaki dayanışmayı güçlendirmeleri ve etkin sivil toplum kuruluşları olarak faaliyet göstermeleri için de teşvik edilmektedir.

Hâlihazırda 27 ülkede 59 Türk şehitliği bulunmaktadır. 2016/9430 sayılı “Şehitlik Yönetmeliği” ile yurtdışında bulunan şehitliklerimizin yönetim, inşa bakım, onarım ve koruma işlemleri Büyükelçiliklerimiz tarafından yürütülmeye başlanmıştır.

Konsolosluk Faaliyetleri

Ülkeler arasındaki ilişkiler, hızlı bir şekilde küreselleşen dünyada, yalnızca devletler arasındaki temaslardan ibaret olmaktan çıkmıştır. Farklı ülkelerdeki bireyler ya da gruplar artan bir şekilde birbiriyle irtibata geçmekte; ekonomik, ticari ve sosyal bakımdan ilişkiler kurmaktadır. Bu ilişkiler sayesinde konsolosluk alanındaki faaliyetler de derinlik ve yoğunluk kazanmaktadır.

Vatandaşlarımızın yurtdışında yaşamaları muhtemel sorunlar hakkında önceden çeşitli vesilelerle bilgilendirilmelerini sağlamak, vatandaşlarımıza istedikleri zaman kolaylıkla ve rahatlıkla Bakanlığımızı arayarak her konuyu danışabilme imkânına sahip olduklarını hissettirebilmek, yabancı ülkelerle konsolosluk alanındaki görüşmeleri sürdürülebilir hâle getirerek, vatandaşlarımızın yabancı ülke mevzuatını bilmemekten kaynaklanan mağduriyetlerini yabancı muhataplarımız ile yüz yüze görüşerek giderebilmek, mevzuatımızı ve yürürlükteki uygulamalarımızı diğer ülkelerdeki mevzuat ve uygulamalarla karşılaştırabilmek, yeknesaklığın sağlanamadığı durumlarda sıkıntılarımızı birebir anlatabilmek ve çözüme yönelik önerilerimizi hayata geçirebilmek hedeflenmektedir.

Konsolosluk işlemleriyle ilgili konularda telefonla yapılan vatandaş başvurularını karşılamak amacıyla kurulan Konsolosluk Çağrı Merkezi (KÇM) hâlen konsolosluk mevzuatı konusunda eğitimli 40 personel ile 7 gün 24 saat boyunca, Türkçe'nin yanı sıra beş dilde (İngilizce, Almanca, Fransızca, Flamanca ve İtalyanca) hizmet vermektedir. Vatandaşlarımızın yoğun olarak bulundukları ülkelerden “tek hat ile erişim projesi” ve “canlı yardım” aracılığıyla KÇM'ye kolaylıkla erişimleri sağlanmıştır. KÇM aracılığıyla 2016 yılı sonuna kadar yaklaşık 4 milyon (3.941.728 adet) vatandaş talebine yanıt verilmiştir.

Yurtdışında yaşayan vatandaşlarımıza daha kaliteli ve süratli konsolosluk hizmeti sunulması amacıyla yeni temsilciliklerimiz açılmaya devam edilmektedir. 2016 yılında 1 muvazzaf Başkonsolosluk (Miami) faaliyete geçmiş, 16 Fahri Başkonsolosluk/Konsolosluk açılması yönünde Bakanlar Kurulu Kararları çıkmış, 12 adet yeni Fahri Konsolos atanmıştır. Öte yandan, 14 Fahri Konsolosun görev süresi sona ermiş ve 5 Fahri Konsolosun görevlerine ise tarafımızca son verilmiştir.

Bakanlığımız tasdik biriminde, Türkiye Cumhuriyeti Büyükelçilikleri ile Başkonsolosluklarında, Türkiye Cumhuriyeti Valilik ve Kaymakamlıklarında ve Türkiye’de yerleşik yabancı ülke temsilciliklerinde görevli yetkili personelin imza mühür örnekleri metne şamil olmamak üzere onaylanmaktadır. 2016 yılında Bakanlığımız Tasdik Biriminde, 21.122 şahıs veya firmanın toplam 71.666 tasdik işlemi gerçekleştirilmiş ve 2.565.658,10 TL hasılat elde edilmiştir.

Adli makamlarımızca çeşitli suçlardan dolayı aranmakta olan ve yurtdışında yakalanan toplam 61 sanığın 2016 yılında ülkemize iadesi gerçekleştirilmiştir. Öte yandan, 2016 yılında ülkemizde yakalanan ve çeşitli ülkelere iadesi talep edilen 2 kişinin de anılan ülkelere iadesi yapılmıştır.

Yurtdışında çeşitli nedenlerle hüküm giymiş 21 vatandaşımızın cezalarının kalan kısmını ülkemizdeki hapisanelerde tamamlayabilmeleri yönündeki nakil talepleri sonuçlandırılmıştır. Benzer şekilde, ülkemizdeki cezaevlerinde bulunan iki yabancının kalan cezalarını kendi ülkelerinde çekebilmeleri amacıyla ülkelere nakilleri gerçekleştirilmiştir.

2016 yılı içerisinde, çeşitli ülkelere mağdur durumda kalan 34 vatandaşımızın borç senedi verilmek suretiyle, muhtelif ülkelere ciddi rahatsızlıklar geçiren 416 vatandaşımızın ise ambulans uçakla ülkemize intikali sağlanmıştır.

Vatandaşlarımıza yönelik olarak Riyad ve Stokholm Büyükelçiliklerimizce ve Londra, Los Angeles, Sidney, Melburn, Boston, Miami Başkonsolosluklarımızca gezici konsolosluk hizmeti sunulmuştur.

2016 yılı içinde konsolosluk konularında Azerbaycan ile iki, Hırvatistan, Gürcistan ve Bahreyn ile birer anlaşma imzalanmıştır.

6304 Sayılı “Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”un Resmi Gazete’de 18 Mayıs 2012’de yayımlanarak yürürlüğe girmesi sonucunda yurtdışındaki vatandaşlarımızın hem bulundukları yerlerde açılacak sandıklarda, hem de gümrüklerde oy kullanmalarına imkân sağlanmıştır. Yurtdışında yaşayan vatandaşlarımızın oy kullanmalarına ilişkin hazırlıklar, Yüksek Seçim Kurulu (YSK) ve diğer ilgili kurumlarla eşgüdüm içerisinde Bakanlığımızca yürütölmektedir. Bu çerçevede, yurtdışında sandık kurulması durumunda ilgili ölkelerden gerekli izinlerin alınması, misyon binalarımızın yeterli olmadığı yerlerde mekan kiralınması, yurtdışı seçmen kütüğünde yer alınabilmesini teminen vatandaşlarımızın adres beyanlarının tamamlanması gibi çalışmalar Bakanlığımızca yerine getirilmektedir.

Türkiye-AB Geri Kabul Anlaşması (GKA) ve Vize Serbestisi Diyaloğı Mutabakat Metni eşzamanlı olarak 16 Aralık 2013 tarihinde imzalanmıştır. Brüksel’de 29 Kasım 2015 tarihinde düzenlenen Türkiye-AB Zirvesi’nde GKA’nın üçüncü ölkelerden vatandaşları bakımından uygulanma tarihi 1 Ekim 2017’den 1 Haziran 2016’ya çekilmiş, 18 Mart 2016 tarihinde Brüksel’de düzenlenen Üçüncü Türkiye-AB Zirvesinde ise vize serbestisi tarihinin Haziran 2016 sonuna çekilmesi kararlaştırılmıştır.

AB Komisyonu’nun 2016 tarihli Üçüncü Vize İlerleme Raporu’nda, ölkemizin Yol Haritası’nda kayıtlı 72 kriterin 65’ini tam olarak yerine getirdiğinin ortaya konmasına rağmen, kalan kriterlerde atılacak adımlar konusunda AB Komisyonu’yla ortak paydada buluşulamaması ve özellikle terörle mücadele mevzuatımızda değişiklik yapılmasını öngören kriter hakkında karşılıklı açıklamaların sürece siyasi bir boyut katması nedeniyle vize serbestisi hâlen sağlanmamıştır. Bunun sonucu olarak, GKA’nın üçüncü ölkelerden vatandaşları bakımından uygulanmasına da ölkemizce başlanmamıştır.

Vatandaşlarımızın yabancı ölkelere vizesiz seyahat edebilmelerinin önündeki engellerin başında gelen vize uygulamasının kaldırılması yönünde yoğun çabalarımız sürdürölmektedir.

Ölkemizin akdetmiş olduğı ikili anlaşmalar veya tek taraflı olarak almış olduğı kararlar uyarınca, halihazırda 79 ölkeden vatandaş Türkiye’ye seyahatlerinde vizeden muafır. 2002 yılı itibarıyla, umuma mahsus pasaport hamili vatandaşlarımız 42 ölkeye vizesiz seyahat edebilmekteyken, hâlihazırda bu sayı onay işlemleri tamamlanmak üzere olan hukukî düzenlemelerle birlikte 70’e yükselmiştir. 2016 yılı içinde, Ruanda ile vatandaşlarımızın seyahat özgürlüğünü genişletecek çalışmalarımız önümüzdeki dönemde de kararlılıkla sürdürölecektir.

Diğer yandan, son yıllarda ölkemize gelen turist sayısındaki artış gözönüne alınarak, havalimanlarımızda ve dış temsilciliklerimizde görevli memurlarımızın iş yükünü azaltmak ve ölkemizin çağdaş devlet yönetimi imajını pekiştirmek amacıyla 17 Nisan 2013 tarihinde hayata geçirilen Elektronik Vize Başvuru Sistemi (e-Vize) yoğun şekilde rağbet görmektedir. 2016’da 7 ölkede (Afganistan, Suudi Arabistan, Hindistan, Cezayir, Irak, Pakistan ve Katar’da) ön başvuru merkezleri aracılığıyla yabancılara vize verilmeye başlanmış, ayrıca e-

Vize'nin bir türü olarak sağlık, turizm ve iş amaçlı seyahatler için Irak, Libya ve Cezayir uyruklular için “C1 sistemi” geliştirilmiştir.

Son yıllarda, kara sınırlarında alınan önlemler neticesinde, düzensiz göçün deniz yoluna (Ege ve Akdeniz) doğru kaydığı gözlemlenmektedir. 2016 yılında, Sahil Güvenlik Komutanlığımız birimlerince, 37.130 düzensiz göçmen denizden kurtarılırken, 118 göçmen kaçakçısı yakalanmıştır.

Stratejik Araştırmalar Merkezi

Türk dış politikasında karar alma mekânizmalarında görev yapanlara bağımsız akademik görüş ve değerlendirmeler sunmak amacıyla kurulan Stratejik Araştırmalar Merkezi (STRM/SAM), Bakanlığımızın ilgili birimlerine ve diğer devlet kurumlarına bilimsel ve entelektüel danışmanlık hizmeti vermekte, Türkiye’den ve dünyadan üniversiteler, akademisyenler, düşünce kuruluşları, araştırma merkezleri ve resmi kurumlarla çeşitli ortak çalışmalar ve etkinlikler düzenlemekte ve Türk dış politikasını yakından ilgilendiren konular başta olmak üzere nitelikli akademik yayınlar çıkarmaktadır.

STRM, uluslararası ilişkiler ve Türk dış politikası kapsamında karar vericilere güvenilir bilgi, bağımsız görüş ve öneriler sunma misyonunun yanı sıra, kamu diplomasisi faaliyetlerine de katkıda bulunmak amacıyla kurulmuştur. Öte yandan, STRM de, Bakanlığımızın diğer birimleri gibi yetersiz sayıda personel ile çalışmakta olup bahsekonu ulusal ve uluslararası düzeyde toplantı, konferans, forum vb. faaliyetleri düzenleme görevini icrasında, bilimsel ve akademik araştırma faaliyetlerini yürütebilecek yeterli sayıda personel ve uzmana sahip değildir. Ancak, bu eksiklik anılan faaliyetler gerçekleştirilirken mümkün olan ölçüde, Türk ve yabancı üniversitelerle, kurum ve uzmanlarla daha fazla işbirliği yapılarak telafi edilmeye çalışılmaktadır. Bu sayede, STRM, Bakanlığımızın düşünce kuruluşları ve üniversitelere açılan penceresi işlevini de görmektedir.

STRM bugüne kadar, 60’ın üstünde ülkede faaliyet gösteren akademik ve düşünce kuruluşuyla işbirliği bağları oluşturmuş ve pek çok yabancı düşünce kuruluşuyla da işbirliği amacıyla anlayış muhtırası imzalamıştır.

STRM son yıllarda yüksek tanıtım değerini haiz “Forum” faaliyetlerini de düzenlemeye başlamıştır. Forum faaliyetleri sayesinde, ilgili ülkelerden akademisyenler, iş adamları, gazeteciler, parlamenterler ve sanatçıların katılımıyla ortak anlayış ve samimi diyalog çerçevesinin oluşturulması amaçlanmaktadır.

STRM, üç ayda bir düzenli olarak İngilizce “*Perceptions: Journal of International Affairs*” dergisini yayınlamaktadır. Dergide Türk ve yabancı uzmanlar ile akademisyenlerin makalelerine yer verilmektedir. “*Perceptions*” hâlihazırda PAIS ve CSA adlı uluslararası akademik endeks sistemlerine dahil edilmiş bulunmaktadır. Ayrıca, “TÜBİTAK ULAKBİM Ulusal Atıf Sistemi” kapsamında taranmaya da başlanmıştır.

“Perceptions” dergisine ilave olarak özel dosya formatında “SAM Vision Papers” ve “SAM Papers”, “SAM Reports” adlı yayınlar da çıkartılmaktadır. “Perceptions: Journal of International Affairs” isimli süreli yayınının dört sayısının, “SAM Papers” ve “SAM Reports” başlıklı yayınların ise iki sayısının basım işlemleri gerçekleştirilmiştir.

STRM, 2016 yılı içerisinde özellikle yurtiçinde geniş katılımlı olarak nitelendirilebilecek (katılımcı sayısı 100’e yaklaşan) ülkemizin gündeminde ağırlıklı olarak yer tutan farklı dış politika konularında, altı uluslararası konferansa evsahipliği yapmış; ayrıca, yurtiçinde ve yurtdışında 13 ulusal/uluslararası konferans, panel ve çalıştayın müstakilen veya partner kurumlarla ortaklaşa olarak düzenleyicisi olmuştur.

STRM ayrıca, yaklaşık 40’ar öğrenciyle, kış aylarında “SAM Kış Okulu Programı” ve “SAM Uluslararası Hukuk Kış Okulu Programı”, yaz aylarında ise “SAM Yaz Okulu Programı” düzenlemiş, yıl boyunca farklı dönemlerde 100’e yakın öğrencinin SAM stajyeri olarak kısa süreli deneyim kazanmasına imkân sağlamıştır.

Diplomasi Akademisi

Diplomasi Akademisi Başkanlığı, 22 Ocak 1968 tarihinde Dışişleri Akademisi adıyla faaliyete geçmiş; 24 Haziran 1994 tarih ve 4009 sayılı “Dışişleri Bakanlığı’nın Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun”la “Dışişleri Eğitim Merkezi” adını almış ve son olarak 7 Temmuz 2010 tarih ve 6004 sayılı yeni Teşkilat Kanunu ile bugünkü ismini almıştır.

2016 yılında hizmetiçi eğitim programlarından toplam 394 kişi yararlanmıştır. 52. Dönem Aday Meslek Memurlarının hizmetiçi eğitimleri 4 Nisan- 13 Haziran 2016, 6. Dönem Aday Konsolosluk ve İhtisas Memurlarının hizmetiçi eğitimleri 9 Mayıs -1 Temmuz 2016 ve Merkez Memurlarının temel eğitimi 1-17 Mart 2016 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

İlk defa yurtdışına atanan kariyer memurları ve eşleri ile ikinci veya sonraki tayinlerini gerçekleştirecek olup da bilgilerini tazelemek isteyen personelimizden oluşan 109 kişilik grup için 8-29 Aralık 2016 tarihleri arasında iki aşamalı eğitim programı düzenlenmiştir.

İlk defa Büyükelçi olarak atanan 18 mensubumuz ile eşleri için 23 Haziran-11 Temmuz 2016 tarihlerinde eğitim programı gerçekleştirilmiştir.

Bakanlığımızda görev yapan memurların yabancı eşlerinden oluşan 14 kişilik gruba 4-5 Mayıs 2016 tarihlerinde, Ataşe Yardımcısı olarak atanan 26 kişilik gruba ise 18-29 Temmuz 2016 tarihleri arasında birer yönlendirme programı düzenlenmiştir.

2016 yılında diğer kamu kurum ve kuruluşlarına verilen eğitimlerden 2290 kişi yararlanmıştır.

“Online Yabancı Dil Eğitim Programı” kapsamında, Bakanlığımız mensubu 50 kişinin 15 Eylül 2015 tarihi itibarıyla başladıkları Arapça, Çince, İngilizce, Farsça, Almanca, Yunanca, İbranice, İtalyanca, Japonca, Portekizce, Rusça, İspanyolca, İsveççe dil eğitimleri 15 Eylül 2016 tarihinde tamamlanmıştır.

Yurtdışındaki temsilciliklerimizde görevli sözleşmeli personelimiz için yapılan kurum kültürü ve etkili iletişim eğitimi kapsamında; 9-13 Mart 2016 tarihleri arasında Rotterdam Başkonsolosluğumuzda görevli 32, 18-22 Mayıs 2016 tarihleri arasında Fransa’daki bazı misyonlarımızda (UNESCO Daimi Temsilciliği, OECD Daimi Temsilciliği, Paris Başkonsolosluğu ve Nant Başkonsolosluğu) görevli toplam 52 ve 8-10 Kasım 2016 tarihleri arasında Brüksel ve Anvers Başkonsolosluğumuzda görevli 23 kişiye eğitim verilmiştir.

2016 yılında yabancı diplomatlara verilen eğitimlere toplam 185 kişi katılmıştır.

Her yıl düzenli olarak yapılan Uluslararası Genç Diplomatlar Eğitim Programı’nın 22’ncisi 9-30 Nisan 2016 tarihleri arasında düzenlenmiş; programa Kafkasya, Orta Asya, Balkanlar, Orta Doğu, Uzak Doğu, Latin Amerika ve Afrika’daki 64 ülkeden birer diplomat katılmıştır.

14-22 Şubat 2016 tarihleri arasında ilk kez düzenlenen MİKTA ülkeleri diplomatları eğitim programına her üye ülkeden ikişer diplomat iştirak etmiştir.

Mali, Etiyopya, Kongo, Makedonya, Somali, Filistin, Gine, Kosova, Gambiya, Güney Sudan ve Afganistan’dan 111 diplomata ikili işbirliğine ilişkin Mutabakat Muhtıraları çerçevesinde eğitim verilmiştir.

2016 yılı içerisinde Cibuti, Sri Lanka ve Dominik ile Diplomasi Akademileri Arası İşbirliği Anlaşmaları imzalanmıştır.

Tercüme Faaliyetleri

2010 yılında yürürlüğe giren 6004 sayılı “Dışişleri Bakanlığı’nın Kuruluş ve Görevleri hakkında Kanun” ile ihdas edilen Tercüme Dairesi Başkanlığı (TRCD), Nisan 2011’de faaliyet göstermeye başlamıştır.

Bakanlığımızın yayınladığı açıklama, güncel gelişmeler ve diğer belgelere yönelik yabancı dil hizmeti başlangıçta sadece İngilizce olarak verilmekteydi. 2012 yılında Fransızca, 2013 yılında ise Arapça internet sayfaları hizmete açılmıştır. Ayrıca, İspanyolca, Rusça ve Almanca internet sayfası olan temsilciliklerimizin sayfalarında yayınlanmak üzere, açıklamaların ve notların günlük çevirisi de yapılmaktadır.

TRCD’de Arapça, İspanyolca, Rusça, Fransızca ve Almanca dillerinde tercüme yapan eleman sayısı her bir dil için 1 mütercimden oluşmaktadır.

Tablo 28- TRCD 2016 yılı istatistiki bilgileri

Yabancı Dil	Tercüme Edilen Sayfa Sayısı
Almanca	26
Arapça	157
Fransızca	317
İspanyolca	153
İngilizce	1727
Rusça	12
Basın Açıklaması	
6 Dil	364
Güncel Gelişmeler	
5 Dil	1000

TRCD’de imkânlar ölçüsünde üniversite öğrencilerine staj imkânı tanınmakta olup 2016 yılında 40 üniversite öğrencisi bu staj imkânından yararlanmıştır.

Dilde standart ve doğru kullanımların sağlanabilmesi için önemli bir araç olan Bilgisayar Destekli Çeviri Sistemi üzerinde çalışılmaktadır. Bu sistemin yurtdışı teşkilatında da kullanılması öngörülmektedir.

TRCD tarafından kullanılan Bilgisayar Destekli Çeviri Programından (BDÇ) dış teşkilatımızca da istifade edilmesi projesi kapsamında, Viyana Büyükelçiliğimize program kurulumunun gerçekleştirilmesi, lisans tahsis edilmesi ve ilgili personele eğitim verilmesi amacıyla eğitim ziyareti gerçekleştirilmiştir.

Başta uluslararası anlaşmalar olmak üzere, çevirilerde standardizasyonu sağlamak amacıyla Hukuk-Ekonomi-Politika (HEP) alanlarında bir terminoloji ve veri tabanı oluşturulması öngörülmüştür. Türkçe-İngilizce terminoloji ve veri tabanı projesinin gerçekleştirilmesine öncelik verilmiş; akademisyenlerden ve uzmanlardan oluşan bir çalışma grubu kurularak çalışmalara başlanmıştır. 2016 yılı içinde bu yöndeki çalışmalar devam etmiştir.

Arşiv Faaliyetleri

Arşiv Otomasyon Projemiz, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğünün işbirliği ve katkılarıyla 2014 yılından bu yana devam etmektedir. Bu projeyle, arşivimizin çağımız standartlarına uygun şartlarda muhafazası, tasnifi ve araştırmaya açılabilmesi amaçlanmaktadır.

Arşiv Otomasyon Projemizin birinci ayağı 1 Aralık 2014-19 Şubat 2016 tarihlerinde, ikinci ayağı ise 20 Şubat 2016-31 Aralık 2016 tarihlerinde tamamlanmıştır. Projenin üçüncü aşamasına ilişkin hazırlıklar sürmektedir.

Bakanlığımız arşiv yönetiminin sistematik bir bütünlük içerisinde yürütülmesini teminen, yurtdışı temsilciliklerimiz arşivlerinin de tasnifi, düzenlenmesi ve merkez arşivine nakli çalışmalarına destek olunmaktadır. Bu çerçevede, 2016 yılında Berlin ve Hartum Büyükelçiliklerimize dörder; İslâm İşbirliği Teşkilatı nezdinde Daimi Temsilciliğimiz ve Londra Başkonsolosluğumuza üçer; Kahire ve Kişinev Büyükelçiliklerimiz, Avrupa Konseyi nezdinde Daimi Temsilciliğimiz ile İslâm İşbirliği Teşkilatı nezdinde Daimi Temsilciliğimiz, Mainz, Frankfurt ve Essen Başkonsolosluklarımıza ikişer; Ottava ve Zagreb Büyükelçiliklerimiz ve Cenevre Başkonsololuğumuza birer kişi olmak üzere toplam 15 geçici görevlendirme yapılmıştır.

Arşiv Otomasyonu Projemiz kapsamında, yabancı arşiv kurumları ile ilişkilerimizi ilerletmek ve bilgi alışverişinde bulunmak amacıyla karşılıklı ziyaretler gerçekleştirilmektedir. Bu çerçevede, 2016 yılında Birleşik Krallık ve Moğolistan ziyaret edilmiş, Portekiz Dışişleri Bakanlığı heyeti ise ülkemizde ağırlanmıştır.

Arşivimizin tamamlayıcı bir unsuru olarak, Bakanlığımız Ömer Haluk Sipahioğlu Kütüphanesi bünyesinde bulunan basılı ve sayısal ortamdaki kitap, makale, veri tabanı gibi bilgi kaynaklarını geliştirip çeşitlendirmeye yönelik çalışmalarımız devam etmiştir. 2016 yılında kütüphanemize (bağış kitaplar dahil) 1.156 adet Türkçe, 180 adet İngilizce, 51 adet Fransızca, 7 adet Almanca, 1'er adet İspanyolca ve Arapça olmak üzere toplamda 1396 adet kitap kazandırılmıştır.

2016 yılında Bakanlığımızın tarihi önem taşıyan belgelerinin yerli ve yabancı heyetlere sergilenmesi amacıyla Arşiv Binamız içinde bir sergi salonu hazırlanmıştır.

Hukuk Müşavirliği

Hukuk Müşavirliğimizin misyonu, kanunlarla kendisine verilen görevleri süresinde ve titiz şekilde yerine getirmektir. Hukuk Müşavirliğimiz Türkiye Cumhuriyeti adına yapılan uluslararası andlaşmaların hazırlanması, akdedilmesi, uygulanması, değiştirilmesi ve sona erdirilmesi konularında görüş vermekte ve ayrıca imzalanmış olan andlaşmaların onay işlemlerini yürütmektedir. Bu çerçevede, ülkemizin taraf olduğu andlaşmaların onay süreçlerini takip etmekte, buna ilişkin ilgili dairelere gerekli bilgileri vererek, andlaşmaların onay, yürürlük ve tescil süreçlerine dair yazışma ve işlemleri yürütmekte ve uluslararası andlaşmaların kayıtlarını tutmaktadır.

2016 yılında bu kapsamda 71 adet uluslararası andlaşmanın uygun bulma kanunu çıkarılmış ve 86 adet uluslararası andlaşmanın Bakanlar Kurulu Kararı istihsal edilerek iç hukuk onay süreci tamamlanmıştır.

Hukuk Müşavirliğimiz Bakanlığımız birimlerince istifsar olunan hukukî meseleler hakkında görüş vermekte, adli ve idari davaları da takip etmektedir.

Teftiş Kurulu

Teftiş Kurulu Başkanlığının görev ve yetkileri, 14 Nisan 2006 tarihli “Dışışleri Bakanlığı Teftiş Kurulu Yönetmeliği” ile düzenlenmiştir.

2016 yılında Teftiş Kurulu Başkanlığı anılan Yönetmelik ve belirtilen yöntemler çerçevesinde, Başkan ve 3 TEKU Üyesi ile Büro’da görevli 3 Uzmanla görev ve çalışmalarını sürdürmüştür.

2016 yılı Olağan Denetim Programı çerçevesinde, 11 Büyükelçilik, 4 Daimi Temsilcilik ve 5 Başkonsolosluk olmak üzere toplam 20 dış temsilciliğimizin (Kuala Lumpur, Singapur, Viyana, Bişkek, Nuakşot, Riga, Pekin, Cakarta, Sofya, İslâmabad ve Budapeşte Büyükelçiliklerimiz, BM Viyana, AGİT, AVBİR ve NATO Daimi Temsilciliklerimiz ve Almatı, Houston, Los Angeles, St.Petersburg ve Karaçi Başkonsolosluklarımız) olağan denetimi gerçekleştirilmiştir.

2016 yılı olağan denetleme programında yer almakla birlikte, 15 Temmuz darbe teşebbüsü sonrasında meydana gelen gelişmeler ve Kurul üye sayısının az olması gibi nedenlerle bazı ülkelerdeki temsilciliklerimizdeki olağan denetimler ise ertelenmiştir.

2016 yılında Bakanlığımıza intikal eden şikâyet ve talepler çerçevesinde yapılan araştırma, inceleme, değerlendirme ve soruşturma sonucunda düzenlenen rapor sayısı 2’dir.

IV. KURUMSAL KABİLİYET VE KAPASİTENİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Stratejik coğrafi konumumuz nedeniyle, bölgemizde yaşanan ancak etkileri uluslararası çapta hissedilen tüm gelişmeler, ülkemizin çok yönlü bir dış politika yürütmesini zorunlu kılmaktadır. Dış politikamızın yürütülmesinde asli sorumluluk taşıyan Bakanlığımızın bu dönemde üstlendiği hassas görevleri en iyi şekilde yerine getirebilmesi için hem merkez hem de yurtdışı teşkilatının teknolojik ve insan kaynakları açısından yeterli imkân, kabiliyet, donanım ve esnekliğe sahip olması bir zorunluluktur. 2016 sonu itibarıyla mevcut 235 yurtdışı temsilciliğimizin bu imkânlarla faaliyetlerine devam edebilmesi için akılcı bir planlama ve etkin bir uygulamayla çalışılmaktadır. Etkin planlama ve uygulama yöntemi, Bakanlığımızın güçlü yönlerinden biridir.

Bakanlığımız, dış politika faaliyetlerinde üstlendiği sorumluluğu son derece mütevazı bir kadro ve kısıtlı bir bütçeyle yerine getirmektedir. 2016 yılı içerisinde yaşanan gelişmeler, Bakanlığımız personel sayısında da ciddi bir azalmaya neden olmuştur. Bu azalmaya rağmen, Bakanlığımızın mutat işlerinde gecikme veya aksama yaşanmadan mesaimiz devam ettirilmiştir. Mutat işlerimizin yanında, 2016 yılında meydana gelen iç ve dış gelişmelerle

bağlantılı olarak yoğun diplomasi trafiği yaşanmış ve etkili personel yönetimi sayesinde yoğunlaşan gündem layıkıyla takip edilmiş, sorumluluklarımız yerine getirilmiştir. Bunda, Bakanlık birimlerinin hızlı ve doğru karar alma kapasitelerinin yanı sıra, personelimizin diplomasi alanındaki geniş birikimi ve usta-çırak ilişkisiyle elde ettiği kurumsal vizyon, meslekte elde ettiği birikim ve tecrübe ile mesai saatlerinin ötesinde özverili çalışma anlayışının etkisi büyüktür. Bakanlığımız işleyiş yapısı ve personelimizin bu niteliklerinin güçlü yönlerimizi oluşturduğu, 2016 yılı içerisinde yaşanan gelişmelerle bir kez daha ispatlanmıştır.

Bakanlığımızın teknik altyapısı diğer bir güçlü yönümüzdür. Merkez birimlerinin ve yurtdışı teşkilatımızın haberleşme ve teknolojik altyapısı güncel tutulmaktadır. Donanım ve yazılım altyapımızın sürekli yenilenmesi, güncellenmesi ve daha üst seviyede hızlı haberleşme uygulamalarının temin edilmesi için araştırmalar sürdürülmektedir. Ayrıca, haberleşme sistemimizin siber saldırılara karşı güvenliğine özel önem verilmektedir.

Teknoloji, Bakanlığımızın yoğun mesaisini hafifletmek amacıyla da kullanılmaktadır. Mutat yazışma ve işlemlerin sanal ortamda gerçekleştirilmesi hem emek hem de maliyet açısından tasarruf sağlamaktadır. Vize işlemlerinin sanal ortamda yapılması, bu kapsamda kaydedilen önemli bir gelişme olmuştur. Sınır kapılarında evvelce bandrol ve kaşe şeklinde uygulanan vize işleminin yerini başarılı bir şekilde yürütülen e-vize uygulaması almaktadır. 2016 yılı sonu itibarıyla 106 ülke bu uygulamadan yararlanmakta olup, 2016 yılı içinde verilen vize sayısı 3,768,923'e ulaşmıştır (2013'ten bu yana toplam 16 milyondan fazla vize verilmiştir).

Ayrıca, vatandaşlarımızın pasaport başvurularında parmak izi verisinin alınarak Emniyet Genel Müdürlüğüne iletilmesi ve pasaport tanzimi sırasında pasaport yongalarında saklanmasını teminen, dış temsilciliklerimizde parmak izi tarama cihazı kullanılmaya başlanmıştır.

Yurtdışındaki vatandaşlarımıza sunulan konsolosluk hizmetlerinde standartların yükseltilmesi hedeflenmektedir. Konsolosluk işlemlerinin tamamlanması, ülkemizdeki diğer kamu kurumlarından bazı bilgilerin talep edilmesini gerekli kıldığı cihetle gecikmeyle tamamlanabilmekteydi. Kasım 2014 tarihinde başlatılan Konsolosluk Otomasyon Projesi ile tedricen bu bilgilere işlemler sırasında yurtdışındaki memurlarımızca da erişim imkânı sağlanmakta ve böylelikle işlemlerin kısa sürede tamamlanması mümkün hâle gelebilmektedir.

Vatandaşlarımızın konsolosluk işlemleri için Temsilciliklerimizde uzun süreler beklememeleri için randevu sistemine geçilmektedir. 7 gün 24 saat telefon ile ulaşılabilen Konsolosluk Çağrı Merkezi, internet sitesi üzerinden de hizmet sunmaya başlamıştır.

Kamu diplomasisi çalışmaları bağlamında, Dışişleri Bakanlığının dışa açılan yüzü niteliğindeki internet sitesi ve twitter, facebook gibi sosyal medya uygulamaları önemli araçlar arasındadır. Bakanlığımız web sayfası, Türkçeye ilaveten İngilizce, Fransızca ve

Arapça dillerinde faaliyet göstermektedir. Dış Temsilciliklerimizin internet sayfaları da, Türkçe'nin yanı sıra, İngilizce ve/veya yerel dillerde (Fransızca, Arapça, Rusça, Almanca, İspanyolca, İtalyanca, Çince, Japonca, vd.) yayın yapmaktadır.

A. Güçlü Yönlerimiz

Bakanlık internet sitemizi 2016 yılında, bir önceki yıla göre % 60 artışla toplam 6.930.000 kişi ziyaret etmiştir. Bu oranın % 63,75'ini Türkçe, % 22,78'ini İngilizce, % 13,47'sini ise diğer dillerdeki sayfalarımızı ziyaret edenler oluşturmaktadır. Bakanlığımıza ait internet sitesinin ana sayfasında yer alan güncel gelişmeler bölümünde 2016 yılında 334 metin yayınlanmıştır. 2016 yılı sonu itibarıyla, Dışişleri Bakanlığı Türkçe Twitter sayfasının takipçi sayısı 1 milyon 264 bine, İngilizce Twitter sayfasının takipçi sayısı 45 bin 776'ya, Türkçe Facebook sayfasını takip eden kişi sayısı 298 bin 683'e, İngilizce Facebook hesabının takipçi sayısı ise 11 bin 357'ye ulaşmıştır. Bu veriler dış politika vizyonumuzun her geçen gün daha geniş kitlelere ulaştırılabileceğine işaret etmektedir.

Bakanlığımız 2016 yılı içerisinde birçok uluslararası toplantıya ev sahipliği yapmıştır. Bu toplantıların organizasyonu, toplantılar sırasında kabul edilecek belgelerle ilgili yazım ve sekretarya işleri, gelen konuklar bağlamında yürütülen protokol işleri, personelimizin uzun ve özverili şekilde çalışmasının yanı sıra, güçlü bir bütçeyi de gerekli kılmaktadır. Her ikisi açısından da kısıtlı imkânlarla sahip olan Bakanlığımız bu toplantıları başarıyla düzenlemiştir.

B. Güçlendirilmesi Gereken Yönlerimiz

Ülkemizin siyasi ve ekonomik açılımları ve hedefleri doğrultusunda son dönemde uluslararası temaslarımızda kayda değer bir artış olmuştur. 2016 yılında meydana gelen ve küresel ölçekte yansımaları bulunan gelişmelerin yanı sıra, uluslararası gündemde yer almaya devam eden küresel ve bölgesel meseleler nedeniyle 2017 yılındaki ikili temas ve ziyaretlerin de yoğun şekilde sürmesi beklenmektedir.

Ülkemizin öncü rol üstlendiği çok taraflı işbirliği çabaları, uluslararası temaslarımızı daha da yoğunlaştırmakta ve ülkemizin ev sahipliğinde düzenlenecek uluslararası toplantıların sayısını arttırmaktadır. Girişimci ve insani dış politikamızın bir sonucu olarak, çeşitli alanlarda ve coğrafyalarda yeni görev ve sorumluluklar üstlenmeyi sürdüren Bakanlığımızın % 0,48 olan genel bütçe içindeki payının, yoğun diplomasi gündemine layıkıyla cevap vereceğimiz nitelikte artırılması elzemdir.

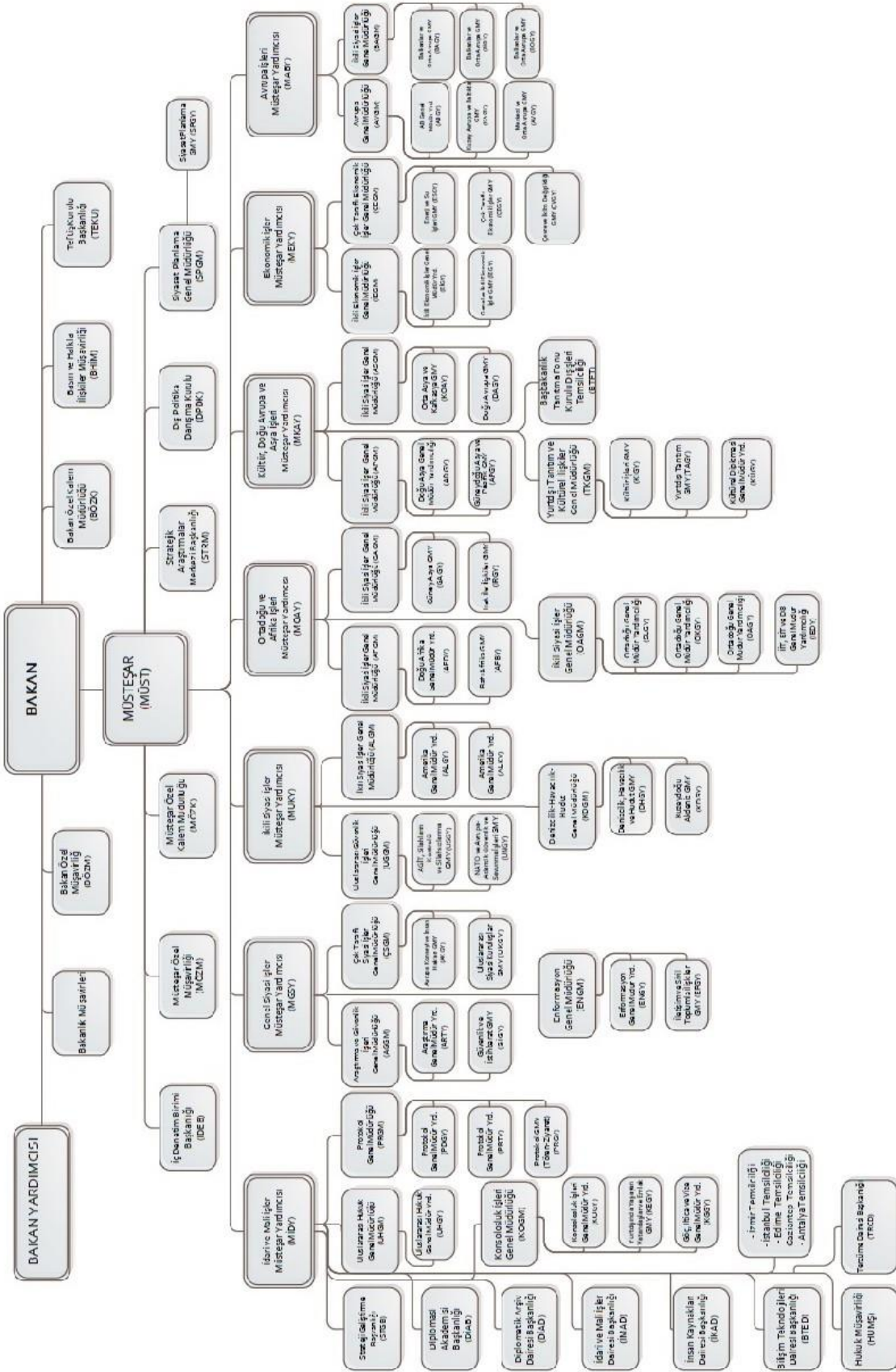
Bakanlığımızın, merkez ve yurtdışı teşkilatında verilen hizmetlerin özellikleri ve yoğunluğuyla orantılı fizikî koşul ve mekânlara ivedilikle kavuşturulması önem taşımaktadır. Bakanlığımız teknolojik imkânlardan en yüksek düzeyde yararlanan kurumlardan biridir. Vatandaşlarımıza verilen hizmetin (askerlik, nüfus, pasaport işlemleri) kalitesinin yükseltilmesi açısından da teknolojik gelişmelerin takibi ve temini çok önemli bir ihtiyaçtır.

Bakanlık kadrolarımızın iyi dil bilen, uluslararası ilişkiler ve dış politika konularına ileri derecede hakim, anayasal düzenimize ve milli değerlerimize bağlı genç kadrolarla güçlendirilmesi gerekmektedir.

Başta komşu ülkelerde konuşulan diller olmak üzere, İngilizce, Fransızca, Almanca gibi diller dışında kalan yabancı dillere hâkim personel sayısının artırılması önemlidir. Ayrıca, müteakip yıla ilişkin hizmet içi eğitim faaliyet ve süreçlerinin, Bakanlıktaki her düzey memuru kapsayacak şekilde yaygınlaştırılması, programa bağlanması ve bütçelenmesi gerekmektedir.

Bakanlık personelimizin birikimini ve sosyal haklarını güçlendirecek adımlar, özveriyle çalışan personelimizi motive edici nitelik arz edecektir. Dışışleri Bakanlığı çalışanlarının malî ve sosyal haklarının merkezdeki eşitlerinin ve diğer ülkelerin benzer görevlerdeki memurlarının düzeyine ulaştırılmasına yönelik çalışmalar devam ettirilmelidir.

TEŞKİLAT ŞEMASI

Ek-1: Üst Yöneticinin İç Kontrol Güvence Beyanı

İÇ KONTROL GÜVENCE BEYANI

Üst yönetici olarak yetkim dahilinde;

Bu raporda yer alan bilgilerin güvenilir, tam ve doğru olduğunu beyan ederim.

Bu raporda açıklanan faaliyetler için bütçe ile tahsis edilmiş kaynakların, planlanmış amaçlar doğrultusunda ve iyi malî yönetim ilkelerine uygun olarak kullanıldığını ve iç kontrol sisteminin işlemlerinin yasallık ve düzenliliğine ilişkin yeterli güvenceyi sağladığını bildiririm.

Bu güvence, üst yönetici olarak sahip olduğum bilgi ve değerlendirmeler, iç kontroller, iç denetçi raporları ile Sayıştay raporları gibi bilgim dahilindeki hususlara dayanmaktadır.

Burada raporlanmayan, idarenin menfaatlerine zarar veren herhangi bir husus hakkında bilgim olmadığını beyan ederim. 03/07/2017

Ümit YALÇIN
Büyükelçi
Müsteşar

Ek-2: Malî Hizmetler Birim Yöneticisinin Beyanı

MALİ HİZMETLER BİRİM YÖNETİCİSİNİN BEYANI

Malî hizmetler birim yöneticisi olarak yetkim dâhilinde;

Bu idarede, faaliyetlerin malî yönetim ve kontrol mevzuatı ile diğer mevzuata uygun olarak yürütüldüğünü, kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanılmasını temin etmek üzere iç kontrol süreçlerinin işletildiğini, izlendiğini ve gerekli tedbirlerin alınması için düşünce ve önerilerimin zamanında üst yöneticiye raporlandığını beyan ederim.

İdaremizin 2016 yılı Faaliyet Raporunun “III/A-Malî Bilgiler” bölümünde yer alan bilgilerin güvenilir, tam ve doğru olduğunu teyit ederim. 03.07/2017

Mehmet Vakur ERKUL
Büyükelçi
Strateji Geliştirme Başkanı